

306771

69

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1936—37. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1938

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1936—37. TANÉVBEN

AZ 1927. ÉVI XIII. T.-C. 7. §-A ALAPJÁN ELŐTERJESZTI
A MAGYAR KIRÁLYI VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1938

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA
Növekedéskönyv
1938. évi 3898. sz.

1936—37.

Az 1936/37. tanévben az ösztöndíjakra fordítható összeg csekély-
sége következtében ismét csak nagyon szerény keretek között volt le-
bonyolítható a magyar fiatalság legkiválóbbjainak ily módon való
továbbképzése.

Különösen a *nyugateurópai* államokba szülő ösztöndíjak számának
elenyésző volta éreztette káros hatását. Itt még a legkiemelkedőbb
pályázók részére is alig lehetett biztosítani a tanulmányaikkal kapcso-
latban szükségessé vált külföldi kiküldetést.

Annál nagyobb hálával kell tehát megemlékeznünk a *Magyar
Nemzeti Bank* 5000 és a *Pénzüntézeti Központ* 2000 pengős adományá-
ról, amelyet az Ösztöndíjtanács elnökének, dr. Bakay Lajos egyetemi
ny. r. tanár úrnak kérésére dr. *Imrédy Béla* m. kir. titkos tanácsos úr
őexcellenciája, a Magyar Nemzeti Bank, illetve dr. *Keresztes-Fischer
Ferenc* m. kir. titkos tanácsos úr őexcellenciája, a Pénzüntézeti Köz-
pont elnöke eszközölt ki az ösztöndíjakió kiegészítése céljából.

A mai súlyos helyzetben ezek az adományok felbecsülhetetlen
értéket jelentenek az ösztöndíjúgynek, nélkülük még a legszükségesebb
kiküldetéseket is el kellett volna hagyni. Fogadják tehát őexcellenciáik
e helyütt is az Ösztöndíjtanács háláját a magyar kultúra magas céljai
iránt tanúsított megértő támogatásukért.

Amíg így Nyugat-Európa felé szellemi kapcsolataink kiépítésének
oly fontos eszköze, az ösztöndíjúgy ily nagy nehézségekkel küzd,
Németország felé való kapcsolataink e tanév folyamán igen nagy
mértékben kiszélesedtek, amennyiben itt a magyar állam nem áll egye-
dül azon fiainak támogatásában, akik a német kultúra értékeit kívánják
megismerni, hanem német részről is megértő jóakarattal segítik elő
a magyar fiatalság németországi tanulmányútját. Így az *Alexander
von Humboldt Stiftung* eddigi ösztöndíjas helyeinek további fenn-
tartása mellett e tanévtől kezdve újabb német ösztöndíjak állanak
a magyar fiatalság rendelkezésére. Nevezetesen a *Mitteleuropäischer
Wirtschaftstag* német csoportja évente húsz ösztöndíjat ajánl fel olyan
magyar fiatal emberek részére, akik Németországban közgazdasági,
mező- vagy erdőgazdasági, műszaki, orvosi, vagy állatorvosi tanulmá-
nyokat kívánnak végezni. Az akció önzetlenségéről és magas szempont-

jairól tanuskodik az a tény, hogy a javaslattételre a magyar Ösztöndíj-tanácsot kérték fel, ami a kiküldetésnél a rátermettség és érdemesség objektív szempontjainak érvényesülését biztosítja. A magyar-német kulturális kapcsolatok megerősítésének ez újabb intézménye iránt kötelességünknek érezzük, hogy köszönetünknek itt is kifejezést adjunk.

Ezek mellett továbbra is fennmaradt a *Deutscher Akademischer Austauschdienst*tal kötött *csere-egyezmény*, amely további hat ösztöndíj-helyet jelent, úgy, hogy Németországba a tíz állami és egy székesfővárosi berlini kollégiumi helyet is figyelembe véve, negyven egészévi ösztöndíjnak megfelelő kiküldési lehetőség állott fenn, míg pl. Angliában a kiegészítések után is csak négy és fél egészévi ösztöndíj-hely állott rendelkezésre.

A német csere-egyezményen kívül a mindjobban kiépülő kulturális szerződések folytán az 1936/37. tanévben az *olasz, osztrák, lengyel, svéd, finn és észt* állam, a *páviai Collegio Borromeo* és a *newyorki Institute of International Education* révén egyes amerikai főiskolák biztosítottak ilyen csereösztöndíjas helyeket.

Ezenkívül továbbra is hathatós támogatói voltak ösztöndíjügyünknek azok a hazai és külföldi alapítványok, amelyek költségvetésünk megterhelése nélkül tesznek lehetővé évről-évre számos fontos kiküldetést. Ezek között kiemelkednek a *Rockefeller*-alapon kívül a hazai *Hariseion*- és *Smith Jeremiás*-alapítványok. Több helyet biztosít francia nyelvi és irodalmi tanárok és tanárjelöltek részére a *francia állam* is és a csereakción túlmenőleg az olasz állam is több, ú. n. *prémiót* adományoz, elsősorban az olasz nyelv jelenlegi és leendő tanárai részére.

Végül még egy, most megindult nagyjelentőségű kezdeményezésről kell megemlékeznünk, amely szerencsésen egészíti ki az ösztöndíjakeiőt: a *Kunder Antal* miniszteri tanácsos úr öméltóságának elnöklete alatt álló *M. kir. Külkereskedelmi Hivatal* ösztöndíjairól, amelyeket a Hivatal magasabb kereskedelmi továbbképzés céljából nyújt olyan képzett magyar fiatalembereknek, akikben biztosítékot lát arra, hogy a magyar kereskedelmi életnek értékes tényezőivé fejlődhetnek. Ezek részben belföldön folytatják tanulmányaikat, de a jelen tanévben már tizenegyen jutottak ki Németországba is.

A jelentés felöleli *mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató* ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át. A belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokról szóló jelentés szaktanári láttamozással ellátott egyéni beszámolójuk alapján állított össze. A külföldi ösztöndíjasokat a kiküldetési ország, a belföldieket a jelölő tudománykar, illetve főiskola szerint csoportosítottuk. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleg statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

Az *Országos Ösztöndíjtanács személyi összetételében az 1936/37. tanévben több változás történt.*

Azoknak a tanácstagoknak megbízását, akiknek ez a megbízatásuk 1936. december 31-én az Országos Ösztöndíjtanács Ügyviteli Szabályzata értelmében lejárt, a kiküldő intézmények, illetve az Ösztöndíjtanács intézőbizottságának javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr újabb hat évre megújította. Csak a még tanácstagágának lejártá előtt elhunyt *Szabados Béla* zeneszerző helyére hívta meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az intézőbizottság javaslatára *Bartók Béla* zeneművészeti főiskolai tanárt.

A tanév folyamán hunytak el *dr. Hubay Jenő*, a Zeneművészeti Főiskola és *dr. Kiss Albert* a szegedi jog- és államtudományi kar képviselői. Helyükbe *dr. Székelyhidny Ferenc* zeneművészeti főiskolai tanár, illetve *dr. Ereky István* szegedi egyetemi professzor küldettek ki.

Ezek mellett fájdalmasan érintette az Ösztöndíjtanácsot azoknak a kiváló szakkérfiaknak a halála, akik ugyan az Ösztöndíjtanácsnak már nem voltak tagjai, de azelőtt kiemelkedő szerepet tölthettek be a magyar kulturális élet e nagyfontosságú intézményének terén. Az 1936. év folyamán hunyt el *dr. Berzeviczy Albert* v. b. t. t., az Ösztöndíjtanács első elnöke, aki a megalakulásnak nagyfontosságú éveiben 1928-tól az 1932. év végéig vezette az Ösztöndíjtanácsot és böles intézkedéseivel fejlődését elindította. Néhány hónap mulva követte őt a Tanács alapításkori alelnöke, *dr. Illosvay Lajos* államtitkár is, aki Berzeviczy Albert mellett kiemelkedő szerepet töltött be a Tanács megszervezésében. E tanév folyamán hunyt el *Balló Ede* festőművész is, aki több éven át volt a Tanácsnak egyik legaktívabb tagja. Ugyancsak meg kell emlékezni *dr. Leffler Bélának*, a stockholmi magyar intézet alapító igazgatójának elhunytáról is, aki a svéd-magyar kulturális kapcsolatok kiépítésével tett kiemelkedő értékű szolgálatokat az ösztöndíjügynek.

Az Országos Ösztöndíjtanács nagy halottainak emlékét mindenkor kegyelettel fogja őrizni.

A tanév végén nyugalomba vonult *Ernyey József*, az Országos Természettudományi Múzeum főigazgatója, az Ösztöndíjtanácsnak hivatalból tagja. Helyét hivatalból *dr. Pongrácz Sándor*, az Országos Természettudományi Múzeum új főigazgatója foglalta el. Ugyancsak itt említhetjük meg, hogy miután a római magyar papi kollégium önálló szervezetet nyert, superiorja, *dr. Luttor Ferenc* pápai protonotárius, mint külföldi magyar intézeti igazgató az Országos Ösztöndíjtanács Szervezeti Szabályzatának (17.100/1936. IV. VKM. rendelet) 3. § a) pontja értelmében az Ösztöndíjtanácsnak szintén hivatalból tagja lett.

Tekintettel arra, hogy e jelentés csak az 1936/37. tanévet követő tanév folyamán jelenhetik meg és így az Ösztöndíjtanács a függelékben közölt névsora is az 1938. január 1-i állapotot tünteti fel, már itt említhetjük meg az *1937/38. tanév* folyamán eddig az időpontig bekövetkezett változásokat is. Nevezetesen *dr. Issekutz Béla*, a szegedi orvostudományi kar képviselője a budapesti tudományegyetemre nyert ki nevezést, amivel tanácstagása megszűnt és helyét a szegedi orvosi kar

dr. Baló József ny. r. tanárral töltötte be. Ugyancsak változás történt az 1937. december 31-én lejáró tanácstagságok megújításánál is, amennyiben a budapesti orvosi kar *dr. Nékám Lajos* eddigi tanácsstag helyébe az 1938—1943-as évkörre *dr. Burger Károly* egyetemi ny. r. tanárt küldte ki az Ösztöndíjtanácsba. A többi tanácsstag, akinek ekkor járt le megbízatása, újból kiküldetett, illetve meghívatott.

Az 1934 : VIII. t.-c.-kel megindult nagy átszervezés az 1936/37. tanév folyamán érkezett el teljes végrehajtásához. Az Ösztöndíjtanács személyi összetétele tekintetében ez annyiban hozott változást, hogy miután a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a jelzett törvény 9. §-ának felhatalmazása alapján kiadott 17.200/1936. IV. sz. rendelettel felállított Külföldi Magyar Intézetek Kuratóriumának tagjait kinevezte, ezek a Tanácsnak hivatalból tagjai lettek. Miután azonban a hat tag közül négyen a Tanácsnak már eddig is tagjai voltak, az Ösztöndíjtanács taglétszáma csak kettővel egészült ki.

Nevezetesen hivatalból kerültek ily módon az ösztöndíjtanácsi tagok sorába *dr. Gerevich Tibor* és *dr. Szekfü Gyula* kuratóriumi tagok, kik közül előbbi, mint a Római Magyar Intézet kurátora, a Tanács megalakulásától az átszervezésig e címen már eddig is tagja volt a Tanácsnak.

Az Országos Ösztöndíjtanácsnak az 1934 : VIII. t.-c. 9. §-ában foglalt felhatalmazás alapján kiadott 17.100/1936. IV. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel történt átszervezése után sor került az *intézöbizottság* átalakítására is. Az Ösztöndíjtanács teljes ülésének javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 3433/1937. eln. C. sz. a. 1937. április 9-én kelt rendeletével a következőket hívta meg az Ösztöndíjtanács intézöbizottságába: a) a szellemi tudományok köréből: *dr. Hankiss János*, *dr. Horváth János*, *dr. Huszti József*, *dr. Kornis Gyula*, *dr. Magyary Zoltán*, *dr. Melich János*; b) a természettudományok köréből: *dr. Gorka Sándor*, *dr. Issekutz Béla*, *dr. Mauritz Béla*, *dr. Szily Kálmán*, *dr. Szabó Gusztáv*, *dr. Tangl Károly*; c) a művészetek köréből pedig: *dr. Dohnányi Ernő*, *Réti István* és *dr. Hüttl Dezső* tanácsstagokat. *Dr. Issekutz Béla* tanácsstag kiválásával intézöbizottsági helye is megüresedett, ennek betöltése azonban későbbi időpontra maradt.

Végül meg kell emlékeznünk arról a jelentős átalakulásról is, amely a külföldi magyar intézetek igazgatásában állott be azzal, hogy a *Külföldi Magyar Intézetek Kuratóriuma*, mint a külföldi magyar intézetek felettes hatósága, 1937. évi március hó 4-én tartott alakuló ülésével megkezdte működését a következő összetételben: Elnök: *dr. gróf Teleki Pál*. Hivatalból tagok: *dr. Bakay Lajos*, *dr. Heller Farkas*, *dr. Domanovszky Sándor* az Országos Ösztöndíjtanács elnöke, alelnöke, illetve ügyvezető igazgatója, *dr. Herzog József* a Magyar Nemzeti Múzeum ügyvezető alelnöke és *dr. Pasteiner Iván* a Közgyűjtemények Országos Főfelügyelője, mint a Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa által kijelölt főigazgató. Kinevezett tagok: *dr. Eckhardt Sándor*, *dr. Gerevich Tibor*, *dr. Hüttl Dezső*, *dr. Magyary Zoltán*, *dr. Szekfü Gyula*, *dr. Szent-Györgyi Albert*.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien. VII. Museumstrasse 7. — Róma, Via Giulia 1.

Első helyen, mint eddig, most is arról a két történeti intézetről emlékezünk meg, amelyek ugyan az illető helyen levő külföldi magyar intézetekkel egy helyen vannak elhelyezve és velük szervezeti kapcsolatban állanak, de különleges céljuknak megfelelően önálló működési körben fejtik ki munkásságukat. Az intézeteknek azok a tagjai, akik hivatalos kiküldetésben hosszabb időt töltöttek az intézetek kötelékében, az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezik meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokéről, míg az intézeteket igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyújt.

A Bécsi Gróf Klebelsberg Kuno Magyar Történetkutató Intézet ezidén is *dr. Miskolczy Gyula* egyetemi ny. r. tanár, a bécsi magyar kultúrintézetek főigazgatójának vezetése alatt folytatta munkásságát.

Az intézetnek az egész tanévre kiküldött *állandó belső tagjai*, illetve legalább három hónapig ott dolgozó változó belső tagjai, kik az ösztöndíjasokkal egy sorba vehetők, a következők voltak:

Dr. Berlász Jenő (1911, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár (Domanovszky professzor), állandó belső tag október elejétől június végéig „A bécsi udvar jobbagypolitikája II. Lipót és I. Ferenc korában” című nagyobb tanulmányához levéltári anyagot gyűjtött a bécsi állami levéltárban és az udvari kamarai levéltárban. Az előbbi intézetben a Staatsrat, Conferenz, Kabinet, Minister Kollowrat, Kaiser Franz jelzetű aktaesomókat, valamint a Comititalia című gyűjteményeket, az utóbbi helyen pedig a magyar kamarai osztály egész levelezését tanulmányozta át.

Dr. Murarik Antal (1913, Budapest, róm. kat.), kir. bírósági joggyakornok (Eckhart Ferenc professzor), állandó belső tag március elejétől június végéig a tanulmányi év második felét töltötte az intézetben. A bécsi egyetemen a Hirsch professzor vezetése alatt álló Institut für österreichische Geschichtsforschung könyvtárában egészítette ki az ősiségről szóló, nagyobbterjedelmű munkájának anyagát. Bécsi tartózkodása alatt igyekezett a német jogtörténeti irodalommal behatóan megismerkedni és felhasználta az alkalmat a német jogterü-

let középkori forrásainak alapos áttanulmányozására. Kutatásokat folytatott és értékes anyagot gyűjtött össze a magyar, lengyel és cseh irodalomban még egyaránt tisztázatlan eredetű leánynegyed kérdéséhez.

Dr. Papp Antal (1909, Iza, Máramaros m., róm. kat.), csanádegyházmegyei segédlelkész, állandó belső tag december elejétől július végéig a második tanévet töltötte az Intézetben. A mult évben megkezdett munkájához, „A csanádi egyházmegye története a XVIII. században“ folytatta az anyaggyűjtést és a bécsi állami levéltárban a Staatsrat- és Hungarica-gyűjtemények, az udvari kamarai levéltárban pedig a Hofffinanz, Gedenkbücher, Ungarische Kamerale jelzetű aktagyűjtemények áttanulmányozása révén világos áttekintést kapott az egyházmegye újraalapítására, berendezésére, a püspökök és kanonokok kinevezésére, jövedelmeire, az egyházmegye birtokszerzési és végrendekezési jogaira, a plébániák és a pasztorációs munka megszervezésére nézve, azután az államtanácsnak az egyházi szervezésnél betöltött szerepére vonatkozólag. A vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól nyert tanulmányi segéllyel június hó folyamán a római vatikáni levéltárban is folytatott kutatásokat, s itt a „Processus Consistoriales“ és „Acta consistorialia“ jelzetű iratgyűjteményekben a XVIII. századi csanádi püspökök informatív pöreit és praeconisatióját dolgozta fel.

Kulesár Erzsébet Zsuzsanna (1912, Budapest, izr.), okl. középiskolai tanár (Szekfű professzor), változó belső tag június közepétől szeptember közepéig, az Alldeutsch-mozgalomnak Magyarországhoz való viszonyára, eszméire és törekvéseire nézve igyekezett adatokat gyűjteni. A bécsi nemzeti könyvtár folyóiratgyűjteményében a németországi Alldeutscher Verband hivatalos lapjának, valamint az osztrák Alldeutsch-egyesület lapjainak áttanulmányozása révén világosság derült e mozgalomnak kezdetben erősen magyarellenes tendenciájára, mely beállítottság azonban már a világháború folyamán elerőtlenedik, a kommunizmus leverése után pedig megbékült hangon egy megértő nemzetiségi politikáért száll síkra.

Három hónapnál rövidebb időt töltöttek az intézetben a következő **változó belső tagok:**

Benda Kálmán tanárjelölt június-július hónapokban a XV—XVII. századi magyar misszióstudat történetével, a „kereszténység védőbástyája“ gondolat eredetével és megnyilatkozási formáival foglalkozott. — *Horváthné Pálffy Ilona dr.* orsz. allevéltárnok szeptember-október hónapokban a neoacquistica-terület gazdasági berendezésére irányuló intézkedésekre nézve gyűjtött levéltári anyagot a bécsi udvari kamarai levéltárban és a hadilevéltárban. — *Makkai László* középiskolai tanárjelölt augusztus havában Erdély és a román fejedelemségek viszonyára s az erdélyi középkori városok történetére nézve folytatott levéltári kutatásokat a bécsi állami és a hadi levéltárban. — *Sebestyén Géza* középiskolai tanárjelölt október és november hónapokban a XIX. század hatvanas éveinek nyelvszemléletével,

a nyelv és népiség, a nyelv és a történet viszonyával foglalkozott, s a vonatkozó irodalmat tanulmányozta át a bécsi állami könyvtárakban. — *Supka Magda* középiskolai tanárjelölt július és augusztus havában a XVII. és XVIII. században Magyarországon működött olasz festőművészekre nézve kutatót adatok után a bécsi plébániák anyakönyveiben és a magyarországi könyvtárakban fel nem található egykorú irodalmi művekben. — *Tóth András* középiskolai tanárjelölt június havában a XVIII. századi erdélyi román kisebbség történetére vonatkozólag gyűjtött levéltári anyagot a bécsi állami levéltárban.

Mint **vendégek** a következők tartózkodtak az intézetben a tanév folyamán: *dr. Alföldi András* egyetemi ny. r. tanár (régészeti tanulmányok), *dr. Baranyai Béla* egyetemi ny. r. tanár (levéltári kutatások), *dr. Balás-Piri László* múzeumi gyakornok (kiküldetés), *dr. Bartucz Lajos* egyetemi magántanár (a magyar anthropológiai kiállítás rendezése), *dr. Bóniss Pálné* középiskolai tanár (művészettörténeti kutatások), *dr. Borbély Andor* középiskolai tanár (levéltári kutatások), *dr. Bozóky Ferenc* egyetemi ny. r. tanár (kiküldetés), *Concha Erzsébet* múzeumi könyvtáros (művészettörténet), *Csányi Károly* műegyetemi ny. r. tanár (városépítészet), *Csánki Dénes*, az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum főigazgatója (kiállítás-szervezési tárgyalások), *dr. Csekey István* (levéltári kutatások), *dr. Deák Imre* tanfelügyelő (levéltári kutatások), *dr. Fél Edith* múzeumi gyakornok (régészeti tanulmányok), *dr. Galamb Sándor* színiakadémiai tanár (színháztörténet), *dr. Germanus Gyula* egyetemi tanár (több előadás legutolsó arabiai expedíciójáról), *dr. Güllemot Katalin* középiskolai tanár (újabbkori történeti kutatások), *dr. vitéz Házy Jenő* városi főlevéltáros (levéltári kutatások), *Héjjas János* múzeumi gyakornok (grafikai tanulmányok az Albertinában), *dr. Hollós Bálint* országgyűlési elnöki tanácsos (múzeumszervezési tanulmányok), *dr. Horváth Henrik* egyetemi magántanár (művészettörténeti kutatások), *Imrédy Magda* tanárjelölt (a Képes Krónika illusztrációinak mestereit kutatta), *dr. Hermann Egyed* egyetemi magántanár (levéltári kutatások), *dr. Höllrigl József* múzeumi igazgató (kiküldetés), *dr. Huszár Lajos* múzeumi őr (numizmatikai tanulmányok), *dr. Jánossy Dénes* levéltári igazgató (kiküldetés), *Kacziány Aladár* iparművészeti iskolai tanár (kiállítások tanulmányozása), *dr. Károlyi Árpád* ny. államtitkár (levéltári kutatások), *dr. Kelényi B. Ottó* könyvtártiszt (könyvtári tanulmányok), *dr. Kopp Jenő* múzeumi tisztviselő (kiállítások tanulmányozása), *dr. Kornis Gyula* egyetemi ny. r. tanár (előadások a bécsi egyetemen és különböző bécsi intézetekben), *dr. Kozoosa Sándor* múzeumi könyvtárőr (bibliographiai tanulmányok), *dr. Lutter János* egyetemi tanár (levéltári kutatások), *dr. Lux Gyula* főiskolai tanár (ethnographiai tanulmányok), *dr. Márkiné Poll Katalin* dr. középiskolai tanár (a váci székesegyház osztrák mesterei), *dr. Meszlényi Antal* egyetemi magántanár (egyház-történeti tanulmányok), *Markó Árpád* alezredes (levéltári kutatások), *dr. Mihálovics János* műegyetemi ny. r. tanár (a magyarországi bányászat története), *dr. Németh Antal*, a Nemzeti Színház igazga-

lója (színpadtechnikai tanulmányok), *dr. Németh Gyula* egyetemi ny. r. tanár (turkológiai tanulmányok), *dr. Nyireő István* egyetemi könyvtári igazgató (könyvtártechnikai tanulmányok), *dr. Oroszlán Zoltán* múzeumi őr (classica-archaeológiai tanulmányok), *dr. Pataky Mária* középiskolai tanár (társadalomtörténeti kutatások), *dr. Pigler Andor* múzeumi őr (kiegészítő kutatások a Szépművészeti Múzeum új katalógusához), *dr. Réthly Antal* egyetemi magántanár (kiküldetés), *Romhányi Gyula* múzeumi gyakornok (iparművészeti tanulmányok), *dr. Rüblein Richárd* ny. miniszteri tanácsos (Budapest-város-történeti kutatások), *dr. Staud Géza* középiskolai tanár (dramaturgiai tanulmányok), *dr. Scherf Emil* geológus (kiküldetés), *dr. Schmidt Antal* múzeumi igazgató (kiküldetés), *dr. Schiller Pál* egyetemi magántanár (kiküldetés), *Spányik Kornél* festőművész (múzeumi tanulmányok), *dr. Szöke Sándor* fővárosi könyvtártiszt (bibliografiai tanulmányok), *dr. Szukováthy Imre* testnevelési főiskolai igazgató (kiküldetés), *dr. Támedly Mihály* tankerületi főigazgató (kiküldetés), *dr. Tompa Ferenc* múzeumi igazgató (régészeti tanulmányok), *dr. felvinci Takács Zoltán* múzeumi igazgató (több bécsi intézetben ázsiai tanulmányútjának eredményeiről tartott előadást), *dr. Thewrewk-Pallaghy Attila* egyetemi magántanár (Ausztria jelenkori politikai története), *dr. Veress Endre* ny. miniszteri osztálytanácsos (Gyula várának visszafoglalása 1695-ben).

Külföldi vendégtagok a tanév folyamán a következők voltak: Egy hónapnál hosszabb ideig: *dr. Backmann Reinhold* németbirodalmi tanügyi tanácsos, a Deutsche Notgemeinschaft kiküldöttje (Grillparzer-tanulmányok), *dr. Hutter Ferenc* bécsi állami levéltáros (középkori történet), *dr. Wessely Kurt* innsbrucki levéltáros (Erdély újabbkori története). — Egy hónapnál rövidebb ideig: *Haglund Brigitta* svéd középiskolai tanárnő (magyar irodalomtörténeti tanulmányok), *B. G. Lindgren* stockholmi múzeumi tisztviselő (a bécsi állami gyűjtemények népvándorláskori anyaga), *Mowat R. B.* oxfordi egyetemi tanár (Ausztria és Magyarország újabbkori politikai története), *Paczynsky József gróf* varsói egyetemi tanársegéd (lengyel-magyar művészeti kapcsolatok), *Viezzoli Giuseppe* páduai egyetemi tanár (nyelvtörténeti tanulmányok).

A „**Fraknoi Vilmos**“ **Római Magyar Történeti Intézet** a Palazzo Falconeriben elhelyezve ebben az esztendőben is a római kollégiummal (Reale Accademia d'Ungheria) szervezeti kapcsolatban fejtette ki működését. Az intézetben a Magyar Tudományos Akadémia javaslata alapján a következők nyertek elhelyezést:

Pásztor Lajos (1913, Budapest, róm. kat.), a Történeti Intézet ösztöndíjasa, a B. Eötvös József-kollégium volt tagja (Szekfű Gyula professzor). A készülő doktori értekezéséhez: „A vallásos élet Magyarországon a Jagellók korában“ gyűjtött anyagot több levéltárban. A római állami levéltárban a középkori Szent Lélek-kórház levéltárával kapcsolatban talált több, eddig ismeretlen, magyar vonatkozású oklevelet; a bolognai levéltárban pedig az esztergomi káptalan 1500—

1527. évi tizedjegyzékét másolta le s dolgozta fel. A levéltári munkájának a gerincét azonban a vatikáni munkája alkotta, ahol a Jagelló-kori supplicációk magyarvonatkozású részeit másolta le. A Jagelló-korra vonatkozó 1009 kötetből eddig az 1490—8-as évekre vonatkozó körülbelül 150 kötetet sikerült átnéznie. Levéltári munkássága mellett dolgozott a Vatikáni, Nemzeti, Egyetemi, Casanatense, valamint az osztrák és német Történeti Intézetek könyvtáraiban is, ahol a régi vallásossággal foglalkozó szakirodalom tanulmányozása mellett foglalkozott a középkori renaissance-kori vallásos élet problémáival. Az Egyetemen Fedele, Gentile, Volpe professzorok előadásait hallgatta, valamint részt vett Engel János bécsi egyetemi tanár szemináriumi gyakorlatán, amelyen „La mediazione europea nella questione italiana alla vigilia della guerra del 1859” címmel tartott felolvasást. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából néhai Lukesics Pál egyik oklevéltárájának korrektúráját végezte el. E szorosan vett tudományos munkássága mellett igyekezett bekapcsolódni az olasz életbe, hogy megismerje az új Olaszország szellemi képét. Ezzel kapcsolatban összeköttetésbe került az Istituto Nazionale di Cultura Fascista és a Ministero della Cultura popolare több vezető tisztviselőjével. Utazásai során Nápoly, Bologna, Firenze és Perugia városokat látogatta meg. A római magyaroknak az Akadémián rendezett március 15-i ünnepélyén „Nemzeti újjászületésünk” címmel emlékbeszédet mondott.

Dr. Nagy Tibor (1910, Pécs, róm. kat.), bölcsészettudományok kandidátusa, a budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetem Római Érem- és Régiség-tani Intézetének gyakornoka (Alföldi András professzor). Történeti intézeti féléves ösztöndíjas. Tanulmányainak közvetlen célja a pannóniai kereszténységgel kapcsolatos itáliai emléktárgyak összegyűjtése volt. Ennek keretében feldolgozta a pannóniai vértanúk római városi translációjának problematikáját. Többek között sikerült megállapítania, hogy a San Sebastiano-katakombában lévő, úgynevezett Quirinus-mauzóleumot az V. század elején Rómába menekült pannóniai keresztények rendezték be Quirinus mártír tiszteletére. P. I. Kirsch felfogásával szemben arra az eredményre jutott, hogy az Anastasiakultusz az V. század első felében már meggyökeresedett Rómában. Végigjárta a múzeumokat és a római városi katakombákat s az utóbbiak közül behatóan tanulmányozta a zsidó és gnosztikus katakombákat. Anyagot gyűjtött a pannóniai gnosztikus-marcionista kereszténység emlékeinek feldolgozásához. A Deutsches Archeologisches Institut, a Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana és a Campo Santo könyvtáraiban kibővítette Pannónia egyháztörténetéről, valamint Photinos sirmiumi püspökről készülő munkáinak irodalmát. A Vatikáni Levéltárban a pannóniai mártírtájak és Victorinus poebovici püspök apocalypsis-kommentárjának szövegeit nézte át. Összeállította a Diocletianus-féle üldözés Pannóniára vonatkozó forrásanyagát. Ezek kritikai vizsgálata után Dufoureqkel és I. Zeillerrel ellentétben arra az eredményre jutott, hogy Irenaeus, Follio és Quirinus vértanúk passiói mai alakjukban a IV. század végén Pannó-

niában íródtak. Több tanulmányi kirándulást tett Róma környékén. Megtekintette az ostiai és campaniai ásátásokat. Észak-Olaszországban tanulmányutat tett Firenze, Bologna, Padova, Ravenna, Velence, Aquileia városaiban. Római tartózkodása alatt jelent meg „Orthodoxia és eretnekség a pannóniai őskereszténységben“ című dolgozata. Az 1938-ban megjelenő Szent István-émlékkönyv számára megírta a pannóniai egyháztörténetet a IV. század végéig.

Dr. Gerevich László (1911, Budapest, gör. kat.), műtörténész (Gerevich Tibor professzor). Tanulmányútja alatt foglalkozott az olaszországi városi múzeumok anyagával, gyűjtési irányelveivel, organizációjával, kiállítási technikájával, végül a múzeumkutatás módszereivel. Foglalkozott ezenkívül Olaszország gótikus szobrászatával, mely tanulmányait a magyarországi gótikus szobrászat megírásánál kívánja értékesíteni. Tanulmányokat folytatott a következő városokban Rómán kívül: Firenze, Prato, Pistoia, Pisa, Lucca, Arezzo, Siena, Viterbo, Orvieto, Verona, Ravenna, Bologna, Modena, Ferrara, Cremona, Pavia, Parma, Padova, Milano, Venezia, Napoli, Salerno, Amalfi, Ravello, Vercelli. Rómában műtörténeti tanulmányokat végzett még a Palazzo Venezia könyvtárában és a Herzianában.

II. BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien, VII. Museumstrasse 7.

AUSZTRIAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Alaxa Kálmán (1911, Budapest, róm. kat.), okl. építészmérnök, Budapestről (Kotsis Iván professzor). Állami ösztöndíjas az első fél-évben. Előző évi munkájának közvetlen folytatásában július elejétől augusztus végéig Holzmeister professzor irodájában a bécsi Rádió-Társaság épületének belső kiképzésén, valamint a bécs-dornbachi templom átalakításán dolgozott. A Magyar Nemzeti Bank mérnöki hivatalában állást nyerve hazatért, majd ösztöndíjas-idejének hátralévő részét — a banktól szabadságoltatván — Münchenben töltötte el, ahol a város régi építészeti emlékeit, újabb építkezéseit és a városzéli telepeket tanulmányozta.

Bacsó László (1913, Pécs, róm. kat.), jogszigorló, Pécsről (Molnár Kálmán professzor). Ösztöndíjas az egész évben. A bécsi egyetemen nemzetközi jogot, általános államtani és osztrák alkotmányjogi, jogböleseleti, filozófiai, társadalomtudományi, alkotmány- és közigazgatástörténeti előadásokat hallgatott. Résztvett a közjogi (Merkl professzor) és a nemzetközi jogi (Hold-Ferneck professzor) szemináriumok munkájában, továbbá a Verdross professzor jogböleseleti előadásaival kapcsolatos gyakorlatokon. Speciális tárgyköréhez, a honosság-

jog kérdéseihez tanulmányozta a vonatkozó nemzetközi és magánjogi munkákat, a közölt okmányanyagot, a nemzetközi bíróságok joggyakorlatát és a főbb kultúrállamok diplomáciai praxisát, szemmel tartva mindenütt a magyar honosságnak a világháború után bekövetkezett változásait. A részletkérdések során figyelmet szentelt a többes honossági kérdések tanulmányozásának nemzetközi jogi és összehasonlító közjogi szempontból. Végül Spann professzor útmutatásai mellett a rendi állam problémáit tanulmányozta.

Dr. Barta István (1910, Szentes, róm. kat.), bölcészdoktor, okl. középiskolai tanár, Budapestről (Mályusz Elemér professzor). Ösztöndíjas az első félévben. A mult tanévben megkezdett munkájának, amely a bécsi egyetem és Magyarország kapcsolataira vonatkozott, kiegészítése és befejezése folyamán feidolgozta a bécsi egyetem levéltárának állományából a Liber Actorum Theologicae Facultatis kötetait 1549-ig, a Matricula Facultatis Juristarum kötetait 1557-ig és az Acta Facultatis Artistarum XV. századi részét. Feldolgozta a magyarországi tanulók bécsi tanulmányaira vonatkozó nyomtatványokat is, s az együttes eredmény révén értékes adatok kerültek napfényre a magyar szellemi művelődés bécsi kapcsolataira vonatkozólag.

Dr. Karády István (1904, Jászberény, róm. kat.), orvosdoktor, a szegedi Ferenc József Tudományegyetem belgyógyászati klinikájának (Rusznyák István professzor) tanársegédje, Szegedről. Ösztöndíjas a második félévben. Bécsben a farmakológiai intézetben dolgozott Pick professzor vezetése alatt, ahol tudományos kutatómunkája során állatkísérleteket végzett a sérüléssel elmezavar terapiájában újabban használatos cardiazol- és insulinshock-kezelés hatásmechanizmusának tisztázására; azonkívül vizsgálta az ásványi anyagcserében az egyes gyógyszerek (chloridok, phosphátok, sulphátok, carbonátok) hatására bekövetkező változásokat. Szabad idejében a bécsi I. számú belgyógyászati klinikát (Eppinger professzor) és a nagyobb bécsi kórházak belgyógyászati osztályait látogatta, s így alkalma nyílt az ott szokásos különböző vizsgálati és therapiás eljárásokat is megismerni.

Dr. Korpássy Béla (1907, Szeged, róm. kat.), orvosdoktor, a szegedi m. kir. Ferenc József Tudományegyetem kórbonctani intézetének tanársegédje, Szegedről (Baló József professzor). Ösztöndíjas a tanév első felében. Bécsben a Chiari professzor vezetése alatt álló egyetemi kórbonctani intézetben dolgozott. Figyelemmel kísérte az intézet nagyarányú munkásságát, tanulmányozta a hatalmas boncolási és szövettani vizsgálati anyagot. Morphológiai ismereteit a napi anyag figyelemmelkísérése mellett az intézet nagyértékű gyűjteményei tanulmányozásával gyarapította. Egyéni kutató munkája során folytatta az elmúlt tanév második felében megkezdett rendszeres vizsgálatait, amelyek a női emlőrákot megelőző állapotokkal kapcsolatosak. Több mint háromszáz női holttest emlőit szövettanilag feldolgozta és ezen vizsgálatai eredményéről a „Vereinigung pathologischer Anatomen

Wiens“ 1937. január 26-i ülésén „Über Veränderungen im Drüsen-epithel der Mamma“ címen hosszabb előadás keretében számolt be. Előadását Rössle professzor német nyelven való közlésre is elfogadta. Foglalkozott ezenkívül a hasnyálmirigy kivezető útjainak basalsejtes metaplasziájával, de eziránybani kutatásait az idő rövidege miatt már nem tudta befejezni.

Dr. Kovács Lajos (1908, Csákvár, Fejér m., ref.), bölcsészetdoktor, a nyiregyházai Kálvineum tanítónóképző-intézetének tanára, Debrecenből (Telegdi Róth Károly professzor). Ösztöndíjas az egész évben. A bécsi Naturhistorisches Museum geológiai osztályán, Trauth Frigyes osztályigazgató vezetése alatt dolgozott, s itt a rendelkezésre álló szakirodalom és a régebbi kutatók által feldolgozott tudományos anyag átvizsgálása alapján egy fajokban gazdag júrakorú ammonitesz-faunát dolgozott fel, amely a Bakony-hegység több előfordulási helyéről származik és jelenleg a magyar földtani intézet tulajdona. Munkája során ugyancsak áttanulmányozta a bécsi Geologische Bundesanstalt megfelelő összehasonlító anyagát is. Résztvett a bécsi földtani társulat által rendezett szakkirándulásokon, amelyek alkalmával egyrészt a semmeringi mezozoos és paleozoos képződményeket, másrészt az alaphegység wachaui részének paleozoos és tertiár képződményeit ismerte meg. A tanév végén a munkájával szorosabb összefüggésben álló területeket (Dachstein, Hallstatt, Hierlatz, Schafberg stb.) módjában volt közvetlenül is tanulmányozhatni.

Dr. Lelkes Zoltán (1903, Nagylüle, Bars m., ref.), orvosdoktor, a pécsi Erzsébet Tudományegyetem tanársegédje. Pécsről (Pekár Mihály professzor). Ösztöndíjas a tanév második felében. Bécsben az egyetem élettani intézetében, Durig professzor vezetése alatt, idegéletteni kérdésekkel foglalkozott, amivel kapcsolatban az idegingerlékenység vizsgálatára szolgáló különböző eljárásokat tanulmányozta. Gyakorlati irányban a bécsi egyetemi gyermek-klinikán Hamburger professzor mellett, majd a Mauthner—Markhof-féle gyermekkórházban Salzer professzor mellett gyermekgyógyászati irányban képezte magát tovább s itt főképen a csont-tuberkulózis gyógyításáról volt módjában értékes tapasztalatokat szereznie. Résztvett a bécsi Herzstation sportambuláns-rendelésein is, ahol is a sportnak a szívre gyakorolt hatásával kapcsolatban sport-fiziológiai megfigyeléseket gyűjtött, meglátogatott több gyermek-kórházat, valamint a bécsi anya- és csecsemővédelmi intézményeket is.

Mollay Károly (1913, Sopron, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, Budapestről (Schwartz Elemér professzor). Ösztöndíjas a tanév második felében. Készülő doktori értekezéséhez feldolgozta a jellemző középkori soproni családneveket, illetve e nevek szempontjából az egykori soproni Fő-téren lakott családok történetét, kiegészítve régebbi anyagát a bécsi könyvtárakban található idevonatkozó irodalommal. A bécsi egyetemen német nyelvészeti és irodalomtörténeti előadásokat hallgatott, tanulmányozta a Nyugat-Magyarországra vonatkozó legújabb osztrák irodalmat.

Dr. Móra Mihály (1908, Dunavecse, róm. kat.), jog- és államtudományi doktor, kir. törvényszéki jegyző, Budapestről (Baranyai Jusztin és Notter Antal professzorok). Ösztöndíjas az egész évben. A bécsi egyetemen főleg egyházjogi és perjogi előadásokat hallgatott, résztvett Köstler és Hollnsteiner professzorok egyházjogi és Walker professzor perjogi szeminárium munkájában és a szemináriumokban rendezett vitaestéken. Anyagot gyűjtött „Az egyházi perjog bizonyítási elméletének kialakulása a középkori polgári és büntető eljárásban” című választott témájához. Forrástanulmányai során az egyházi jog Gratian-előtti gyűjteményében szétszórt perjogi anyag vizsgálatát, továbbá a klasszikus kánonjog-korabeli felsőolasz városállamok és a dekretisták irataiban foglalt bizonyítási jog feldolgozását végezte el. E tárgykörből több cikket készített, melyek a tanulmányi év folyamán részben már megjelentek, részben sajtó alatt vannak. Küldetése folyamán termékeny személyes összeköttetésbe lépett a bécsiekén kívül a gráci, innsbrucki, berlini, freiburgi és müncheni egyetemek egyházjogásaival; Grácban hosszabb időt töltött, ahol Haring professzor előadásait hallgatta.

Dr. Pakucs Béla (1908, Szlavón-Bród, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, fizetéstelen egyetemi tanársegéd, Pécsről (Holub József professzor). Ösztöndíjas az egész évben. Magyarország közlekedési történetével foglalkozott, tanulmányait I. Ferenc koráig terjesztette ki. Adatgyűjtés érdekében a bécsi állami levéltár, az udvari kamarai levéltár, a bécsi hadilevéltár, az osztrák közlekedési és pénzügyminisztériumi levéltár, s az Elislago—Krauss-féle családi levéltár tekintetbejövő aktagyűjteményeit tanulmányozta át s ezekben, főképp I. Ferenc korára nézve, ismeretlen és gazdag anyagot gyűjtött össze. A közlekedés történetével foglalkozó irodalom megismerése céljából a bécsi közönyvtárakon kívül főképp az osztrák szövetségi vasútak főigazgatóságának könyvtárában dolgozott, s itt egy később megjelenő munkája számára összeállította a monarchia vasúthálózatának kialakítására vonatkozó tervek irodalmát.

Dr. Rudnay Gyula (1910, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, a Magyar Történeti Múzeum próbaszolgálatos tisztviselő jelöltje, Budapestről (Gerevich professzor). Állami ösztöndíjas az egész évben. Magyarország pénztörténetéhez gyűjtött anyagot, II. Mátyás, II. Ferdinánd és III. Ferdinánd királyok korából. Az udvari kamarai levéltár magyar és alsóausztriai kamarai, és körmöcbányai iratai nyomán főképpen Bethlen Gábor korával foglalkozhatott behatóbban. Pénztörténeti kutatásait a bécsi állami levéltár könyvtárában, a bécsi nemzeti könyvtárban és a művészettörténeti múzeum könyvtárában egészítette ki, az említett múzeum éremtárában pedig Loehr professzor, az éremtár igazgatójának vezetése alatt a múzeum XVII. századbéli pénzgyűjteményét gyakorlatilag is tanulmányozta.

Dr. Sárkány Oszkár (1912, Budapest, ág. hitv. ev.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Horváth János professzor). Állami ösztöndíjas az egész évben. Feladata volt a XVIII. szá-

zad végének és a XIX. század elejének cseh-magyar irodalmi és kulturális kapcsolatait felkutatni. Témájával kapcsolatban átnézte a bécsi nemzeti könyvtár és a cseh Komensky-iskolaegylet könyvtárának e korból származó könyv- és folyóiratanyagát s ebből megállapíthatta, hogy sem a XVIII. században, sem a XIX. század elején, szinte a hatvanas évekig a magyar irodalom nem gyakorolt figyelemreméltó hatást a cseh irodalomra. A második félévben a cseh politikai irodalom tanulmányozására fektette a fősúlyt. Sikerült megállapítania, hogy a magyar reformkor jelenségei példájukkal igen erős lendítőerőként hatottak Csehországban. Kutatásainak kiegészítésére Pozsonyban és Prágában is járt s mindkét városban az ottani egyetemek könyvtárainak vonatkozó műveit áttanulmányozta. Bécsi tartózkodása alatt készítette elő Elias Corvinusnak, egy XVI. századbeli humanista költőnek Hunyadi Jánosról szóló epikus munkáját s résztvett a bécsi nemzeti könyvtár kéziratárában a paleográfiai és ősnymtatvány-meghatározási gyakorlatokon.

Dr. Szendrői Jenő (1913, Makó, róm. kat.), műszaki doktor, okleveles építész, Budapestről (Kotsis Iván professzor). Ösztöndíjas a második félévben. Telepítéstervezési irányban munkálkodva, a bécsi műegyetemen Theise professzor mesteriskolájának tagjaként, folytatta az előző évben megkezdett munkáját, a Tabán városrész beépítési tervének elkészítését. A bécsi műegyetemen „Das städtische Grünsystem als Problem der Stadtplanung“ címmel disszertációt nyújtott be s június 23-án kitüntetéssel doktori szigorlatot tett. A bécsi műegyetem könyvtárában s a bécsi mérnök- és építészegylet gyűjteményeiben és tervrajzarchivumában főleg városrendezési szakmunkákat tanulmányozott s több gyakorlati tervet készített parkterületeknek Budapest főváros kietlenebb részeibe való beépítésére.

Dr. Varga Tibor (1904, Kolozsvár, ref.), orvosdoktor, gyermekgyógyász szakorvos, a szegedi Ferenc József Tudományegyetem gyermekklinikájának tanársegédje, Szegedről (Kramár Jenő professzor). Állami ösztöndíjas a második félévben. A bécsi gyermekklinikán, Hamburger professzor vezetése alatt, az intézet Röntgen-laboratóriumában dolgozott és az intézet nagyértékű Röntgen-felvétel-gyűjteményét tanulmányozta. Figyelemmel kísérte a szívbetegambulancia betegrendelését, különös tekintettel az elektrokardiográfiai lelet értékesítése szempontjából. A bécsi egyetem központi Röntgen-intézetében, Schüller professzor irányítása mellett, a mastoiditis röntgendiagnosztikájával foglalkozott a gyermekkorban. Elsjajátította a koponyaröntgendiagnosztika újabb metódusait, különösen a lokalizációs diagnosztika terén. Elektrokardiográfiai tanulmánya a gyermekkori funkcionális szívzörejek jelentőségéről az Archiv für Kinderheilkunde szaklapban fog megjelenni. Tanulmányozta Bécs városának fejlett gyermekvédelmi intézményeit, azok megszervezését és működését, különös tekintettel a gyermekkori gümőkór elleni küzdelemre. Egy tanulmányútja során a fontosabb németországi gyermekklinikákat látogatta meg.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Dr. Hanskarl Erzsébet (1905, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, a Fővárosi Könyvtár tisztviselője, Budapestről (Horváth János professzor). Budapest székesfőváros ösztöndíjasa a második félévben. Bécsi tartózkodása alatt a Wienerisches Diarium XVIII. századi évfolyamai alapján a Budáról, Pestről és Óbudáról talált adatokból repertóriumot készített a Fővárosi Könyvtár várostörténeti gyűjteménye számára. Adatokat gyűjtött továbbá a bécsi állami levéltárakban Szilágyi Virgil emigrációs éveire vonatkozólag és kiadásra előkészítette a Hanskarl-család birtokában lévő Kossuth Lajossal folytatott levelezést.

Dr. Károlyi Amália (1909, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, Budapestről. Budapest székesfőváros ösztöndíjasa a második félévben. A bécsi egyetemen, Charlotte Bühler professzor vezetése alatt, gyermekpszichológiai előadásokat hallgatott s párhuzamosan az egyetem pszichológiai intézetében gyakorlatokon vett részt, melyek folyamán főleg a hat éven aluli, azután a népiskolás és középiskolás gyermekek intellektuális és ösztönös megnyilvánulásainak módszeres megfigyelését sajátította el. Gyakorlati tanulmányait a szakirodalom tanulmányozásával egészítette ki.

Az osztrák szövetséges állam csereösztöndíjasai:

Dugonics Ferenc (1911, Garabos, Torontál m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Szegedről (Schmidt Henrik professzor). Osztrák állami csereösztöndíjas a második félévben. Tudományos feladata a baranyavármegyei községek településtörténetének megvilágítása, valamint a magyar-német-szláv néprajzi kölcsönhatások megállapítása volt. A bécsi egyetemen településtörténeti és néprajzi előadásokat hallgatott; az udvari kamarai levéltárban sikerült néhány olyan adatot találnia, amelyek a baranyai település eddig ismert adatait szervesen kiegészítik, néprajzi kutatásai számára pedig bőséges anyagot talált a bécsi néprajzi múzeum gyűjteményében és könyvtárában. Haberlandt professzor vezetése mellett a magyar-német-szláv kölcsönhatás sok kétséges vonatkozását sikerült tisztázni.

Dr. Péterfi Mária (1909, Újpest, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Melich János professzor). Osztrák állami ösztöndíjas egész éven át. A bécsi egyetemen nyelvészeti, irodalomtörténeti és pszichológiai előadásokat hallgatott s résztvett a Nadler professzor vezetése alatt álló filológiai szeminárium gyakorlatain. Speciális feladata a magyar nyelvtani terminológia német kapcsolatainak vizsgálata volt. Munkája eredményeit a Magyar Nyelv című folyóiratban fogja közzétenni.

Vizi Albert (1909, Hódmezővásárhely, ref.), gyakorlóéves középiskolai tanárjelölt, Szegedről (Schmidt Henrik professzor). Osztrák állami ösztöndíjas az első félévben. A bécsi egyetemen nyelvészeti,

irodalomtörténeti és néprajzi előadásokat hallgatott s résztvett a Nadler professzor vezetése alatt álló német filológiai szeminárium gyakorlatain. Tudományos feladata volt megvizsgálni az eddig publikált német népmesegyűjtemények, különösen pedig a „magikus menekülés“ motívumának a nyugatmagyarországi hienz népmesékre való hatását. Gyakorlati pedagógiai ismeretek elsajátítása céljából állandóan látogatta a bécsi Theresianum német nyelv- és irodalomtörténeti előadásait.

Tanulmányi segélyként hosszabb-rövidebb időre kedvezményes összegű térítés melletti vagy ingyenes lakást nyertek a következők: *dr. Deák Imre* tanügyi fogalmazó (levéltári kutatás), *Sammt Erzsébet* bölcsészethallgató (könyvtári tanulmányok), *dr. Baranyai Erzsébet* középiskolai tanárnő (pedagógiai tanulmányok), *Bartók Katalin* bölcsészethallgató (archaeológiai anyaggyűjtés), *Világi Miklós* joghallgató (jogi tanulmányok), *Héjjas János* múzeumi gyakornok (művészettörténeti tanulmányok), *Fehér Miklós* bölcsészethallgató (könyvtári tanulmányok), *dr. Bogsch László* földtani intézeti tanársegéd (geológiai tanulmányok), *dr. Nagy Zoltán* jogszigorló (jogtörténeti szemináriumi gyakorlatok), *dr. Pfeiffer János*, a debreceni egyetemi könyvtár tisztviselője (könyvtártechnikai tanulmányok), *dr. Radnót Magda* pécsi klinikai gyakornok (szemklinikai tanulmányok a bécsi I. számú szemészeti klinikán), *Rödiger Endre*, a bécsi magyar népiskola tanítója, *Rhémann Erzsébet* bölcsészethallgató (német filológiai tanulmányok), *dr. Romhányi Gyula* múzeumi gyakornok (iparművészeti tanulmányok), *Spangenberg Ilona* operaénekesnő (énektanulmányok), *dr. Szalay Sándor* debreceni egyetemi tanársegéd (atómrombolási vizsgálatok a bécsi Institut für Radiumforschungban), *Tessler Tivadar* zeneakadémiai növendék (énektanulmányok), *Tutsek Ilona* operaénekesnő (énektanulmányok), *Venczell Béla*, a m. kir. Operaház tagja (énekpédagógiai kérdések).

Vendégtagokként dolgoztak, illetve folytattak speciális tanulmányokat a kollégiumban egy hónapnál hosszabb ideig: *a)* Magyar honosok: *Farkas Vidor* bencés tanár (levéltári kutatás), *dr. Fogarassy Béla* vezérkari százados (kutatás a hadilevéltárban), *dr. Hencz László* orvos (klinikai gyakorlatok), *Hettyey Aranka* színiakadémiai tanár (tanulmányok a bécsi színiakadémia könyvtárában), *dr. Hesz Kálmán* középiskolai tanár (könyvtári kutatás különböző szerzetesrendeknél), *dr. Incze Gyula* egyetemi tanársegéd (klinikai gyakorlatok), *Juhász Györgyi* múzeumi gyakornok (régészeti tanulmányok), *dr. Kerntler Jenő* zeneakadémiai tanár (zenepedagógiai tanulmányok), *dr. Medveczky Károly* gimnáziumi tanár (könyvtári tanulmányok), *dr. Moór Elemér* főiskolai tanár (folklore-kutatások), *Penninger Antal* operaénekes (énektanulmányok), *Poór Lilly* szobrászművész (múzeumi tanulmányok), *dr. Sár mándi Sándor* középiskolai tanár (osztrák politikusok életrajzi adatai), *Sebestyén Géza* középiskolai tanár (német nyelvészeti tanulmányok), *dr. Tüdős Endre*

orvos, egyetemi magántanár (klinikai tanulmányok), *dr. Urbánszky Andor* törvényszéki jegyző (osztrák magánjogi kérdések), *Velics Miklós* okl. építész (modern lakberendezési tanulmányok).

b) Külföldi honosok: *Dr. Emich Isolde* gráci középiskolai tanárnő (összehasonlító nyelvészet), *dr. Keddís Erna* orvosnő, Tallin (gyakorlatok a bécsi stomatológiai klinikán), *dr. Märka Elsa* múzeumi tisztviselő, Tallin (archeológiai tanulmányok), *Mostny Grete* egyetemi hallgató (egyiptológia), *Mostny Helga* egyetemi hallgató (művészettörténet), *dr. Normann Henrik* miniszteri kultúratanácsnok, Tallin (kultúrpolitikai kérdések), *dr. Paomoes Alice* gyermekorvos, Tallin (gyermekklinikai gyakorlatok), *Warnecke Herbert* főiskolai hallgató, Bregenz (nemzetgazdasági tanulmányok). — Egy hónapnál rövidebb ideig 47 hazai és 14 külföldi vendégtag dolgozott a kollégium kötelékében.

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin, N. W. 7. Dorotheenstrasse 2.

NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Babics Antal (1902, Lovászpátona, Veszprém m., róm. kat.), orvosdoktor, egyetemi tanársegéd, Budapesten, az Urológiai Klinikán (Illyés professzor), ösztöndíjas az első félévben. Gyakorlati klinikai tanulmányait a berlini Virchow- és a Hedwig-kórházban, továbbá az egyetemi sebészeti klinikán folytatta Sauerbruch, Ringleb, Heusch, Heckenbach professzorok mellett. Feldolgozta a Virchow-kórház urológiai osztályának a prostata resectióra vonatkozó eddigi anyagát, melyről dolgozata jelenik meg: „A prostata resectio és annak eredményei a berlini urológiai osztályokon“ címen. Előadást tartott egy továbbképző kurzuson: „Beiträge zur Klinik der Hypochloroemie und der echten Uraemie“ címen, amiről dr. Törökkel együtt írt dolgozata a Zeitschrift für Urologie 1937. évfolyamában jelent meg. A patofiziológiai intézetben metódust dolgozott ki a húgyivarszervekben, azoknak síma izomzatában és működésében idegbehatásra létrejövő elváltozásokra vonatkozóan. Meglátogatta a hamburgi sebészeti klinikát. Tanulmányozta egy hétig az ottani urológiai felszerelést és munkát. Látogatást tett a berlini Koch Róbert-intézetben és egyéb, az orvostudománnyal összefüggésben levő intézményekben, valamint a német orvosvezetőség meghívására az altrehsei orvosvezető iskolában, ahol felhívta a figyelmet a magyar urológiára s egyben egy önálló német urológiai klinika hiányára. Öt napot töltött Varsóban, ahol a fiziológiai intézetet és a Szent Lázár-kórház urológiai osztályát látogatta meg. Megtekintette a berlini orvosi műszer-

gyárakat, hogy a Berlinben praktikusnak talált, de Magyarországon még be nem vezetett felszereléseket megismerhesse. Hazatérése után a Magyar Urológiai Társaság ülésén, előadás keretében számolt be tanulmányairól és tapasztalatairól.

Dr. Bogsch László (1906, Vajdahunyad, ág. ev.), a budapesti egyetem földtani intézetének tanársegéde, Budapestről, ösztöndíjas a második félévben, főleg Stille professzor intézetében dolgozva, résztvett az egyetemi előadásokon, ahol a modern tektonikai felfogásokat ismerte meg és tanulmányozta a németországi harmadkori geológiai és őslénytani viszonyokat. Tanulmányi kirándulásai során a Harz-hegységben nemcsak a hegység geológiai viszonyait ismerte meg, hanem Stille professzor munkamódszerét is. Kirándulást tett Közép-Németország barnaszénbányaiba, továbbá Hamburgba és Göttingába, ahol a földtani és őslénytani intézeteket tekintette meg.

Dr. pilismaróti Bozóky László (1911, Nagyvárad, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, bölcészdoktor, Budapestről, az első félévben Budapest székesfőváros ösztöndíjasa, a második félévben magyar állami ösztöndíjas volt. Tanulmányainak menetét a Budapest Székesfőváros Eötvös Loránt Rádium és Röntgen Intézetének tanácsai és az intézet vezetőségével folytatott megbeszélések irányították. A Physikalisch Technische Reichsanstaltban az abszolút dózismérési eljárásokat tanulmányozta, résztvett az Eötvös Loránt Rádium és Röntgen Intézet számára készült nagy ionizációs kamra és a vele kapcsolatos univerzális dózismérő-berendezés ezidőben Berlinben folyó hitelesítési kísérleteiben. A Friedrich professzor vezetése alatt álló Institut für Strahlenforschungban a kis ionizációs kamrákkal végzett önálló kutatásokat. A Hahn professzor vezetése alatt álló Kaiser Wilhelm Institut für Chemieben a Geiger Müller-féle számlálócsövekkel kapcsolatos tanulmányokat végzett. Hogy kellő tájékozódást nyerjen a rádium dozimetria legújabb állásáról, végigjárta a különböző berlini rádiumintézeteket, ami főleg azért volt tanulságos, mert valamennyiben más módszert alkalmaznak. Dolgozott a Cecilien-klinika rádiumintézetében dr. Zimmernél, a Charitéban Auler és Adam professzorok intézetében, a Koch Róbert-kórházban Frik professzor intézetében, a Virchow-kórházban Cramer professzor intézetében, mely kórházban jelenleg is az 1936 májusában általa készített készülékkel történik a praktikus dozirozás. Figyelemmel kísérte a rádiumsugárvédelemnek, a rádiumkutatókra nézve rendkívül fontos kérdését: ezzel kapcsolatban a dahlemi örökléstani intézetben és az Institut für Strahlenforschungban folyó állapotbesugárzási kísérletek menetét. A fizika legújabb alkalmazási területeit sok gyár és laboratórium, a lipesei árumintavásár és a golpa-zschornewitzi elektromos erőközpont megtekintése által ismerte meg.

Dr. Csilléry Béla (1915, Budapest, ref.), okl. hegedűtanár, államtudományi doktor, Budapestről, a Zeneművészeti Főiskoláról, ösztöndíjas mindkét félévben. Tanulmányozta a németországi hegedűtanárképzés rendszerét. Résztvett a Seminar für Privatmusiklehrerziehung

hung szemináriumai gyakorlatain, ahol a hegedű-methodika újabb fejlődését tanulmányozta különös tekintettel az ezzel kapcsolatban levő fiziológiai, fizikai és akusztikai kérdésekre. Ebbeli munkásságánál különösen a Jahn professzor vezetése alatt álló methodikai munka bizonyult igen hasznosnak, minthogy Jahn professzor a hegedülés módszerének fiziológiailag helyes alapokra helyezésére irányuló mozgásban úttörő szerepet visz. Mint a berlini Staatliche Akademische Hochschule für Musik beiratkozott rendes hallgatója Kulenkampff professzor vezetése mellett fejlesztette tovább előadóművész-készségét. Különösen J. S. Bach műveinek stilisztikailag és hegedüléstechnikailag helyes interpretálásának kérdésével foglalkozott sokat. E kérdés tanulmányozásánál igen nagyjelentőségűnek bizonyult az eredeti kottaszövegek tanulmányozása. Tanulmányozta a német zenei élet szervezetét, elsősorban a Reichsmusikkammert, amelynek mint előadó hegedűművész tagja is lett, továbbá egyes nagyobb német városok zenei intézményeit, különösen zenekarait és zeneiskoláit. Alkalma volt megismernie Berlinen kívül Breslau, Hamburg, Kassel, Leipzig, München zenei berendezéseit, azonkívül hollandiai koncertszereplését a holland zenei élet tanulmányozására is felhasználta. Megismerte Amszterdamot, Hágát, Harlemet, Hilversumt, Rotterdamt és Utrechtet. Mint előadóművész jelentős közönség- és sajtósikert ért el berlini és hollandiai szereplései alkalmával. Szerepléseivel a berlini magyar-ság kulturális és jótékony-sági munkáját is támogatta.

Dr. Hartnagel Sándor (1907, Wien, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, bölcsészdoktor, Budapestről, egész éven át állami ösztöndíjas. Nyelvtudományi tanulmányokat folytatott. A személynevek lélektanával foglalkozó, otthon alig hozzáférhető szakirodalmat tanulmányozta a berlini könyvtárakban és e témakörből előadást tartott az egyetem Magyar Intézetében. Tanulmányt dolgozott ki a személynevek köznévi (főleg eufémisztikus) használatáról, melyben a magyar nyelv jelentéstani jellegzetességeit emeli ki. Résztvett a Magyar Intézet könyvtárrendezési munkáiban. A magyar nyelv mássalhangzó-rendszerének fonetikai és fonológiai leírását megkezdte. A Moeller van den Bruck-Társaság május 5-én tartott ülésén előadást tartott nemzetközi közönség előtt a mai magyar irodalomról. Minden alkalmat felhasznált, hogy Berlin kulturális életével megismerkedjék.

Dr. Kiss Tihamér László (1905, Diósgyőr, ref.), okl. vallástanár, bölcsészdoktor, szegedi ref. állami hitoktató lelkész, a debreceni bölcsészeti kar ajánlása alapján nyert ösztöndíjat a II. félévre. A berlini egyetemen lélektani és neveléstani előadásokat hallgatott. Az egyetem pszichológiai intézetében Keller professzor irányítása mellett alapelki tevékenységek és fejlődéslélektani kérdések vizsgálatával foglalkozott és munkájáról az intézet szemináriumában beszámolt. Tanulmányozta a mai német ifjúság iskolán kívüli nevelésügyét. Meglátogatta a Hitler-Jugend és a Bund Deutscher Mädchen berlini otthonait és vezető iskoláit. Tapasztalatait a központi nevelésügyi szervek támogatása mellett tett nyári úttal egészítette ki. A berlini magyar-

ság vezetőségének kultúrmunkájába bekapcsolódva március 15-én a Berlieni Magyar Kultúrszövetség ünnepélyén ünnepi beszédet és júniusban a kolónia protestáns tagjai számára istentiszteletet tartott.

Dr. Lissák Kálmán (1908, Budapest, róm. kat.), a debreceni Tudományegyetem Élettani Intézetének tanársegédje (Went prof.), ösztöndíjas az I. félévben. A berlini egyetem élettani intézetében dolgozott Trendelenburg professzor vezetése mellett. Különösen a központi idegrendszer fiziológiáját, az e körbe tartozó műtéti és experimentális technikát és elektrofiziológiai methodusokat tanulmányozta. Munkásságáról előadások keretében számolt be a Debreceni Orvosegyesület 1937. évi március 18-i ülésén és a Magyar Élettani Társaság 1937. évi május 27-i szegedi vándorgyűlésén, melyek a Zeitschrift für experimentelle Medizinben „Ringskühlung des Thorakalmarks und das Centrum Anospinale“ címen, a Magyar Orvosi Archivumban „A thorakalis gerincvelő hidegátmetszése és a centrum anospinale“ címen jelennek meg. A berlini élettani társaság meghívására előadást tartott annak 1936. december 18-i ülésén „Über den Eiweissverlust des arbeitenden Herzens“ címen. A berlini és Berlin-környéki tudományos és orvostársadalmi intézményeket behatóan tanulmányozta és megtekintette a varsói egyetemi élettani intézetet is.

Dr. Szabó Zoltán (1908, Debrecen, ref.), egyetemi tanársegéd, állami gimnáziumi helyettes tanár, Szegedről, ösztöndíjas mindkét félévben. A berlini egyetem fiziko-kémiai intézetében dolgozott, mint Bodenstein professzor magánasszisztense. Célja a gázreakciók kinetikájának tanulmányozása volt, melyet két reakció vizsgálatával kapcsolatban ismert meg. 1. A klórmonoxid termikus bomlásának belső fázisa. A szükséges kísérleteket a technikai nehézségek legyőzése után elvégezve, kiderült, hogy a klórmonoxid bomlásánál kezdetben egy tiszta bimolekulás reakcióval van dolgunk. Később különböző egyéb reakciók is fellépnek, melyek elemzése a kísérleti adatok alapján folyamatban van. 2. A hidroxilamin és ammónia reakciója, mely az ammónia katalitikus oxidációjának egyik közti folyamata. A kísérletek ezen iparilag jelentős reakció vizsgálatára folyamatban vannak. Nem hanyagolta el a Németországban működő és témáival szorosabb kapcsolatot fenntartó kutatókkal való tudományos és személyes érintkezést sem.

Szalágyi Géza (1913, Budapest, ág. ev.), építészmérnök, a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi egyetemről (Wälder professzor), ösztöndíjas volt mindkét félévben. Mint tervező építész Petrik professzor vezetése mellett tanulmányozta a közegészségügyi és kórházépítkezést. Tanulmányai folyamán elkészítette egy 400 ágyas kórház és egy 200 ágyas gyermekkórház részletes, egy internátus, egy uszoda-sporttelep és egy könyvtár vázlatos tervét. Tanulmányozta a berlini, freibergi, hamburgi, stettini, würzburgi, heidelbergi és passau-i kórházakat és klinikákat. Ebből a tárgykörből két cikket írt a Magyar Kórházba „Intézeti konyhák“ és „A modern fertőző kórház“ címmel és több ismertetést a Zeitschrift für das Gesamte

Krankenhauswesen folyóiratba. Résztvett két brandenburgi lakótelep városrendezési és egy tervezési pályázatán és két tervét megvették. Előadásokat hallgatott a charlottenburgi Technische Hochschule-n és résztvett a szemináriumi munkában. (Prof. Mäkelt: Konstruktionslehre; Prof. Feder: Raumforschung und Städtebau; Prof. Nonn: Hygiene Bauten). Rendszeresen látogatta ezen intézmény könyvtárát, továbbá az Akademie für Bildende Künste, a Militärärztliche Akademie és az Architekten und Ingenieur Verein könyvtárát. A második félévben alkalma volt a gyakorlati tervezői és vállalkozói életet megismernie és így a berlini építkezéseket figyelemmel kísérenie. Tanulmányutakat tett Boroszlóba, Drezdába, Lipsébe, Koppenhágába, Stockholmba és Helsinkibe.

Dr. Szép Ödön (1905, Szolyva, Bereg m., ref.), bölcsészdoktor, egyetemi gyakornok, Debrecenből (Bodnár János professzor). Ösztöndíjas az egész éven át. A berlini porosz állami törvényszéki-kémiai intézetben négy hónapon át résztvett a törvényszéki-kémiai és kriminalisztikai esetek feldolgozásában. Behatóan foglalkozott az eukodal hullarészekben való kimutatásával. E témával foglalkozó, Brüning professzorral közösen írt dolgozata megjelenés alatt áll. A Robert Koch-Intézet kémiai osztályán az igen kis arzénmennyiségek kimutatására és meghatározására, valamint a szerves anyagok elroncsolására szolgáló Lockemann-féle eljárásokat sajátította el. Az egyetemi törvényszéki orvostani intézet kémiai laboratóriumában általános törvényszéki kémiai gyakorlattal, amellet különösen a morfin és barbitursavszármazékok vizeletben, vérben és szervekben való kimutatásával, továbbá a vér alkoholtartalmának meghatározásával foglalkozott. Az egyetem gyógyszer-tani intézetében a luminálnak a szervezetben történő lebontásakor keletkező termékeket vizsgálta és a további vizsgálataihoz szükséges kísérleti anyagot összegyűjtötte.

Dr. Teveli Zoltán (1902, Körmöcbánya, róm. kat.), gyermekorvos, a budapesti gyermekklinika tanársegédje. Ösztöndíjas a II. félévben. A gyermekkori fertőzőbetegségekkel foglalkozott. 12 német gyermekklinikát és több elméleti intézetet látogatott meg. A Robert Koch-Intézetben és a berlini egyetemi gyermekklinikán rendszeresen dolgozott. Berlinben, a Robert Koch-Intézetben végzett vizsgálatai alapján a serumbetegségről közleményt írt, mely a Zeitschrift für Immunitätsforschungban jelenik meg.

Dr. Trócsányi László (1912, Pozsony, ref.), a budapesti kir. ítélőtábla területére beosztott fogalmazógyakornok, Debrecenből (Szentpéteri Kun Béla prof.). Az I. félévben mint német csereösztöndíjas Marburgban Bredt professzor mellett, a II. félévben mint magyar állami ösztöndíjas Berlinben Stutz professzor mellett dolgozott. Protestáns egyházszervezés-tani tanulmányok keretén belül a legújabb német egyházalkotmány- s egyházkormányzati rendszereket tette vizsgálat tárgyává. A berlini szociáletikai intézetben „Der Staat“ címen felolvasást tartott. Résztvett a berlini egyetem egyház-jogi intézetének gyakorlatain, rendszeresen hallgatta a tárgykörébe

vágó egyetemi előadásokat a marburgi, hallei és berlini egyetemeken. „Az egyház és állam Németországban 1918 óta“ című előadásában a magyar ösztöndíjasok előtt az aktuális egyházi jogi kérdéseket ismertette. Több tanulmányutat tett a Kraft durch Freude propagandasztályának tagjaként Németországban és egy tengeri utat a skandináv partokra, mely alkalmakkal közvetlenül szemlélhette eme új német szociális és kulturális szerv működését.

Dr. ifj. Tuzson János (1903, Selmebánya, ref.), fizetéstelen egyetemi tanársegéd, a Magy. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közgazdaságtudományi karáról Budapestről (Kerpely professzor), ösztöndíjas az I. félévben. A berlini egyetemen Noack professzor növényélettani, Wettstein professzor örök- és fejlődésélettani és Opitz professzor haszonnövényekről szóló előadásait hallgatta. A dahlemi botanikai múzeumban E. Schieman professzornő mellett a kultúrnövények származását tanulmányozta. Az egyetem növénytermesztéstani tanszékén Opitz professzor mellett a jarovizáció és fotoperiodizmus kérdésével foglalkozott és kiegészítéssel az örökléstani tanszéken Kappert professzor mellett a kultúrnövények örökléstanát tanulmányozta. A növénytani kutatás körébe vágó valamennyi berlini és müncheni intézetet megtekintette.

Dr. Udvarhelyi Béla (1913, Budapest, róm. kat.), jogi doktor, a Magyar Közigazgatástudományi Intézet asszisztense, Budapestről (Magyary prof.), ösztöndíjas mindkét félévben. Tanulmányainak fő tárgya a hivatásos bürokrácia fejlődése a világháború után jogelméleti és praktikus szempontból. Ezirányú kutatásainak különös időszerezésűt adott az 1937. január 26-án megjelent új német hivatalnoktörvény. E törvény beható vizsgálata mellett a hivatásos bürokrácia történetére és képzésére vonatkozó német és nemzetközi szakirodalmat tanulmányozta át a porosz állami könyvtárban, az egyetemi könyvtárban, valamint az Institut für Ausländisches Öffentliches Recht, az Akademie für Deutsches Recht, a Verwaltungsgerichtshof és a Verwaltungsakademie szakgyűjteményeinek helyiségeiben. Beiratkozott a jogi karra is, ahol főleg Hans Peters professzor vezetése alatt dolgozott, emellett Schmitt, Hedemann, Emge és Höhn professzorokat hallgatta. Elméleti és gyakorlati kutatásainak eredményét „A hivatásos bürokrácia és továbbképzése a Harmadik Birodalomban“ és „A közzolgálat újjáalakulása a Német Birodalomban“ címen a Magyar Közigazgatás LV. évfolyamában (12., illetve 26. sz.) és a Városok Lapjában közlés alatt álló „Berlin közigazgatása és autonómiája az új birodalmi törvény alapján“ című cikkében foglalta össze; előrehaladott előkészület alatt áll „A tisztviselő fogalma és a nyilvánjogi hivatalviselés“ című tanulmánya, valamint „A hivatásos bürokrácia fejlődése és mai tételes jogi helyzete“ című nagyobb munkája, mely utóbbinak első részét forrástanilag feldolgozta. Mint a Berlini Magyar Tanuló Ifjak Társasága elnöke és a berlini külföldi főiskolások szövetségének főtitkára élénk részt vett a

berlini magyarság és a főiskolások életében. Előadást tartott a berlini magyar kolóniának a „Németországi magyarság jogi helyzete“ címen, a főiskolai bolgár-magyar kultúresten pedig „Völkische und kulturelle Beziehungen zwischen Bulgarien und Ungarn“ címen. Ünnepi beszédet tartott a berlini magyarság március 15-i ünnepélyén.

Törvényhatósági ösztöndíjak:

Dr. pilismaróti Bozóky László (1911, Nagyvárad, román kat.), okl. középiskolai tanár, bölcsészettudományok doktorja, az első félévben volt a székesfőváros ösztöndíjasa. A második félévben magyar állami ösztöndíjas volt. Munkásságáról e jelentés utóbbi ösztöndíjával kapcsolatban számolt be.

Orezy Gyula (1903, Budapest, román kat.), okl. gépészmérnök, székesfővárosi főmérnök, beosztva a közlekedési ügyosztályhoz, Budapestről (Schimanek prof.), Budapest székesfőváros ösztöndíjasa az első félévben. Elméleti tanulmányait a charlottenburgi műegyetem forgalomtechnikai, közlekedési és városrendezési előadásainak hallgatása és Müller professzor irodájában végzett munkássága képezte. Ezzel kapcsolatban a fősúlyt a forgalomtechnikára helyezte, hogy egy előadási anyag összegyűjtésével a budapesti műegyetemen a magyar mérnöki karral is megismertesse ennek az Amerikából kiindult tudománynak fontosságát. Idevonatkozó tanulmányait „A forgalomtechnika köréből“ című dolgozatában foglalta össze. Gyakorlati adatgyűjtéséhez a berlini városháza és a rendőrség illetékes osztályai adtak anyagot. Különös figyelemmel volt a nagyvárosi forgalmi és közlekedési problémáira, az egészségtelenül fejlődött mammutvárosok decentralizációs kérdéseire, Berlin fellazítási problémáira, a nagyvasúti pályaudvarok kitélepítésére, a városi közlekedési vállalatok adminisztrációs és közlekedési kérdéseinek vizsgálatára, a gyorsvasút, közúti vasút és autóbusz feladatának megoszlására. Idevonatkozó tanulmányait „Berlin forgalmi problémái“ és „A nagyváros közlekedési szempontból“ című dolgozatokban foglalta össze. Hazatérése után tapasztalatairól előadásokat tart.

Mint **vendégek** legalább egy hónapot töltöttek a kollégiumban: *dr. Birkás Endre* író, *dr. Gelletich János* okl. bányamérnök, *Róka László* orvostanhallgató, *Ronkay Ferenc* okl. gépészmérnök, *dr. Stasney József* orvos, *Vásárhelyi György* zongoraművész, *Viczián Antal* orvostanhallgató. Egy hónapnál rövidebb ideig 205 vendég vette igénybe a kollégiumi lakást a tanév folyamán.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjasai közül *Pacsi Jenő* az egész tanévben, *Béll Béla* április havában a kollégiumban lakott. Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai közül pedig az első félévet töltötte a kollégiumban *dr. Czifra András*, a másodikat *dr. Szemerényi Oswald*. Ugyancsak a kollégiumban lakott a II. félévben *Besenczky Kálmán*, a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal

ösztöndíjasa is. A Mitteleuropäischer Wirtschaftstag ösztöndíjásai közül a következők vették igénybe a kollégiumi lakást: *dr. Örösi Pál Zoltán* az egész tanévben, *dr. Findeisen László* és *dr. Haszler Károly* a második félévben, míg rövidebb ideig az első félév folyamán *dr. Horváth Kálmán*, *dr. Molnár Gyula* és *dr. Szirmai János*.

Magyar állami kézi ösztöndíjas:

Dr. Szabó Árpád (1913, Budapest, ref.), bölcsészettudományok kandidátusa, okleveles középiskolai tanár Budapestről (Huszi professzor), 800 pengős belföldi ösztöndíját az Ösztöndíjtanács előterjesztésére nyert kivételes engedéllyel az előző év folyamán Frankfurt a/Mainban végzett tanulmányainak kiegészítésére használta fel, amihez még külön kapott 500 pengő összegű tanulmányi segílyt is. Frobenius professzor kultúrmorfológiai intézetében, valamint Reinhardt professzor klasszika-filológiai szemináriumában dolgozott. Frobenius professzor intézetében előadást tartott „Altkretisches Gottkönigtum“ címen, amelyről a Frankfurter Zeitung is megemlékezett, júniusban pedig „Höhlenkult in der Antike“ címen tartott előadást.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjásai:

Arany József (1913, Heréd, ág. ev.), segédlelkész, Sopronból (báró Podmaniczky professzor), ösztöndíjas mindkét félévben, célja a Tirgensohn—Gruehn-féle kísérleti valláslélektan tanulmányozása volt. Dolgozott a berlini egyetem teológiai karának valláslélektani szemináriumában. Tanulmányozta a kísérleti valláslélektan módszerét, értelmező eljárását, jegyzőkönyvvezető technikáját, különösen az ifjúkor lélektanának felderítésére való alkalmazásában. Az ifjúkor vallásos gondolatainak, élményvilágának megvizsgálására kísérleti anyagot állított össze valláslélektani kísérletek céljára. Tanulmányozta a modern pszichoterápia útjait is. Összefoglaló eredményeit „Kuenkel és a lélegzõdozás“ címmel az Archiv für Religionspsychologie und Seelenführung fogja közölni. A teológiai karon Gruehn professzoron kívül Fendt teológiai tanár katechetikai előadásait hallgatta, akitől indításokat nyert a munkaiskola és a vallástanítás összegegyeztetésének vizsgálatára. Résztvett a berlini Hitvalló Egyház által rendezett Seminar für evangelische Jugendführung munkájában, ahol a mai evangélikus egyház ifjúsági nevelésével, mint az egyház létkérdésével behatóan megismerkedett.

Béll Béla (1908, Uraj, Gömör m., róm. kat.), okl. középiskolai tanár, Á. D. O. B.-gyakornok a Magyar Királyi Országos Meteorológiai Intézetben, Budapestről, a Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjasa 1937 április 1-től 1937 december 31-ig. Tanulmányait a potsdami meteorológiai intézetben végezte. Dr. Otto Hoelper igazgató vezetésével a napsugárzás ibolyántúli részét vizsgálta a cadmium-cellák segítségével. Résztvett a potsdami és a davosi cadmium-cellákkal végzett összehasonlító mérésekben s a mérési eredmé-

nyeket feldolgozta. Júniusban megkezdte, ugyancsak Hoelper igazgató vezetésével, a potsdami világosságméréseket selen-cellákkal. Ezzel kapcsolatban tanulmányokat végzett Dr. Bruno Lange, a selen-cellák előállítójának dahlemi laboratóriumában. Megkezdte a budapesti abszolút sugárzásmérő műszernek (Angström-féle pirheliométer) a potsdami abszolút műszerrel való összehasonlítását. A berlini egyetem nyári félévében Ficker, Kähler és Zistler professzorok előadásait hallgatta. Augusztus végén a lindenbergi Aeronautisches Observatoriumban kezdte meg aerológiai tanulmányait Koschmieder professor vezetésével. Résztvett a mindennapi ballon- és sárkányfelszállások rendezésében s az eredmények feldolgozásában. Ezen a területen önálló eljárást dolgozott ki és kutatásainak eredménye a Meteorologische Zeitschrift decemberi számában jelenik meg „Eine Methode zur Berechnung des Druckes in den Haupthöhen des aerologischen Aufstieges“ címmel. Novemberben a berlin-tempelhofi repülőtéren, az alkalmazott aerológia tanulmányozása végett, résztvett a magaslégköri szolgálat (Höhenwetterdienst) munkájában. Decemberben a Reichsamt für Wetterdienst berlini központjában a németországi meteorológiai szervezetet tanulmányozta s elvégezte az újonnan beszerzett budapesti magyar normál barométernek a berlini német normál barométerrel való összehasonlítását.

Dr. Némedi Lajos (1912, Hajduszovát, ref.), okl. középiskolai tanár, sub auspiciis Gubernatoris bölcsészdoktor, Debrecenből, egész éven át volt ösztöndíjas Lipésében. A modern német irodalmi és szellemi élet kutatásával foglalkozott. Az egyetem rendes hallgatójaként Korff, Junker, Freyer, Gehlen professzorok előadásait hallgatta és résztvett a Praktisch-pädagogisches Seminar gyakorlatain, Teuchert középiskolai tanár vezetése mellett. Behatóan foglalkozott Hans Johsttal, az expresszionizmus problémáival és a mai német, úgynevezett „Volkhafte Dichtung“-gal. A mai német irodalomra vonatkozó tanulmányainak eredményeként a debreceni Nyári Egyetemen előadást tart „A mai német irodalom“ címen. Különös gondot fordított a német színházak megismerésére. E célból két hetet Berlinben töltött el. Tanulmányt írt a Napkelet számára a Thingspielekről és a német szabadtéri játékokról. Irodalmi tanulmányaiban Korff professzor közvetlen támogatását élvezte. Mint leendő középiskolai tanár, rendszeresen látogatta a lipesei középiskolákat. A Deutsch-Ausländischer Akademiker Klub magyar estéjén Petőfi- és Adyverseket szavalt német és magyar nyelven, a hallei magyar diákság estéjén pedig előadást tartott a két magyar költőről. Utazásokat tett Németországban, melyek során Berlint, Wittenberget, Chemnitzet, Merseburgot, Dreždát, Wurzent és Hubertusburgot ismerte meg.

Dr. Oláh László (1904, Kassa, róm. kat.), okl. gazda, bölcsészdoktor, mezőgazdasági kísérletügyi adjunktus, Budapestről. Ösztöndíjas egész éven át. Az első félévben a már elmúlt években megkezdett munkáját fejezte be a dahlemi Institut für Vererbungsvorschungban. Két munkája jelent meg a búza sárgarozsda elleni immunitásá-

ról és ennek átörökléséről, illetve a rozstda ellen való nemesítéséről. Az egyik a kísérletügyi Közleményekben, a másik a Zeitschrift für Pflanzenzüchtungban. Ezenkívül citológiai kérdésekkel és pedig a Primula- és Phleum-fajok kromoszoma-viszonyaival foglalkozott. A Primulákra vonatkozó munkája német nyelven megjelenés alatt áll. A második félévet a Kaiser Wilhelm Institut für Züchtungsforschungban, Münchebergben töltötte. Itt a gabonafélék, a burgonya és a lucerna nemesítésének kérdésével foglalkozott. Két dolgozatot írt a kromoszomák struktúrájáról, valamint a génmutációk kérdéséről a Kísérletügyi Közlemények számára. A július hónapot Svédországban, Svalöfben, Müntzing professzor laboratóriumában töltötte, ahol citológiai kérdésekkel foglalkozott.

Dr. Páci Jenő (1911, Balatonszepezd, Zala m., róm. kat.), jogtudományi doktor és az államtudományok sub auspiciis Gubernatoris doktora, kir. bírósági fogalmazó-gyakornok, Szegedről, egészéves ösztöndíjas. Polgári perjogi tanulmányokat folytatott. Az egyetemen az első félévben Schlegelberger és Titze professzorokat hallgatta és mellettük dolgozott, a második félévben pedig Schönke Adolf docens mellett. Közben 1937. január 23-án a német birodalmi igazságügyi miniszter úr a berlini Kammergericht területén joggyakorlatra bocsátotta. Mint Gerichtsreferendar két és fél hónapig a potsdami járásbírószágon, egy és fél hónapig (ügyészséggel együtt) a potsdami törvényszéken, egy hétig a Gemeinschaftslagerban, Jüterbogban s két hónapig a berlini Kammergerichten vett részt a német igazságügyi előkészítő szolgálatban. Professzorainak irányítása mellett a nemzeti-szociálista Németország igazságszolgáltatásának elméleti alapjait, bírósági szolgálatában pedig a reformok — főként az újonnan bevezetett igazmondási kötelezettség — gyakorlati megvalósítását tanulmányozta. Résztvett az ítélelethozatali tanácskozásban is. Polgári jogszolgáltatásunk és igazságügyi szervezetünk tervbevett reformjának három kérdését, *a)* az igazmondási kötelezettség fokozottabb biztosítása a polgári perben, *b)* a jogorvoslatok számának csökkentése, *s c)* a bíróképzés s általában a jogi oktatás problémáit választotta témául. Tanulmányozta a National Sozialistische Deutsche Arbeiterpartei és az Akademie für Deutsches Recht szerepét a német törvényhozásban, figyelemmel kísérte Németország civiljogi törvényhozási előkészületeit és ezek irodalmi visszhangját, amiről ezideig a szegedi Jog című folyóirat IV. évfolyamában számolt be „A negyvenéves német polgári törvénykönyv reformja“ címen és a folyóiratszemple rovatban.

Dr. Tóth László (1902, Nagyvárad, róm. kat.), a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárának gyakornoka az első félévben a Humboldt-alap ösztöndíjasaként, a második félévben, mint a Deutscher Akademischer Austauschdienst ösztöndíjasa dolgozott a boroszlói egyetem Zoologisches Institut und Museumában. Résztvett az intézet minden irányú tudományos életében: előadásain, gyakorlatain, gyűjtőútjain és megbeszélésein. Az állattani társaság 1936. november 30-án tartott

ülésén „Über die Giftigkeit des Fischserums“ címmel előadást tartott. Rovarszövetteni kutatásainak eredményeit összefoglaló dolgozata: „Entwicklungszyklus und Symbiose von Pemphigus spirothecae Pass. (Aphidina)“ címmel a Zeitschrift für Morphologie und Oekologie der Tiere szakfolyóiratban jelenik meg. Behatóan foglalkozott a nyárfa gubacs képző levéltetveinek biológiájával, melyről dolgozatot fog Magyarországon közzétenni. A Zoologischer Berichtben az év folyamán 50 referátumot jelentetett meg. A Deutsch-Ausländischer Akademikerklub meghívására a berlini egyetem magyar intézetének diapozitív- és képanyaga felhasználásával előadást tartott Magyarországról. Nagyobb tanulmányi kirándulásokat tett a Riesengebirgében, Thüringiában, Szászországban és az Északi-tengeren.

Dr. Trócsányi László (1912, Pozsony, ref.), a budapesti ítélőtábla területére beosztott bírósági fogalmazó-gyakornok, az első félévben Marburgban folytatott tanulmányokat a Deutscher Akademischer Austauschdienst esereöztöndíjával. Munkásságáról e jelentés második félévi magyar állami ösztöndíjaskénti tevékenységével kapcsolatban már fentebb beszámolt.

Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai:

Dr. Cziffra András (1911, Biharkeresztes, róm. kat.), közalapítványi kir. ügyigazgatósági fogalmazó-gyakornok, Budapestről (Szladits professzor), ösztöndíjas az első félévben. Tanulmánya tárgya a személyiségi jog védelme az egyes európai jogrendszerekben, különösképen a német jogvidéken és a germánjogi Busse hatása a magyar bírságos bántalmak kialakulására volt, amihez az Ernst Rabel professzor vezetése alatt álló Institut für ausländisches und internationales Privatrecht gazdag könyvtárában bő anyagot talált. A berlini egyetem jogi karán Hedemann és gróf von Gleispach professzorok előadásait hallgatta. Behatóan foglalkozott a Soziale Ehrengerichtbarkeit lényegével és számos tárgyaláson figyelte meg gyakorlatilag is. A Humboldt Klub magyar estjén „Liszt, als Symbol der deutsch-ungarischen Kulturverbundenheit“ címen tartott előadást. A Möller van Bruck Archiv számára pedig „Die Zeitfragen Ungarns“ címen számolt be hazánkat érintő aktuális kérdésekről.

Eckert Irma (1912, Újvidék, Bács m., róm. kat.), magyar-német szakos, szakvizsgás tanárjelölt, Szegedről. A berlini egyetem bölcsészeti karára iratkozott be s eddigi néprajzi tanulmányainak megfelelően főképen etnográfiai vonatkozású kollégiumokat hallgatott Farkas Gyula, A. Spamer és R. Thurnwald professzoroknál, s szemináriumi közös munka keretében a következő előadásokat tartotta: „Herkunft und Entwicklung der Stickerereien in Kalocsa“, „Die sociale Lage der Schreibfrauen in Kalocsa“, „Über Rebus und Rebusbilder“. Engedélyt kapott a berlini egyetemtől néprajzi doktorátus letételére s ennek előfeltételeként német kiegészítő érettségit tett jeles eredménnyel. Kutatómunkát végzett Rosenthal községben, ahol különösen a népviselet és népies művelődések felkutatására törekedett, s eredményei

a faluról megjelenő monografikus munkájának egy részét képezik. Május végétől június közepéig a lipcei egyetem vendéghallgatója volt, ahol Schier professzornál megismerkedett a tanszék különleges feladataival és módszereivel, utána pedig letette a kötelező kollokviumokat a berlini egyetemen. Egyetemi tanulmányai mellett a Museum für Volkskunde és a Zentralarchiv der Deutschen Volkserzählung intézményeinél végzett rendszeres kutatómunkát. Eredményeiről az Etnográfia—Népelet, a Szegedi Szemle és az Ungarische Jahrbücher lapjain számol be, s kisebb közleményeket írt a Pesti Hírlap számára. Résztvett a Humboldt-Club magyar estjének rendezésében, ahol a paraszti művészkedések kiállítását rendezte.

Dr. Rudolf Lóránt (1904, Esztergom, róm. kat.), kir. törvényszéki jegyző előző évi ösztöndíját a Humboldt-alapítvány az 1936/37. tanévre is meghosszabbította, de hivatali elfoglaltsága miatt csak a május, június és július hónapokat vehette igénybe. Befejezte „Forgatmány“ című munkáját, amelyhez németnyelvű összefoglalást csatolt. Össze gyűjtötte a legújabb német bírói gyakorlatot, amely egyrészt a genfi nemzetközi váltójogi egyezmények, másrészt a genfi csekkjogi egyezmény nyomán alakult ki. Közlésre előkészítette „A nemzetközi magánjog váltójoga“ című munkáját és ezenkívül a kereskedelmi jog körébe vágó számos tanulmányhoz gyűjtött anyagot.

Dr. Szemerényi Oswald (1913, London, róm. kat.), bölesészdoktor Budapestről (Huszi professzor), ösztöndíjas mindkét félévben. Az első félévben Heidelbergben Güntert professzor vezetése mellett az indogermán nyelvtudomány kultúr- és vallástörténeti irányát ismerte meg, a mellett főleg az indogermanisztika problémakörével foglalkozott. A második félévet Berlinben töltötte, ahol elsősorban óperzsa nyelvvel és görög feliratokkal foglalkozott behatóan Schaefer és Schwyzer professzorok vezetése mellett. Schwyzer professzornál hallgatott litván összehasonlító nyelvtant is és Bouda magántanár vezetésével a baszk nyelv elemeit ismerte meg.

Dr. Tomori Viola (1911, Kolozsvár, ref.), okl. középiskolai tanár, bölesészdoktor, egyetemi tanársegéd, Szegedről (Várkonyi Hildebrand professzor), ösztöndíjas az egész évben. Az első félévben Keller professzor vezetése mellett az egyetemi lélektani intézetben dolgozott. Résztvett Thurnwald és Spamer professzorok szemináriumi munkáiban. Thurnwald professzor szemináriumában felolvasást tartott Magyarországon gyűjtött parasztlélektani anyaga alapján. Két előadást tartott ugyanezen tárgykörből az egyetem magyar intézetében is. Clauss és Günther professzorok mellett tanulmányozta a legújabb német fajlélektani kutatásokat. A második félév nagyrészt Lipésében töltötte a Krueger professzor vezetése alatt álló lélektani intézet munkaközösségének tagjaként. Az intézet munkásságát megismerve, főleg karakterológiai vizsgálatokkal foglalkozott. Dolgozott Klemm, Volkelt, Vetter, Wartegg és Wellek professzorok, illetve docensek mellett öröklélektani, kísérleti lélektani, karakterológiai, tipológiai és általános lélektani témákon. Krueger professzortól ígé-

retet nyert arra nézve, hogy eddigi néplélektani eredményeit összefoglaló és Thurnwald professzor indítására megírandó könyvét a lipcei intézet „Arbeiten zur Entwicklungspsychologie“ című sorozatában kiadja. Különös gondot fordított arra, hogy a közösséglélektan itthon nehezen hozzáférhető irodalmával megismerkedjék. Foglalkozott Németország, főleg a német parasztság mai alakulásával, a német szociális, politikai és kulturális élet és intézmények megismerésével. Alkalma volt a német parasztság szokásainak beható tanulmányozására. Ösztöndíjas éve alatt a Gesellschaft der deutschen Volkskunde és a Deutsche Gesellschaft für Psychologie tudományos társaságok rendes tagjukká választották.

A Mitteleuropäischer Wirtschaftstag ösztöndíjasai:

Dr. Blaskovits Zoltán (1911, Debrecen, ref.), egyetemi jogi kari foglalkoztatott diplomás Debrecenből (Bozóky professzor), ösztöndíjas évét kisebb megszakításoktól eltekintve Münchenben töltötte. Mint a közgazdasági kar rendes hallgatója O. v. Zwiedineck-Südenhorst és Ad. Weber professzorok szemináriumában dolgozott, s előadást tartott a hozadéki elméletről, az aranyvaluta jövőjéről és a magyar bankügyről, s résztvett a tudományos vitákban is. A Kommission für Wirtschaftspolitikban előadást tartott a magyar kartelljogról, s résztvett a Deutsche Akademie Wirtschaftliche Arbeitsgemeinschaftjának munkájában. A Deutsche Wirtschaftliche Gesellschaft meghívására résztvett a társaság május havában, Frankfurtban tartott ülésein, s ígéretet kapott Hjelmar Schacht közgazdaságpolitikus-tól arra, hogy a Reichsbank hitelpolitikáját a bank berlini főintézetében közvetlenül tanulmányozhatja. A m. kir. igazságügyminisztérium megbízásából kidolgozta a német valuta- és devizakérdést 180 ívoldal terjedelemben és dolgozik a „neutrális pénzellátás, hitel- és konjunktúrapolitika“ című hosszabb tanulmányán.

Budinszky Tibor (1912, Ludány, Nógrád m., róm. kat.), a Magyar Waggon- és Gépgyár mérnöke Győrött, németországi tanulmányévét doktori értekezésének elkészítésére fordította az öntészeti tárgykörből. Az aacheni Technikai Főiskolán dolgozott, ahol Piwowarsky professzortól a következő témát kapta feldolgozásra: „Az öntöttvas viselkedése közvetlen az olvadáspont fölött a grafitkiválásra vonatkozólag“. Tekintettel arra, hogy a tárgykör igen nagy s a kidolgozás sok előre nem látott nehézségbe ütközött, ösztöndíjának meghosszabbítását kérte a Mitteleuropäischer Wirtschaftstagtól, úgyhogy munkáját még a következő tanévben is folytatja.

Csáky Tihamér (1915, Máramarossziget, róm. kat.), szigorló orvos, egyetemi élettani intézeti megbízott díjtalan demonstrátor Budapestről, ösztöndíjas éve alatt beiratkozott a hallei egyetem orvostudományi karára, s ezzel párhuzamosan mindkét félévben ez egyetemi élettani intézetben dolgozott Abderhalden Emil professzor vezetése alatt, ahol elsősorban az intézet munkamódszerét igyekezett elsajátí-

tani. Ezek a módszerek elsősorban a fehérjék vegytanát érintik és így alkalma volt mindenk előtt a fehérje hidrolízise által a fehérjét felépítő egyes aminosavak elkülönítési módszereit megtanulnia. Módszereket ismert meg arra nézve is, miként lehet egyes aminosavakból polypeptideket szintetizálni, s az elsajátított módszerek alapján sikerült is több polypeptidet előállítani. Foglalkozott néhány olyan eljárással, amely a fermentumok tanulmányozásánál használatos, s elsősorban a trypsin és erepsin előállítása, tisztítása és különböző polypeptidekkel szemben való hatásának vizsgálata volt ezirányú tanulmányainak tárgya. Elsajátította a védőfermentumok kimutatására szolgáló úgynevezett Abderhalden-féle reakció kivitelének módszereit.

Falk Richard (1889, Sopron, róm. kat.), egyetemi adjunktus a Műegyetem Bányagéptani Tanszékén (Tettamanti professzor), Sopronból. A berlini műegyetem rendes hallgatója volt két féléven keresztül, ahol lengéstechnikai és dinamikai, valamint kinematikai és bányagéptani vonatkozású előadásokat hallgatott, illetőleg gyakorlatokat végzett. Tanulmányainak főcélja doktori értekezésének elkészítése volt, a rúgós kioldású kaszfogókészülékek dinamikai viszonyainak vizsgálatáról, amely 70 gépelt oldal terjedelemben el is készült. Társasutazás kapcsán alkalma volt több ipar- és bányatelepet, kohóműveket meglátogatnia, s főleg a nyugati iparcentrum, Essen-Dortmund vidékét.

Dr. Findeisen László (1904, Szeged, róm. kat.), fizetéstelen tanársegéd a budapesti II. sz. Sebészeti Klinikán (Bakay professzor). Kilenc hónapot töltött Jénában, ahol a Tönnis professzor vezetése alatt álló idegrendszer-sebészeti intézetben dolgozott. Január havában a würzburgi orvosegyesületben „Zweizeitige Operation des Brückenwinkelmeningeoms“, márciusban pedig a német sebészkongresszuson „Über Cholesteatom des Brückenwinkels“ címen tartott előadást. Ez utóbbi előadása az Archiv für klinische Chirurgie, Kongressbericht 1937. évi kötetében jelenik meg. Ezenkívül a következő dolgozatai készültek el: „Zur Pathologie und Klinik der Geschwülste der Ohrspeicheldrüsen“ (Deutsche Zeitschrift für Chirurgie, 248. kötet, 590. oldal); „Cholesteatom des Gehirns“ (Tönnis professzor társszerzőségével jelenik meg a Zentralblatt für Neurochirurgie 1937. évfolyamában); „Az arteriographia alkalmazásáról“ (megjelenik az Orvosi Hetilapban). Résztvett a British Neurological Surgeons berlini nagygyűlésén, s tanulmányút keretében meglátogatta a frankfurti, würzburgi, leipzig-i és hamburgi egyetemek klinikáit és közegészségügyi intézményeit.

Gerlai Arnold (1903, Lábod, Somogy m., ág. ev.), okleveles erdőmérnök, m. kir. erdészeti kutatóintézeti napidíjas erdőmérnök (Roth és Krippel professzorok), Eberswaldeben folytatott tanulmányokat Wirtschaftstag-ösztöndíjjal és a Földművelésügyi Minisztérium 600 pengő összegű kiegészítésével. Két félévet hallgatott az eberswaldei erdészeti főiskolán s ezzel párhuzamosan kísérleteket folytatott az

állami erdei magvizsgáló-intézetben, ahol az újabb erdőműveléstani vizsgálati módszereket sajátította el. Önálló kísérleti eredményeinek alapján elkészítette doktori értekezését és június folyamán kitűnő eredménnyel szigorlatot tett. (A disszertáció az Erdészeti Kísérletek folyóiratban jelenik meg.) Tanulmányi kirándulásokon vett részt és megismerkedett az északnémetországi erdőgazdasági eljárásokkal és vadászati viszonyokkal.

Gundel Endre (1912, Budapest, róm. kat.), műegyetemi közgazdaság- és pénzügypolitikai szemináriumi mb. díjtalan gyakornok Budapestről (Neumann professzor). Az első félévet a kölni egyetemen, a másodikat a berlini Wirtschaftshochschulén, mint beiratkozott hallgató töltötte és ott elsősorban a tanulmányainak megfelelő közgazdaságpolitikai, statisztikai, földrajzi és közgazdaságpolitikai előadásokat, gyakorlatokat és szemináriumokat hallgatta. Ezenkívül súlyt helyezett arra is, hogy Németország mai — elsősorban gazdasági — berendezéseit megismerhesse. A Mitteleuropäischer Wirtschaftstag és a Deutscher Akademischer Austauschdienst által rendezett ipari- és kereskedelmi-üzemi, múzeumi, kiállítási látogatásokon keresztül bepillantást nyert Németország ipari, kereskedelmi, technikai és közlekedési kultúrájába. Résztvett Berlinben a Reichsfachschaft Deutscher Werbefachleute „Verkehrswerber“ alcsoportjának kéthetes tanfolyamán, Kölnben a külföldiek számára tartott „Handelsdeutsch und Handelskorrespondenz“ című előadásokat is hallgatta és a félév végén „sehr gut“ eredménnyel vizsgázott. A két szemeszter között megtekintette Németország több nagy városát, nevezetesen: Düsseldorf, Essen, Duisburg, Leipzig, Magdeburg, Braunschweig, Hannover, Bremen, Hamburg, Frankfurt a/O., Dresden, Nürnberg és München városokat, továbbá több, idegenforgalmi szempontból jelentős kisebb helyet.

Dr. Haszler Károly (1907, Lőcse, róm. kat.), műtőorvos a budapesti II. számú sebészeti klinikán, Budapestről (Bakay professzor), a Mitteleuropäischer Wirtschaftstag egészségügyi ösztöndíjasaként tanulmányi idejét november 1-től április 1-ig Heidelbergben töltötte. Majd meglátogatta a frankfurti, kölni és hamburgi klinikákat. Május 1-től kezdve július 31-ig a berlini Collegium Hungaricum lakója volt. Kísérleti vizsgálatait a magnézium-fémnek a savós hártályakra kifejtett hatására vonatkoztak. Klinikailag a sympathicus idegrendszer és a hasüreg sebészetével foglalkozott. Kutatásainak eredményei magyar és német nyelven jelennek meg.

Dr. Horváth Kálmán (1905, Békéscsaba, unit.), okleveles gépészmérnök, közgazdasági doktor, székesfővárosi hivatalnok (Laky és Egyed professzorok), a műszaki közigazgatás kérdését tanulmányozta Berlinben 1937. január elejétől szeptember végéig. A berlini Kommunalwissenschaftliches Institut munkájába kapcsolódott bele, és február havában előadást tartott Budapest székesfőváros közigazgatásáról. Az intézet vezetőinek, dr. Kurt Jeserlich és dr. Harry Goetz közvetítésével bejutott a városházára, ahol alkalma nyílt hat hónapon

keresztül közvetlen tanulmányoznia Berlin közigazgatását és betekintést nyernie az ügyosztályok és üzemek munkájába. A további két hónapon keresztül a Deutscher Gemeindetag és a Wirtschaftsberatung Deutscher Gemeinden szervezetét és működését tanulmányozta. A Kommunalwissenschaftliches Instituttal mindvégig szoros kapcsolatban maradt és résztvett a Verwaltungs-Akademie előadássorozatán, valamint a Berlin-környéki kisebb városokba rendezett közigazgatási tanulmányi kirándulásokon. Hajókirándulás kapcsán a norvég fjordokat is megtekintette. Az utolsó hónapokban egy-egy hetet töltött Hamburgban, Essenben, továbbá Bruxellesben és Münchenben, főleg a városok közigazgatásának helyszíni tanulmányozásával. Ösztöndíjas éve alatt a következő közleményei jelentek meg: „Die Verwaltung europäischer Hauptstädte“ (Der Gemeindetag, Zeitschrift für deutsche Gemeindepolitik, 15. August, 1937); „Az új német községi törvény előzményei és nemzetközi visszhangja“ (Városok Lapja, 1937. évf., 2. szám); „Nemzetközi várospolitikai előadássorozat Berlinben“ (u. o., 3. szám); „Dr. Ardi Silvio: Párt, állam és városok egymáshoz való viszonya Olaszországban“ (u. o., 13. szám); „Berlin csatornázása“ (u. o., 16. szám).

Ijjász Ervin (1903, Zemplén, róm. kat.), m. kir. s. erdőmérnök (Vági és Fehér professzorok), 1936. évi november hó 1-től 1937. évi november hó 31-ig tartózkodott Németországban, s a müncheni Maximilian-egyetem talajtani intézetében dolgozott. Tanulmányainak tárgyát az altalajvíz fatenyészeti jelentőségeinek kutatása képezte, amely kérdés különös gyakorlati jelentőséggel bír a Nagy-Alföld befásítása és jövő fatenyészete szempontjából. Számos laboratóriumi vizsgálatot folytatott a kérdéssel kapcsolatban s különösen a réteges talajok kapilláris vízelelésére és a vízgőzáramlás törvényszerűségeinek megismerésére vonatkozóan végzett kísérleteket. Kutatásainak eredményét a „Grundwasser und Baumvegetation unter besonderer Berücksichtigung der Verhältnisse in der ungarischen Tiefebene“ című doktori értekezésében foglalta össze, amelynek alapján kitüntetéssel szigorlatot tett. Mindkét szemeszteren át rendes hallgatója volt az egyetemnek és dolgozott a meteorológiai intézetben is, ahol a műszerek rektifikálásának technikáját sajátította el.

Kazár Jenő (1910, Debrecen, ref.), okleveles gazda, németországi tanulmányait Breslauban kezdte meg. A mezőgazdasági Egyetemre iratkozott be az első félévre, állattenyésztési és tejvizsgálati kísérletek tanulmányozására. Főcéljául a karakul juh tenyésztését és tejének fizikai, kémiai és bakteriológiai vizsgálatát tűzte ki, hogy eme értékes juh faj tenyésztésének gazdaságos voltára rámutasson. A szükséges elméleti tanulmányok elvégzése után az állattenyésztési tanszék kísérleti anyagot bocsátott rendelkezésére és az egyetemhez tartozó gazdaságban és egyéb magángazdaságokban is tanulmányozhatta a kérdést. A karakul tej vizsgálata folyamán azt tapasztalta, hogy a tehéntejnél jól bevált kísérleteket nem lehet minden esetben eredményesen alkalmazni, hanem módosításokra van szükség. Kiseb kirán-

dulásokat tett, miközben a lótenyésztést, a sertésenyésztést és a különböző istállóberendezéseket tanulmányozta. Ősztöndíjas évének második felét Bonnban töltötte, ahol a Mezőgazdasági Egyetem előadásait hallgatta.

Komlósi Imre (1912, Sarkad, Bihar m., ref.), szigorló mérnök Budapestről németországi tanulmányai során foglalkozott a talajtan valamennyi ágával, kivéve a talajbiológiát. A boroszlói Mezőgazdasági Intézetben dolgozott Zunker és Rehorst professzorok irányítása mellett s talajképződési, talajrendszertani, talajbecslési és talajismeretani tanulmányokat folytatott. A talajtani szempontból számbajövő valamennyi fizikai vizsgálati módszert gyakorlatilag átvette. Behatóbban foglalkozott a talaj szemecseeloszlását meghatározó készülékekkel és saját maga is szerkesztett egy műszert, amely egyrészt automatikus szerkezeténél fogva a szubjektív hibák kiküszöbölését teszi lehetővé, másrészt munkaerőmegtakarítás szempontjából is előnyös. Laboratóriumi munkálatai során kémiai analíziseket végzett és talajtani és vízépítéstani előadásokat hallgatott. Rendszeresen dolgozott délelőtt a talajtani, délután pedig a kémiai laboratóriumban. A szünidőt Németország fontosabb technikai alkotásainak megismerésére használta fel s résztvett az intézet tanulmányi kirándulásain, amelyek során talajjavítási módszereket és mezőgazdasági üzemeket ismert meg. A következő városokat tekintette meg: Breslau, Dresden, Lipsee, Meissen, Halle, Berlin, Niederfinow, Hamburg, Bréma, Bochum, Duisburg, Essen, Düsseldorf, Köln, Koblenz, Mainz, Frankfurt a/M., Mannheim, Stuttgart, Friedrichshafen, Lindau, München, Öls, Trebnitz, Militsch, Bernstadt, Kreuzburg, Rosenberg, Annaberg, Oberglogau, Neustadt, Neisse, Otmachau, Patschkau, Münsterbeg, Strehlen, Ohlau, Leignitz, Hirschberg, Schreiberhau, Krumhübel, Schmiedeberg, Bacharach, Karlsruhe, Aalen, Donzdorf, Seislingen, Urach, Marbach, Sigmaringen, Beuron, Tuttlingen, Sisingen, Donaueschingen, Neustadt, St.-Märgen, St.-Peter, Emmendingen, Breisach, Freiburg, Schluchsee, St.-Blasiën, Waldshut, Singen, Stockach, Schaffhausen, Ueberlingen, Meersburg, Simmerberg, Weiler, Immenstadt, Oberstdorf, Kempten, Nürnberg, Regensburg, Passau stb. A Hungária című lapban folytatólagos közleményben ismertette a németországi terveket s a német-magyar kulturális kapcsolatok ápolására létrehozta a „Vízügyi Közlemények“ és a „Kulturtechniker“, továbbá a „Hungária M. T. E. lapja“ és a „Geist der Zeit“ lapok közötti kölcsönös kicserélést.

Dr. Magyar Pál (1895, Cegléd, róm. kat.), m. kir. főerdőmérnök, egyetemi m.-tanár, németországi tanulmányútjának célja a rendkívül fejlett német erdőművelési viszonyoknak helyszíni tanulmányozása volt, továbbá, hogy magát az erdészeti növényesztani és növényesztani kapcsolataiba minél mélyebb betekintést nyerjen. Evégből a freiburgi egyetem erdészeti osztályán Vanselow és Aichinger professzorok előadásait hallgatta. Behatóan tanulmányozta az erdőművelés, de külö-

nösen a növényeszociológia irodalmát. Elméleti tanulmányain kívül igen sok helyen végzett helyszíni bejárások kapcsán növényeszociológiai vizsgálatokat és felvételeket, így a következő vidékeken: 1. Freiburg; 2. Schönberg-Bolschweil; 3. Schauinsland-Zastlertal-Feldberg; 4. Oberweiler, Badenweiler, Holzen; 5. Kaiserstuhl; 6. Moháserdők Freiburg, Lehen, St.-Georgen, Itringen közelében; 7. Rajnaártéri erdők; 8. Mannheim. Résztvett Aichinger professzor Tirolba és Karintiába vezetett tanulmányútján, melynek állomásai a következők voltak: 1. Langen am Arlberg; 2. Patschkofel (Innsbruck mellett); 3. Grossglockner vidéke; 4. Heiligenblut-Lienz; 5. Lesachtal Wolayer See; 6. Dobratsch (Villach mellett); 7. Loibl völgye; 8. Faak am See. Az egyetemi év befejezése után bejárta és helyszínen tanulmányozta a gyakorlati erdőművelés szempontjából legfontosabb helyeket, mint: 1. Tiengen-Festetten (Hochrhein); 2. Karlsruhe-Durlach-Philippsburg; 3. Vogézek (Franciaország); 4. Spessart; 5. Stuttgart; 6. Gaildorf (Württemberg); 7. Hann, Münden; 8. Wenzen (Braunschweig); 9. Neubruchhausen (Bréma mellett); 10. Hohenlubbickow-Liebrose; 11. Freienwalde (az eberswaldei főiskola tanulmányerdeje); 12. Bärenthoren; 13. Harzhegység; 14. Grafrath (München mellett) vidékeit.

Ifj. Marsovszky Pál dr. (1909, Budapest, róm. kat.), a II. számú Belklinika díjtalan gyakornoka Budapestről Herzog professzor kívánságára németországi ösztöndíjas évét a belgyógyászat körében különböző belklinikai berendezések tanulmányozására, valamint a laboratóriumi berendezések és technikai felszerelések megtekintésére, illetőleg különböző klinikai eljárások kivitelének elsajátítására fordította. November elejétől március végéig Münchenben dolgozott először Schittenhelm professzor klinkáján, ahol a rendes osztályos munkán és az előadások hallgatásán kívül, laboratóriumi munkálatok során az Abderhalden-féle Abwehrreaktio vizsgálataival foglalkozott és igyekezett ennek használatát az interferométer segítségével elsajátítani. Alkalma nyílt ugyanitt egy kalorimetriás (dithizon) ólom-, meghatározás tanulmányozására is. Január végétől április elejéig Stepp professzor klinikáján dolgozott, ahol a klinikai munkán kívül vitamin meghatározásokkal, valamint a vitaminok klinikai alkalmazás-, illetőleg kezelésmódjával foglalkozott, ezenkívül elsajátított néhány laboratóriumi mikromeghatározási módszert. (Aceton és C meghatározások Lauersen szerint). Második állomáshelye Frankfurt a/M. volt, ahol F. Volhard professzor klinikáján május végéig időzött s alkalma nyílt a vesemegbetegedések funkcionális diagnostikájának tanulmányozására, valamint igen értékes műszerek megtekintésére, mint a Rein-féle áramóra és a gázanalitikai célokra szolgáló Zeiss-féle interferométer. Ösztöndíjas évének két utolsó hónapját V. Bergmann klinikáján töltötte Berlinben, ahol a fősúlyt az egyetemi és poliklinikai előadásokra és betegbemutatókatra fektette s ez utóbbi munkában maga is segédkezett. E klinikán alkalma nyílt néhány Starling-féle tüdő-szívkészítmény preparálását és előkészítését látnia

és tanulmányoznia. Látogatta Siebeck és Umber professzorok intézeteit is. A berlini Preussische Landesanstalt für Lebensmittel, Arzneimittel und gerichtliche Chemie laboratóriumaiban a Heyrovsky-féle polarograph megtekintésére és működésének vizsgálatára nyílt lehetőség, amely műszer anionok és kationok legkisebb mennyiségben való meghatározására szolgál, elektrometriás úton. A Mitteleuropäischer Wirtschaftstag és az Auslandsamt der Dozentenschaft rendezésében számos tudományos, kulturális, szociális és ipari intézményt tekintett meg.

Dr. Molnár Gyula (1910, Budapest, róm. kat.), székesfővárosi tisztviselő, Wirtschaftstag-ösztöndíjjal végzett tanulmányokat 1937. február elejétől november elejéig. A berlini egyetem jog- és államtudományi karának volt rendes hallgatója. Szociális kérdésekkel, a szabadidő organizációjának kérdésével (*Kraft durch Freude*) s a hivatalos lap-kérdés ügyével foglalkozott német vonatkozásban és a német gyorsírásügy részletes megismerése után összehasonlító kutatásokat végzett a lengyel, dán és belga parlamenti gyorsirodákban. Közigazgatási szervezeti tanulmányokat folytatott az egyetemen és a német városok csúcsszervezeténél.

Dr. Nagy Károly (1913, Tállya, Zemplén m., róm. kat.), jogi tanulmányokat (Szladits professzor) folytatott Németországban, s a mai német gazdasági közigazgatás problémáival foglalkozott. Tanulmányai helyéül professzora ajánlására Kielt választotta, ahol a Christian Albrechts-Universität jogi fakultásán hallgatott előadásokat, s kutatásaihoz az Institut für Weltwirtschaft könyvtári és levéltári anyagát használta fel. Tanulmányait nagyobb terjedelmű dolgozatban foglalta össze, bevezetőül azokat a világnézeti alapokat igyekezett megrajzolni, amelyeken az egész mai német rendszer felépül, majd rátér azoknak a szervezési elveknek a tárgyalására, amelyek a gazdasági átszervezés irányát többé-kevésbé megszabták. Vácsolja továbbá, hogy miként igyekszik a nemzeti szocialista kormány a karteiket gazdaságpolitikai s különösen piacpolitikai céljainak szolgálatába állítani. Elméleti kutatásain kívül utazásokkal gazdagította ismereteit s egész Schleswig-Holsteinen keresztül vezető autótúrázásokon résztvéve megtekinthette a telepítési törvény végrehajtásaként létrejött telepeket és földnyerési munkálatokat s tanulmányozta az Arbeitsdienst munkaprogramját. Beutazta ezenkívül Németország legnagyobb városait a Mitteleuropäischer Wirtschaftstag rendezésében.

Dr. Örösi Pál Zoltán (1904, Székelyudvarhely, ref.), egyetemi magántanár, tiszteletbeli egyetemi adjunktus Debrecenből (Hankó Béla professzor), a Mitteleuropäischer Wirtschaftstag egészéves ösztöndíjasa, egész évben a berlini Collegium Hungaricumban lakott. A házi méh betegségeit és kártevőit tanulmányozta dr. Borchert Alfred professzornál, a Biologische Reichsanstalt für Land- und Forstwirtschaft, Laboratorium für die Erforschung und Bekämpfung der Bienenkrankheitenben, Berlin-Dahlemben. Prágában a méhek betegségei ellen való nemzetközi védekezés megszervezéséről tartott

kongresszuson a méhek Acarapis-atkáinak kérdését referálta. Cikkei a Zeitschrift für Parasitenkunde, a Zentralblatt für Bakteriologie, Parasitenkunde und Infektionskrankheiten (Abt. II.) és méhészeti szaklapokban jelentek meg magyar, német, angol, francia és román nyelven.

Dr. Schmidt Iván (1905, Sopron, róm. kat.), közgazdaságtudományi doktor a német közgazdasági élet tanulmányozására nyert ösztöndíjat, amellyel a tanévet Hamburgban töltötte.

Dr. Simon Lajos (1907, Budapest, ág. ev.), díjtalan műtőorvos a budapesti II. sz. Sebészeti Klinikán (Bakay professzor), a balesetsebészet tanulmányozását tűzte ki külföldi tanulmánya tárgyául. Az év legnagyobb részét Münchenben töltötte Magnus professzor klinikáján, mint vendégasszisztens. Kórtermi és műtői beosztása alatt a módszerek és eredmények alapos tanulmányozására nyílt alkalma, különös tekintettel a csonttörés gyógykezelésére. Ezt kiegészítette egy háromhónapos klinikai röntgenintézeti beosztás, amely vizsgálatának eredményeképpen megírta a „Csonttörés és callusképződés“ című tanulmányát. Az újabbkeletű sebészeti eljárások közül Seemen professzor mellett az elektromos sebészzel foglalkozott. Lexer professzor kórházában pedig a csontsebészet válogatott eseteit ismerte meg. Tanulmányának utolsó hónapjában meglátogatta Németország egyetemi városainak legnagyobb részét és betekintést nyert a baleset és betegbiztosítás megszervezésébe is.

Dr. Székely Ferenc (1902, Borosjenő, Arad m., unit.), gyermek-klinikai tb. tanársegéd Debrecenből (Bókay professzor). A kielii gyermekklinikán dolgozott Rominger professzor vezetése alatt a klinika valamennyi osztályán, miáltal betekintést nyert a német pediatria kezelési methodusaiba. Gyakorlati tevékenysége mellett a D-vitaminnak az egészséges és beteg szervezet só-anyagcseréjére való hatásával foglalkozott. Kísérleteit egészséges és beteg csecsemőkön és gyermekeken végezte Vigantollal és A. T. 10-vel, vizsgálva ezek hatását a vér Ca., K.- és P.-tűkrére. Kísérleteit öt hónapon át folytatta s ennek eredményeit a Zeitschrift für Kinderheilkunde közli. Ezután két hónapot töltött a kölni gyermekklinikán, ahol Kleinschmidt professzor vezetése alatt betekintést nyert főleg a csecsemők táplálása és a tejkonnyavezetés tudományába. Ösztöndíjas éve végén körutazást tett Németországban.

Dr. Szirmai János (1909, Szombathely, gör. kat.), okleveles mezőgazda, szerződéses alkalmazott a m. kir. Földművelésügyi Minisztérium növényegészségügyi szolgálatánál (Kövessi professzor). Két féléven keresztül volt vendéghallgató a berlini egyetem matematika-természettudományi karán, ahol növénykórtani, illetőleg növényfiziológiai irányú kollégiumokat hallgatott. Gyakorlati irányú munkásságot a Biologische Reichsanstaltnál végzett, s az első félévben kilenc osztály kísérleti tevékenységében vett részt, a második félévben pedig az intézet fiziológiai-botanikai osztályán dolgozott. Kísérleti kutatásainak célja egy a gazdasági növények körében szé-

lesen elterjedt betegségnek, az úgynevezett vírus-betegségnek és kórokozójának vizsgálata volt. Kísérletei során sikerült is megtalálnia azokat a sejteket, amelyek a vírus hordozói, végleges eredmények elérésére azonban kutatásait még itthon is folytatja, s a *Phytopathologische Zeitschrift*ben számol be kutatásairól.

IV. RÓMAI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Reale Accademia d'Ungheria di Roma, Via Giulia 1.

OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A papi kollégium magyar állami ösztöndíjasai:

Dr. Bartl Lőrinc (1909, Dorog, róm. kat.), hittudományi doktor, szentírástudományi licenciátus, áldozópap, a római szentírástudományi intézet rektorának (P. Bea Ágoston) ajánlására egészévi ösztöndíjjal utolsó évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban. A tanulmányi év folyamán a Pontificium Institutum Biblicum harmadik évfolyamát végezte el. Letette összes kötelező vizsgáit, értekezést írt *'Ovoia apud N. T. hagiographos praecipue apud S. Joannem'* címmel és ezzel elnyerte a „candidatus ad lauream“ fokozatot. A Római Magyar Papi Kollégium konferenciái keretében előadást tartott: „Meg lehet-e állapítani az emberiség korát a Szentírásból?“ címmel.

Dr. Bánk József (1911, Adács, Heves m., róm. kat.), esztergomi főegyházmegyei áldozópap, hittudományi doktor, a budapesti kir. m. Pázmány Péter Tudományegyetem hittudományi karának (Baranyay Jusztin professzor) ajánlására első évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban állami ösztöndíjjal. Mint az „Institutum Pontificium Utriusque Juris“ rendes hallgatója, heti 23 órában hallgatta az egyházbizományi előadásokat. Az év végén a kötelező tíz vizsga alapján megszerezte az első fokozatot, a baccalaureatust. Ezenkívül az egész év folyamán résztvett a S. Congregatio Concilii egyházi közigazgatási gyakorlatain. Egyébként a kötelező tárgyak mellett különös érdeklődéssel Dalpiaz professzor házasságjogi szemináriumát látogatta. A Római Magyar Papi Konferenciák keretében előadást tartott a következő címmel: „Milyen újítást hozott a legújabb autentikus instructio a házassági köteléki perekre vonatkozólag a Codex Juris Canoniceivel szemben?“

Németh Antal (1913, Budapest, róm. kat.), hittudományi abszolutóriummal, áldozópap, a budapesti hittudományi kar (dr. Aistleitner József professzor) ajánlására egész évi ösztöndíjjal első évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban. A tanulmányi év folyamán a Pontificium Institutum Biblicum szentírástudományi fakultásán az első évfolyamot végezte el. Szentírástudományi és keleti nyelvészeti

kérdésekkel foglalkozott, az előírt vizsgákat letette és a szentírás-tudományi baccalaureatust cum laude eredménnyel megszerezte. A Római Magyar Papi Konferenciák keretében előadást tartott „A bűn és a büntetés fogalma Izaiás prófétánál“ címmel.

Dr. Péterffy Gedeon (1912, Budapest, róm. kat.), hittudományi doktor, áldozópap, a budapesti hittudományi kar (Kecskes Pál professzor) ajánlására egész évi ösztöndíjjal első évét töltötte a Római Magyar Papi Kollégiumban. A tanulmányi év folyamán a Collegium Pontificium Internationale „Angelicum“ theologiai fakultásán a két-éves hittudományi továbbképző tanfolyam első évfolyamát végezte el. Tanulmányai során erkölestudományi kérdésekkel foglalkozott, a kötelező vizsgákat letette és a Római Magyar Papi Konferenciák keretében előadást tartott az alamizsnálkodás parancsáról.

Ezenkívül ifj. aranyosmaróthi *dr. Rónay László* hittudományi és keresztény régészeti doktor, aki már előzőleg négy évet töltött a római kollégiumban, mint ösztöndíjas, a pápai régészeti intézet ajánlására ingyenes kollégiumi lakást és önköltségért ellátást nyerve a jelen tanévet is a kollégiumban töltötte, amely idő alatt a pápai paleografiai iskola befejező második évfolyamát végezte el.

Magyar egyházmegyék ösztöndíjasaiként folytatták tanulmányaikat, mint a papi kollégium tagjai: *dr. Schendl Károly* szombathelyi egyházmegyei és *Telkes András* esztergomi főegyházmegyei áldozópapok. Előbbi a második tanévet töltötte a Pontificium Institutum Biblicumban és az év végén elnyerte a szentírásstudományi licenciatust. Utóbbi a Pontificium Institutum Utriusque Juris kánonjogi fakultásának első évét végezte be. Végül *Németh Pál* győregyházmegyei áldozópap a Pontificium Institutum Biblicum első évfolyamát hallgatta, mint a papi kollégium önköltséges tagja.

Az olasz állam csereösztöndíjasaik közül *Grund Béla* pécegyházmegyei áldozópap volt a papi kollégium tagja.

Az általános kollégium magyar állami ösztöndíjasaik:

Dr. Bíró Béla (1899, Makó, róm. kat.), művészettörténeti doktor, okleveles középiskolai tanár, a kiskúnfélegyházi gimnázium rajzszakos rendes tanára (Gerevich Tibor professzor). Másodszor volt állami ösztöndíjjal Rómában, ez alkalommal egy szemeszteren át. Először az 1930–31. tanévet töltötte a Kollégiumban, mint a Történeti Intézet tagja. Jelenlegi munkálkodása többoldalú volt. Mint művészettörténész folytatta a klasszicizmus és romantizmus korára vonatkozó, 1931-ben abbahagyott kutató munkáját az Accademia di S. Luca könyv- és okmánytárban s a Palazzo Venezia művészettörténeti könyvtárában. Behatóan foglalkozott az új katakomba-kutatókkal, személyes ismeretségbe került Josi professzorral és Fornari főmérnökkel s révükön a munkálatokat is a helyszínen tanulmányozhatta (via Tiburtina). Az Istituto di Archeologia Sacra könyvtárában egészítette ki a katakomba-kutatásra vonatkozó tanulmányait, a

régebbi irodalmat pedig a Biblioteca Vittorio Emanuele-ben nézte át. Mint rajzszakos tanár és festő, aktrajzolósi tanulmányokat is végzett. Szénnel és krétával készített aktokat és kompozíció-vázlatokat. Mint működő középiskolai tanár, néhány látogatást tett több római középiskolában, jegyzeteket készített azok életéről. Főleg a művészeti és rajzi oktatást tanulmányozta. A fentiekén kívül különleges megbízásban is részesült a vallás- és közoktatásügyi minisztérium oktatófilm-kirendeltsége részéről. A kirendeltségtől rendelkezésére bocsátott 16 mm-es keskenyfilmfelvevőgéppel középiskolai oktatófilmeket készített egy délolaszországi és tuniszi utazás kapcsán. Sziciliának nevezetesebb részeit, a Lipari-szigeteket, Tuniszt, Karthágót, a tuniszi arabok életét filmezte le, majd Rómában készített egy kimerítő Róma-filmet, végül Firenze, Rimini, San Marino, Ravenna és Pádova nevezetességeit vette fel összesen kb. 1500 méternyi filmszalagra.

Dr. Buday György (1907, Kolozsvár, ref.), grafikusművész, a szegedi egyetemen a grafika lektora. Rómában a régi és újabb művészeti emlékeket, gyűjteményeket és az olasz nép életét tanulmányozta. Róma környékén kívül tanulmányutat tett Firenze, Bologna, Nápoly, Palermo, Monreale, Siracusa, Catania, Taormina és más városokba. Ösztöndíjas éve alatt a következő illusztrációs munkái jelentek meg: 25 fametszet Madách: *Die Tragödie des Menschen* kiadásához. (Vajna Verlag, Budapest—Leipzig, 1936.) — 13 fametszet az 1937. évi Szegedi Kis Kalendáriumhoz. (Szegedi Kollégium, Szeged, 1936.) — 52 tollrajzillusztráció az *Illyés—Örtutay: Magyar parasztesék* című kötethez. (Franklin-Társulat, Budapest, 1936.) — 25 fametszetű illusztráció az „Ungarn“ című magyar novellák német antológiájában. (Szerkesztette: Keresztúry Dezső, Dr. Korn Verlag, Breslau, 1936.) — 55 fametszetű illusztráció François Mauriac: *Jézus élete* című kötetéhez. (Athenaeum, Budapest, 1937.) — 15 fametszetű illusztráció Mauriac: *La vita di Gesu* című olasz kiadásához. (Mondadori, Milano, 1937.) — 45 fametszetű illusztráció Mauriac: *The Life of Jesus* című amerikai és kanadai kiadásához. (Longmans, Green et Co., New-York, U. S. A. — Catholic Book Club Inc., Toronto, Canada, 1937.) — 3 fametszetű illusztráció *Ortutay: Jézus jelenése* című bibliofil népmesepublikációhoz. (Budapest, 1937.) — 15 fametszetű illusztráció Tamási Áron: *Ábel* című regénytrilógiájának könyvnapi kiadásához. (Révai Testvérek, Budapest, 1937.) Számos fametszetű címlapot és illusztrációt készített különböző hazai és külföldi kiadóknak és folyóiratoknak, így például a *Hungarian Peasant Customs* és a *Hungarian Dances* publikációkhoz. Ösztöndíjas éve alatt fametszeteiből kiállítást rendeztek az Alexander Humboldt Klubban (Berlin, 1936. nov.), több fametszetsorozata résztvett az *Exposition Internationale de Gravures Originales sur Bois* kiállításán (Varsó, 1936. dec.—1937. jan.), valamint a *Victoria and Albert Museum* grafikai kiállításán (London, 1937. máj.), továbbá a párizsi világkiállítás magyar pavillonjában (Párizs, 1937. jún.). Ez idő alatt kapta meg, az Országos Művészeti Tanács javaslata alapján, a vallás-

és közoktatásügyi miniszter úr Önagyméltósága által alapított Állami Grafikai Oklevelet (1936), a Parasztnesékhöz készített rajzáért a Magyar Bibliophil Társaság „az év legszebb magyar könyve“ díját (1936), a varsói nemzetközi kiállításon pedig a Diplome d'Honneur-t (1937). Az olasz folyóiratok közül a L'Eroica, a L'Avvenire d'Italia, a Rivista d'Arte Abe, az Arte Grafica ismertették behatóbban műveit. Illusztrációin kívül számos ex librist és szignettet, így az Intézet évkönyvének borítéklapját, valamint egy „Annunziatazione“ és egy „Museum“ című nagyobb kompozíciót készített.

Domján Mária Ilona (1904, Siófok, róm. kat.), szobrászművész a Képzőművészeti Főiskoláról (Szentgyörgyi professzor). Főképp az egyházművészeti szempont irányította a műemlékeknek állandó, beható tanulmányozásában. Elkészített egy Krisztus-kompozíciót, egy női és férfigurát, két akttanulmányt és egy kétalakos, figurális kompozíciót. A következő helyekre tett tanulmányutat: Perugia, Assisi, Firenze, Pádova, Velence, Nápoly, Pompei, Ostia, Orvieto, Grottaferrata, Castel Gandolfo, Nemi.

Pirk János (1903, Galánta, Pozsony m., róm. kat.), festőművész. A Képzőművészeti Főiskolát végezte (Réti István). Tanulmányozta a legmodernebb olasz művészeti törekvéseket, a korai renaissance művészetet, valamint Róma műemlékeit. Festett két nagyobb méretű kompozíciót: „Úrnapja“ és „Diskuráló papok a romok között“. Utóbbi kép három életnagyságú alakkal. Kartont és szintanulmányt készített hozzá. Szicíliai útja kilenc tájképet eredményezett. Azonkívül festett egy aktot és két képszerűen felfogott egyalakos figurálist. Jellegzetes római tárgyú dolgokat rajzolt, mint a „Római lovasrendőrök“ stb. Dolgozott, illetve motívumokat gyűjtött Capriban, Cataniában, Taorminában és Siracusában. Megtekintette Nápoly, Orvieto, Perugia, Assisi, Firenze, Arezzo műemlékeit.

Tamássy Srubek Gyula (1908, Cleveland, USA, róm. kat.), szobrászművész a Képzőművészeti Főiskoláról (Bory professzor). Róma műemlékeinek beható tanulmányozása mellett különösen a korai renaissance egyházművészetével és műemlékeivel foglalkozott részletebben. Elkészített „Szent család“, „Victoria“, „Katakombában“ kisebb csoportkompozíciókat gipszben, egy Madonna-reliefet márványban, megmintázta Mussolini egy és félméteres mellszobrát, alakított egy nagyobb méretű Petőfi-fejet, női fejet és egy „Pihenő“ aktot gipszben. Ezenkívül számos érmet és rajztanulmányt (szén, toll) kivitelezett. Tanulmányutat tett Nápolyba, Orvietoba, Firenzébe és Róma környékén.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Friml Géza (1899, Trencsén, róm. kat.), festőművész, középiskolai tanár, a Képzőművészeti Főiskoláról. Budapest székesfőváros égiszei ösztöndíjasa. Tanulmányai elsősorban az „alkalmazott“ monumentális festés felé irányultak. E célból tanulmányai tárgyává tette úgy az antik, ókeresztény, valamint a modern olasz mozaik- és freskó-

festést. Ezeknek beható tanulmányozására nemcsak a Rómában levő műemlékeket használta fel, hanem tanulmányutat tett Nápolyba, Pompeibe, Sziciliába (Siracusa, Catania, Taormina, Monreale), továbbá Orvietóba, Firenzébe, Sienába, Velencébe. Tanulmányútja során számos vázlatot és tanulmányt készített a jellegzetes olasz tájakról, melyeket képei festésénél felhasznált. Színes grafikai munkákon kívül több olajfestésű képet, kompozíciót készített, mint „Vitatkozó papok“, „Archeológia“, „Anyaság“, „Akt“, „Asszonyok“ stb. Azonkívül elkezdett egy nagyméretű figurális kompozíciót. Ehhez készült rajz tanulmányát eredeti méreteiben befejezte.

Isoz István (1905, Budapest, róm. kat.), zeneszerző (Siklós professzor), féléves fővárosi ösztöndíjas. Feladata az olasz zenei élet megismerése és tanulmányainak magasabb fokon való folytatása volt. A Santa Cecilia conservatóriumban, Ildebrando Pizzetti mester vezetésével, a zeneszerző mesteriskola kurzusát hallgatta. Rómában szerzett zenekompozíciói: „A hegyek“ című szimfónikus költemény két tételben nagyzenekarra, „Menuet“ zenekari mű, „Három kép“ nagyzenekarra. 1936. december 21-én önálló zongoraestet adott az intézetben. 1937. január 26-án a „Gli amici della musica da camera“ rendezésében egy magyar hangversenyen, mint szóló zongorista szerepelt, saját szerzeményű zongorascherzójával és Dohnányi Rurialia Hungaricájával. A „Musica contemporanea“ előadásra kérte három szerzeményét. (Zongorascherzo, Das Ständchen, Szerenád négy tételben.) Látogatta az Adriano-színház nagy hangversenyeit, a szabadtéri és zártabbkörű koncerteket. Tanulmányutat tett: Bologna, Firenze, Orvieto, Genzano, Rocca di Papa, Frascati és Nemi nevezetességeinek megtekintésére.

Vendégtagokként dolgoztak a kollégiumban, egész éven át: *lorbersbergi Lorberer Anna* festőművésznő és *Vincze Pál* szobrász-íparművész. Rövidebb ideig: *Gogolák Lajos* író, *Kapuvári Zelma* képzőművészeti főiskolai hallgató, *Mágori Vargha Béla* festőművész és *Santelli Fiorenza* festőművész (aki egyhavi ingyenes lakásengedéllyel kívül 250 pengős segílyt is kapott).

Az *olasz állami* (csere és premio-) ösztöndíjasok is a kollégium felügyelete alatt állottak és részben a kollégiumban is laktak.

Az olasz állam esereösztöndíjasai:

Ács Mária Anna, férjezett **Wallerstein Emilné** (1914, Szabadka, izr.), alapvizsgás negyedéves bölcsészethallgató (Zambra professzor). A római egyetemen Tonelli, Bertoni, Giglioli, Toesca, Munoz, Gentile, Gabetti, Ugolini, Siebert professzorok előadásait hallgatta. A Biblioteca Nazionaleban és a Hertziana-könyvtárban gyűjtött anyagot a „Német írók Rómában Nagy Károly uralkodásától napjainkig“ című dolgozatához. Tanulmányozta a Risorgimento-könyvtárban az 1848—1861 között megjelenő olasz napilapokat, melyekben a magyar szabadságharc élénk visszhangra talált.

Bánati Sverák József (1897, Temesvár, róm. kat.), festőművész a Képzőművészeti Főiskoláról (Réti professzor). Beiratkozott a római Accademia di Belle Arti-ra s ott Ferrazzi professzor mellett freskófestést tanult. Ezenkívül festett három szimbolikus kompozíciót, több tájképet és előkészítő tanulmányokat végzett. Tanulmányutat tett Sziciliába, Nápolyba, Pompeibe, Capriba, Orvietóba, Firenzébe, Velencébe és Sienába.

Grund Béla (1909, Ljeskovicza, Pozsega m., róm. kat.), hittudományi kari végzettséggel, áldozópap, a bécsi hittudományi kar (Nötscher professzor) ajánlatára a Pontificio Istituto Biblico szentírástudományi karán az első évfolyamot hallgatta s a kötelező vizsgákat letette. Résztvett a római Sapienza-egyetem keleti nyelvészeti osztályának előadásain, s hallgatta ugyanazon egyetem a régi előázsiai népek kultúrtörténetét is. Összegyűjtötte az anyagot az abadzós csoport nyelvészeti és kultúrtörténeti sajtóságait vizsgáló szakirodalomból. Ezen széleskörű jelentésbeli változásairól előadást tartott a római magyar papi konferenciák keretében.

Dr. Kárteszi Ferenc (1907, Cegléd, ref.), geometriai (Fejér prof.) tanulmányokat folytatott Bolognában december közepétől július közepéig B. Segre és B. Levi professzorok vezetése mellett. Beiratkozott hallgatója volt ez egyetemnek, s könyvtári kutatásokat folytatott az egyetemi könyvtárban és a S. Pincherle-intézet könyvtárában; főleg a többdimenziós projektív geometria körében igyekezett a teljes olasz irodalmat áttanulmányozni. Egy idevágó tanulmányát a Periodico szaklap közli. Segre professzor megbízásából hozzáfogott a speciális háromdimenziós irreducibilis algebrai varietások centrum- és tengelykonfigurációjának az n -dimenziós térben való vizsgálatához és ez irányú tanulmányait még tovább folytatja. Bolognán kívül hosszabb időt töltött még Firenzében, Velencében és Riccionében.

Pálinkás László (1910, Budapest, róm. kat.), szigorló bölcész, művészettörténeti és keresztényrégészeti intézeti díjtalan gyakornok, művészettörténeti tanulmányokat végzett (Gerevich professzor) olasz állami esereösztöndíjjal. A római egyetem beiratkozott hallgatója volt. Adatokat gyűjtött bölcészeti doktori értekezéséhez, melynek tárgya a XVII—XVIII. századi magyar művészet, különös tekintettel a magyar barokkszobrászat és festészet emlékére. Így Bolognában a barokkfestészetet, különösen az egyházi mennyezetdekorációt tanulmányozta. Hosszabb időt töltött Firenzében, ahol a Santa Maria Novella-kolostor ú. n. chiostro grandejében tanulmányozta a csak nemrégiben hozzáférhetővé vált freskósorozatot. A Santa Maria Maggiore bazilikában tett megfigyelésekről VIII. Kelemen pápa magyar vonatkozásaival kapcsolatban kisebb művészettörténeti tanulmánya jelenik meg a kollégium kiadványaiban. Római tartózkodása alatt sajtó alá rendezte az Archeológiai Értesítőben megjelenő cikkét a honfoglaláskori magyar phalerákról. Adatokat gyűjtött a magyarországi barokkszobrászatban fontos szerepet játszó Szentháromság-

emlékműveknek ikonográfikai és tipológiai kialakulásához. A következő városokat és művészeti emlékeit tekintette meg: Pádova, Ferrara, Bologna, Pistoia, Prato, Firenze, Orvieto, Róma, Nápoly, Amalfi, Ravello, Viterbo, Siena, Pisa, Genova, Turin, Pávia, Milánó, Parma, Modena, Mantova, Cremona, Ravenna, Velence.

Petrován Oszkár (1917, Szokolca, Nyitra m., róm. kat.), olasz-német-latinszakos bölesészettanhallgató (Zambra professzor). Beiratkozott a római egyetem bölesészeti karára, ahol Tonelli, Bertoni, Gentile, Toesca, Cabetti, Munoz, Cecchelli, Ugolini, Giglioli professzorok előadásait hallgatta. „A mai olasz irodalomtörténetírás áttértelése” című doktori értekezésének anyagát gyűjtötte össze a Biblioteca Nazionaleban. 1936. évi december hó elsejétől a Római Magyar Intézet könyvtárosi teendőit végezte.

Az olasz államtól „premio“-ösztöndíjat nyertek:

Erődi Harrach Vilmos (1915, Budapest, róm. kat.), egyetemi hallgató, 1937. év március, április, május hónapjaiban Rómában tanulmányokat folytatott az irányító önellátó olasz gazdasági élet főbb kérdéseinek tárgykörében. Tanulmányainak megalapozása céljából beiratkozott a római gazdasági és kereskedelemtudományi kar rendkívüli hallgatójának, s különösen Carosi-Martinosi professzor „Commercio dei prodotti agricoli” és Giacomo Acerbo professzor „Economia e legislazione agraria” című előadásait hallgatta. Résztvett az egyetem által a bonifikációs területek megtekintésére rendezett tanulmányi kiránduláson. Tanulmányai során behatóan foglalkozott az olasz búzatermés értékesítésének, a szövetkezeti gabonarakta- raktárak szervezésének és a kapcsolatos hitelműveleteknek kérdésével.

Gál Ferenc (1913, Fiume, róm. kat.), állami felső kereskedelmi iskolai óraadó tanár (Pestszentlőrinc), okleveles középiskolai tanár (Koltay-Kastner professzor). Vizsgálat tárgyává tette azt az olasz pedagógiai irányt, amelyet a Gentile-féle spiritualizmus képvisel. A római egyetem rendkívüli hallgatójaként Giovanni Gentile *Filosofia teoretica* című előadásait, a pedagógiai előadások közül Volpicelli *Pedagogia*, Benetti-Brunelli *Storia della pedagogia italiana* és a Facoltà di Magisteron Lombardo Radice előadásait látogatta. A római tankerületi főigazgatóság engedélyével olasz középiskolákat látogatott. Hosszabb hospitálásokat végzett a liceo classico, liceo scientifico, istituto tecnico és magistrale, scuola secondaria di avviamento professionale típusokban. Látogatásai során figyelemmel kísérte az olasz anyanyelv tanításának módszereit. Különös gondot fordított a kereskedelmi típusú iskolák gazdasági irányú tárgyainak tanítási formáira. A kereskedelmi szakiskolai tanárok országos egyesülete által kiadott „Feladatgyűjtemény a kereskedelmi levelezés köréből” című mű idegennyelvi függelékének olasznyelvű részét jelentékeny mértékben elkészítette és kialakította egy megírandó olasz kereskedelmi

levelezés vázlatát. Socinus Faustusnak magyarországi kapcsolatairól készülő doktori értekezéshez gyűjtött anyagot. Tanulmányutat tett Nápoly, Messina, Salerno, Catania, Taormina, Siracusa és Palermo városokba.

Hiesz Géza (1897, Budapest, róm. kat.), szobrászművész, üveg-szobrász, tanulmányi idejét Velencében töltötte s az ottani képzőművészeti akadémia előadásait hallgatta. Nagyszámú vázlaton és tanulmányon kívül két fejet, egy fekvő aktot és egy angyalt ábrázoló magas reliefet készített egy általa tervezett oltárhoz. Emellett beható művészettörténeti és nyelvi tanulmányokkal foglalkozott. Muranóban az ottani üvegyár működését volt alkalma megismernie és ezenkívül is több kirándulást tett Velence környékére. Volt Pádovában is. Olasz művészi körökkel értékes összeköttetéseket szerzett.

Horváth Ferenc (1911, Nagykanizsa, róm. kat.), francia-német-olasz-szakos tanárjelölt a debreceni egyetem bölcsészettudományi fakultásán. A római egyetemen hallgatta Giovanni Gentile: *Filosofia*, Giulio Bertoni: *Filologia romanza* és Luigi Tonelli: *Letteratura italiana* című előadásait és az utóbbi tárgyból (anyaga: olasz irodalom, Dante-magyarázat, Leopardi) kitüntetéssel tett annuale-vizsgát. Lucio d'Ambra regényírói munkásságáról készülő doktori értekezéshez gyűjtött anyagot.

Dr. Ibrányi István (1904, Budapest, róm. kat.), a m. kir. pénzügyminisztériumban működő „Védett birtokok főfelügyelője”-hez szolgálattételre berendelt budapesti kir. büntetőtörvényszéki jegyző, korporatív jogi tanulmányokat folytatott (Szladits professzor). A római egyetemen jogböleseleti, korporatív jogi, magán és perjogi, agrár- és közigazgatási jogi előadásokat hallgatott s a m. kir. Igazságügyminisztérium megbízásából „A korporatív jog hatása a magánjogra és a perjogra” tárgykörben dolgozott. Behatóan tanulmányozta a korporatív kodifikáció magánjogi irányait, valamint az olasz mezőgazdasági reformok alapján megvalósított intézmények szervezetét, működését, végül az olasz agráriátus történetét a Nemzetközi Agrár-intézet és az olasz kir. igazságügyminisztérium könyvtárában, valamint az Alessandrinában. Állandó összeköttetést tartott fenn a minisztériumi kodifikációs osztály vezetőjével és tagjaival. A délolasz és szicíliai földművelés tanulmányozására bejárta egész Sziciliát és Dél-Itáliát s ennek során Palermóban, továbbá Bariban közvetlenül tanulmányozta az ambulanskatedrák, agrárfelügyelőségek és konzorciumok, az állami gabonaraktárak szervezetét, működését, berendezéseit (Gravina) s az egyes helyi intézmények (kísérleti telepek) történetének, fejlődésének, statisztikai kimutatásának adatait gyűjtötte össze és dolgozta fel. Az olasz perjog perorvoslati rendszeréről, a harmadik személy perorvoslati jogáról írt cikkei, a védett gazdák szükségjogáról, eljárásai és jogorvoslati rendszeréről, a kollektív munkaszerveződés és az olasz felesbérleti (mezzadria) szerződés reformjáról írt hosszabb tanulmányai a hazai jogi szaklapokban „A mezzadria jogi természetéről” és „A magánjog evolúciója és a korporatív

jog" című olasznyelvű értekezései a milánói és római szaklapoknál vannak sajtó alatt.

Imrédy Mária Magdolna (1916, Budapest, róm. kat.), bölcsészettan-hallgató, a római Istituto Interuniversitario Italiano prémiós ösztöndíjasa. A római egyetem bölcsészeti fakultásán Toesca, Munoz, Ciglioli, Tonelli és De Masi professzorok előadásait látogatta és művészettörténeti, valamint irodalomtörténeti tanulmányokkal foglalkozott. Munoz: *Storia del medioevo* és De Masi: *Lingua italiana per stranieri* című tárgyából „30 su 30" eredménnyel vizsgázott. A trecento miniatúrája (olasz-magyar kapcsolatok) című doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot a Palazzo Venezia-könyvtárban és a Biblioteca Vaticánában. Tanulmányutat tett Nápolyba, Sziciliába és az adriai tengerpart több városába.

Dr. Kovács Gyula (1890, Budapest, róm. kat.), a budapesti tanárképzőintézeti gyakorlógimnáziumhoz beosztott középiskolai r. tanár, március hó közepétől szeptember közepéig terjedő időben használta fel ösztöndíját. Főleg a római tudományegyetem előadásait látogatta. Mint az irodalmi és bölcséleti kar hallgatója, olasznyelvi és irodalmi, klasszika-filológiai, bölcséleti és neveléstudományi előadásokon vett részt. Megismerni igyekezett ugyanakkor az egyetem egész szervezetét, különösen a tanárképzés intézményeit és eszközeit. Minthogy olaszországi tartózkodásának, olasznyelvi tanulmányok végzése mellett, az olaszországi művelődési viszonyok s az olasz pedagógiai intézmények tanulmányozása volt a főcélja, állandóan igyekezett résztvenni a különböző tudományos és irodalmi egyesületek előadásain. Tervszerűen tanulmányozta egyúttal Róma történeti és művészeti emlékeit. Június havában középiskolák látogatásával foglalkozott. Ezekben a nevelési eljárások mellett főként a világnézetű tárgyak s a klasszikus és modern nyelvek tanítását figyelte meg. Július és részben augusztus havában a perugiai nyári egyetem előadásait látogatta. A római könyvtárakban Campanella Tamás Napvárosáról írt értekezését egészítette ki. A nyár folyamán több ezer kilométeres tanulmányút során csaknem egész Olaszországot bejárta. Hazatérése után olaszországi élményeiről, különösen a középiskolai oktatás szervezetének terén nyert gazdag tapasztalatairól pedagógiai szakkörökben több alkalommal számolt be.

Lévai Adrienne (1911, Budapest, róm. kat.), a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán 1935-ben szerzett diplomát. Olasz állami kézi-ösztöndíjat kapott. Elvégezte Rómában a vakok tanárait képző tanfolyamot s ezzel kapcsolatban tanulmányozta a vakok oktatás-és nevelésügyét Itáliában. A gyógypedagógia szakköréhez tartozó egyéb intézményeket is látogatta (siketnémák intézete, beszédhibajavító tanfolyam, kiségitő iskolák, értelmi fogyatékosok oktató-, nevelő és foglalkoztató intézete, ápolda, javítóintézetek, neuropszichiatriai klinika, gyermekbörtön, gyermekbírószági tárgyalások). Bolognában és Firenzében végzett tanulmányútján az ottani szakintézeteket látogatta meg.

Dr. Menczer Károly (1913, Zágráb, róm. kat.), a Magyar Közigazgatástudományi Intézet tanársegédje (Magyary professzor). Célja mindenekelőtt az olasz korporativizmus tanulmányozása volt. Figyelmét különösen a korporációk szervezetének és addigi működésének, gyakorlati eredményeinek vizsgálatára fordította. Foglalkozott ezenkívül a római városi közigazgatás tanulmányozásával is. Mindkét irányban tanulmányai részint elméletiek, részint gyakorlatiak voltak. Különösen a korporációs minisztérium könyvtárát és az egyes városi hivatalokat és üzemeket látogatta. Ugyancsak római tartózkodása alatt végezte el az utolsó simításokat „A francia és olasz államtanács“ című könyvében. Munkássága során azonban arra is törekedett, hogy a magyar jogintézményeket az olasz jogászsággal megismertesse. Május 25-én a Borromini-teremben Budapest közigazgatásáról tartott olasznyelvű előadást. A római egyetem jogi karának hallgatója volt s különösen a közigazgatási tárgyú előadásokat látogatta.

Meszlényi Perina (1913, Budapest, róm. kat.), az Istituto Interuniversitariótól nyert prémió-ösztöndíjat. A római egyetem bölcsészeti karának volt rendes hallgatója és dícséretes eredménnyel letett vizsgák után „A ballada a német és olasz romanticizmusban“ című doktori értekezésén dolgozott.

Mihály László (1902, Székelyudvarhely, róm. kat.), okleveles tanár, író, a „Nemzeti Újság“ belső munkatársa. Beiratkozott a római egyetem bölcsészeti fakultására és az egyetemi előadásokon kívül a „Corso di Cultura Fascista per Stranieri“ előadásait is rendszeresen látogatta. Az egyetemi studiumok mellett állandóan figyelemmel kísérte az olasz szellemi élet megnyilvánulásait, és költői, írói, hírlapírói és publicisztikai működést fejtett ki. Számos költeményt írt, amelyek budapesti napilapokban és folyóiratokban jelentek meg. Befejezte „Buda alá“ című olasz tárgyú történelmi regényét, amely ősszel jelenik meg a magyar könyvpiacra. Ugyancsak másik, készülő regényéhez folytatott tanulmányokat. Mint a „Napkelet“ állandó munkatársa, a folyóirat hasábjain foglalkozott az olasz irodalom és szellemiség eseményeivel. A római Quadrivio irodalmi hetilap 1937. május 2-i száma két költeményt közölt tőle olasz fordításban, bevezető sorok kíséretében. A Tevere 1937. május 29-i számában megjelent „La letteratura moderna ungherese“ című cikke, amelyben történelmi visszapillantás után a modern magyar irodalom újabb törekvéseit vázolta. A Gruppo universitario Fascistában önálló költői estet adott. A Giornale d'Italia 1936. augusztus 22-i száma „Un poeta ungherese esalta la nuova Italia“ cím alatt ismertette „Költő, ne félj“ című verskötetét.

Móritz György (1915, Hosszúhetény, róm. kat.), a pécsi Erzsébet Tudományegyetem német-olasz-szakos bölcsészettanhallgatója, áprilistól kezdve vette igénybe ösztöndíját. Beiratkozott a római egyetem bölcsészeti fakultására. Igyekezett megismerni az olasz egyetemi életet és a tanítási módszert. A következő előadásokat hallgatta rendszeresen: Luigi Tonelli: Letteratura italiana, mely tárgyból „esame

annuale“-t tett „30 con lode“ eredménnyel, Giulio Bertoni: *Filologia romanza*, Giovanni Gentile: *Filosofia teoretica*, Raffaele Pettazzoni: *Storia delle religioni*, Giulio Giglioli: *Archeologia e storia dell'arte antica*. Látogatta azonkívül a Corso di cultura fascista per stranieri előadásait, melyeknek célja volt, hogy a fasizmus lényegéról tájékoztassák a Rómában tartózkodó külföldi egyetemi hallgatókat. Szakdolgozati témájaként Giacomo Leopardi költészetével foglalkozott. Júliusban a perugiai egyetem nyári kurzusát hallgatta, ahol különösen Guarnieri olasz nyelvi tanfolyamain figyelte meg a direkt módszer alkalmazásának eredményeit, amellet Papini professzor művészettörténeti előadásai kötötték le figyelmét. Az augusztus hónapot Firenzében töltötte, végül szeptemberben ismét Rómában egészítette ki szakdolgozati témájára vonatkozó kutatásait.

Takács János (1914, Megyehida, Vas m., róm. kat.), a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem latin-olasz szakos alapvizsgás hallgatója (Zambra Alajos professzor), beiratkozott a római egyetem bölcsészeti karára, ahol főleg Cardinali, Ussani, Tonelli professzorok vezetése mellett dolgozott, mégpedig a következő tárgykörökben: Cardinali: római történelem Görögország meghódítása idején és ugyanebből a korból származó epigrafia. Ussani: római auktorok kommentálása a Flaviusok korából. Tonelli: *Lectura Dantis* és Leopardi. Ussani és Tonelli professzoroknál a jelzett anyagból „30 con lode“ eredménnyel vizsgát tett. Elméleti tanulmányait a gazdag római múzeumok látogatásával igyekezett elmélyíteni. Egyetemi tanulmányai mellett szakdolgozati témául Magyarország ismeretének nyomait kutatta az olasz epikus irodalomban, főleg a Buda felszabadítása utáni divatos, seicento végén nagyszámban sajtó alá került epikus alkotásokban. Emellet foglalkozott a modern olasz kulturális élet problémáival.

A premio-ösztöndíjasok közül *Imrédy Mária Magdolna* és *Mesz-lényi Perina* 2—2 ezer, *Lévai Adrienne* 3 ezer, a többi 4—4 ezer lírát kapott.

A paviai Collegio Borromeo esereösztöndíjasa:

Ecsödi János (1911, Tenke, Bihar m., róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt (Zambra professzor) folytatta az előző évben Bottiglioni professzor vezetése és ellenőrzése mellett a „Stratificazione del lessico corso“ című nagyobb dolgozatának keretében olasz nyelvészeti kutatásait, amely munka három nagy részre oszlik: 1. a korzikai nyelvjárás szókinésének preromán elemei, 2. a toszkán elemek és 3. a francia elemek. Hallgatta Sanesi professzor olasz irodalomtörténeti és Viscardi professzor romanisztikai és román filológiai előadásait. Könyvismertetései jelentek meg olasz folyóiratokban. A bölcsészeti karon mint a magyar nyelv megbízott lektora működött. Az év folyamán három előadást tartott, így a milánói Istituto Fascista di Col-

turában a magyar irodalomról, a budapesti királylátogatással kapcsolatban a páviai Manzoni-körben a magyar nőről, az egyetemen pedig a magyar szent koronáról és tanáról.

A nápolyi Stazione Zoologica magyar asztalának használatára tanulmányi segélyben részesült:

Dr. Dudich Endre (1895, Nagysalló, Bars m., róm. kat.), egyetemi ny. r. tanár a nápolyi Stazione Zoologica magyar asztalának használatával kapcsolatos biológiai kutatásokra 1000 pengős tanulmányi segélyben részesülve 1937. június 15-től szeptember 10-ig tartózkodott Nápolyban. Elsősorban állatrendszertani tanulmányokat és gyűjtéseket végzett az öböl partja mentén tett kirándulások kapcsán. Elméleti kutató munkássága kétirányú volt: egyrészt polarizációs mikroszkópiai vizsgálatokat végzett számos rákfajon, másrészt egy narkotikum, az urethán hatását próbálta ki számos tengeri állaton, s kísérletei arra a megállapításra vezettek, hogy a nagyon erősen összehúzó és ezért nem konzerválható állatok konzerválási technikájában nagy haladást jelent ez a preparálási mód. Értékes állatanyaggal gazdagította az egyetemi és nemzeti múzeumi gyűjteményt.

V. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ;
Centre d'Études Hongroises en France, 18, Rue Pierre Curie, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok:

Halmly Ferenc (1904, Budapest, róm. kat.), magyar-francia szakos tanárjelölt Budapestről (Eckhardt professzor) egészéves ösztöndíjas. Elsősorban Attiláról és francia irodalmi képéről szóló doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot a Bibliothèque Nationale-ban. Anyaggyűjtésének kiegészítésére Tongres-Maastrichtba és Orleansba is kiutazott. Rendszeres kutatásaiban a XVII. század végéig jutott el, de áttekintette a XIX. századi anyagot is, melyről a Revue des Etudes Hongroises számára kisebb tanulmányt írt. Másik fő munkaterületét a paleográfiai és gyakorlati gregorián-tanulmányok alkották. Tanulmányai betetőzése céljából nyolc napot töltött Solesmesben, hol a gregorián-szaktudósok legkiválóbbjaival (R. R. P. P. Gajard, Hesbert, Cardine) ismerkedhetett meg s a magyar gregorián-problematikára vonatkozóan is értékes útbaigazításokat kapott. Gregorián-tanulmányai kiegészítésül az Ecole Normale de Musique-en rendszeres elméleti előadásokat hallgatott s a gyakorlatokon is résztvett. Zongoragyakorlatait a Tanulmányi Központban végezte. A Sorbonneon főként G. Cohen professzor bibliográfiai kurzusait hallgatta, hogy a középkori irodalomról áttekintő képet kapjon. A Tanulmányi Központban a szövegmagya-

rázati előadásokat hallgatta s ezek gyakorlatain is résztvett. Az Ecole des Langues Vivantes Orientaleson mint magyar „rèpètitèur“ működött, s az első-, másod- és harmadéves növendékek számára nyelvi, nyelvtani és fordítási gyakorlatokat tartott. A francia nyelv alapos elsajátítása céljából francia diákotthonban lakott (Réunion des Etudiants Catholiques) s annak egész belső életében tevékeny részt vett. Megismerkedett a Jeunesse Ouvrière Catholique, a Conférences Saint Vincent de Paul s az Equipe socialeok szervezeteivel s a cserkészettel. A francia diákotthon előadássorozatában maga is tartott egy előadást a modern magyar zenéről, melyet a Tanulmányi Központ hanglezemanyagával részletesebben is bemutatott. Zongorakísérettel többször közreműködött a Tanulmányi Központ, Foyer de la Paix, Magyar Diákegyesület, Magyar Ház és Cercle International de Jeunesse előadásain. A francia zenekultúra megismerésére rendszeresen járt hangversenyre; képzőművészeti ismereteinek gyarapítására több tanulmányi kirándulást tett s ezek során Franciaország több történelmi táját s Belgium nevezetességeit is megismerte.

Dr. Kosáry Domokos (1913, Selmecbánya, ág. ev.), történelemlatin szakos tanár, bölcsészetdoktor, Budapestről (Szekfű professzor), egészéves ösztöndíjas. Kettős feladatot tűzött maga elé: elsősorban a francia történetírás multját és jelenét akarta megismerni; másrészt a magyar történetírás eredményeinek közvetítéséhez, s felfogásának megismertetéséhez igyekezett hozzájárulni. A francia történetírás történetét a XIX. század első éveitől a századvégi kezdeményezések nyomán kibontakozó mai helyzetig igyekezett követni. A bibliográfiai és anyagismeret mellett a francia történetírás sajátos módszerei, irányjai, álláspontjai érdekelték különösen s ezeket látóköre állandó fejlesztésére is felhasználta. A Sorbonneon hasonló céllal hallgatta Sagnac, Pagès, Camille Bloch, Eisenmann, Halbwachs, Halphen, Renouvin és Lefebvre, a Collège de Franceon pedig Paul Hazard előadásait. Figyelemmel kísérte az egyetemen kívüli értékesebb történeti előadás-sorozatokat is (Revue des Questions Historiques). A francia történetirodalom közelebről való elméleti és gyakorlati megismerése a magyar történetírásban is használható újabb szempontokat szolgáltatott számára. A magyar történeti eredmények franciaországi ismertetése érdekében „Les idées françaises et la Hongrie au XVIIIe siècle“ címen összefoglalást írt, melyet a Tanulmányi Központ előadássorozatában felolvasott, s a Revue des Etudes Hongroisesban jelentet meg. A Revue Historiqueban hosszabb ismertetést közölt „Etienne Báthori“ címen, a Századokban pedig Perczel Mórról cikket „Egy radikális vezér önarcképe“ címen. Az 1848-as magyar szabadságharc újjaalakított történelmi képéről a Revue d'Histoire Moderne részére készít tanulmányt. A francia külügyminisztérium levéltárában a XIX. századi magyar történetre vonatkozóan végzett kutatásokat, egy forráskiadvány előkészítése érdekében. Résztvett a Tanulmányi Központ francia gyakorlatain és megbeszélésein. Több előadással szolgálta a párizsi magyarság összetartozásának ügyét, s a

Magyar Diákegyesületben és a Cercle International de la Jeunesse-ben is tartott előadásokat. A Cité Universitaireben lakott, hol állandó francia környezetben élt, más nemzetek (angol, amerikai stb.) ifjúságával is barátságot kötött. Utazást tett Normandiában, Bretagneban és a Loire vidékén s hazatérőben két hetet töltött Olaszországban.

Dr. Kratochfill Dezső (1911, Torda, román kat.), egyetemi tanársegéd, Szegedről (Sik Sándor és Zolnai Béla professzorok), egyszéves ösztöndíjas. A francia irodalomtörténet és esztétika újabb módszereit és eredményeit tanulmányozta. Kutatásokat folytatott a sorbonnei Institut de Littérature Comparée-ban és a Bibliothèque Nationale-ban a XIX. század első felének francia irodalmi ízlésére és ennek a „biedermeyer“-szellemmel való összefüggésére vonatkozóan. A Magyar Tanulmányi Központ megbízásából a Société pour la Propagation des Langues Etrangères magyar szakaszában a harmadik évfolyamot vezette. Az egyetemen résztvett Carré, Hazard és Mornet professzorok előadásain, s Van Tieghem professzor készülő könyve számára összegyűjtötte a magyar preromantikára vonatkozó irodalmi anyagot. Hazai tanulmányait folytatva, a párizsi nagy könyvtárakban tanulmányozta a „Septentriomanie“ európai útját. Megismerkedett a francia színjátszás különböző stílusával, a múzeumok és képtárak anyagával, különös tekintettel a biedermeyer-tárgykorra. Az egyetemi irodalmi intézetek munkáját módszertani szempontból is feldolgozta. Résztvett a Tanulmányi Központ francia óráin és gyakorlatain, segédkezett a könyvtári munkában s több előadást tartott a párizsi magyar kolónia részére. A tanév folyamán Baróti Dezső írói néven Kosztolányi Dezsőről ismertetést írt a Revue des Etudes Hongroises számára, lefordította Juhász Gyula néhány versét és bevezetést írt hozzá az Yggdrasill folyóiratnak. A La Flèche folyóirat januári számában több magyar parasztdal francia fordítását közölte. Több ismertetést és kritikai cikket írt a szegedi Cselekvés Iskolája című folyóiratba. Művészi tanulmányainak kiegészítésére több utazást tett Normandiába és a Loire vidékére.

Weltzl János (1914, Budapest, román kat.), műegyetemi tanársegéd, Budapestről (Kotsis professzor), féléves ösztöndíjas. Öt hónapon keresztül Le Corbusier és P. Jeanneret párizsi építészek irodájában dolgozott, mint „volontaire“, s résztvett a kiállításra épített „Pavillon des Temps Nouveaux“ szerkezeti terveinek és kiállítási anyagának elkészítésében (városrendezési és falurendezési tervek). Az „Arts et Techniques dans la Vie Moderne“ világkiállítás építkezéseit kezdetől fogva figyelemmel kísérte s a Vállalkozók Lapja, Tér és Forma, Technika című szaklapoknak cikkekben számolt be tanulmányairól. Résztvett a Réunion Internationale d'Architectes, a Congrès Internationale d'Architecture Moderne és a Congrès Internationale d'Urbanisme Souterrain nemzetközi kongresszusok ülésein, tanulmányi kirándulásain. Párizs és környéke modern építészetét részletesen tanulmányozta. Július 19-től augusztus 7-ig Hollandia, Belgium és London modern építészetének megismerésére tett rövid tanulmányutat.

Dr. Zajtay Imre (1912, Budapest, róm. kat.), kir. törvénytudományi joggyakornok, Budapestről (Szladits professzor), egészséves ösztöndíjas. A párizsi egyetem jogi karán rendszeresen látogatta a magánjogi előadásokat. Beiratkozott az Institut de Droit Comparéba is, s annak gyakorlatain és előadásain állandóan résztvett. A tanév végén vizsgálatot tett a „droit civil anglais“, a „droit civil approfondi et comparé“ s a „terminologie juridique“ szaktárgyakból, s a „Brevet de terminologie juridique“ bizonyítványt is elnyerte. Vizsgái alapján jogot nyert a „Diplôme des études juridiques comparatives“ előkészítésére. A tanév folyamán „Jogellenes cselekményért való magánjogi felelősség“ című tanulmánya a Polgári Jog folyóiratban, a „Gondatlanság a büntetőjogban és a magánjogban“ című cikke a Jogállamban, s a „Csalárd megvesztegetés, fenyegetés, erőszak“ a Polgári Jogban jelent meg. A párizsi egyetem kiadásában megjelent „La condition de la femme dans la société contemporaine“ című munka számára megírta a magyar fejezetet, s „Különvélemény az angol ítéletben“ címen összefoglalást készít a Jogállamnak. Az Institut de Droit Comparé előadássorozatában előadást tartott „La capacité contractuelle et délictuelle du mineur en droit hongrois“ címen. Tanulmányait könyvtári kutatásokkal is kiegészítette, ennek anyaga még elrendezésre vár. Igyekezett a francia-magyar jogi kapcsolatok elmélyítéséhez is hozzájárulni, s ezért Niboyet professzor ajánlására belépett a Juristes de Langue Française egyesületbe. A tanév végén résztvett a Semaine Internationale de Droit párizsi kongresszusán. Francia nyelvismereteit a Tanulmányi Központ kurzusain rendszeresen fejlesztette. Szaktudományi és művelődési célból nagyobb kirándulásokat tett Franciaországban, több hetet töltött Angliában, s a tanév folyamán körülbelül 110 francia tárgyú és nyelvű könyvet vásárolt.

Tanulmányi segélyben részesült:

Dr. Papp Karola (1895, Szeged, ref.), az Országos Társadalombiztosító Intézet osztályvezető orvosa, gyermekgyógyász, Budapestről. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 500 pengős tanulmányi segélyével egy félévet töltött Párizsban. A korábbi párizsi tartózkodása alatt Robert Debré professzorral együtt végzett, a kanyaró kórokozójára vonatkozó tanulmányait folytatta, s újabb laboratóriumi kísérleteket kezdett annak megállapítására, hogy vajjon a kanyaró eddig ismeretlen kórokozójának, melynek a prodromális és kiütéses szakban a fehérvérsejtekhez kötöttségét a londoni harmadik gyermekgyógyászati kongresszuson kimutatta, a lappangási időszak alatt milyen az elhelyezkedése a beteg vérében. Újabb kísérletei során arra a megállapításra jutott, — s erről az Academie de Médecine novemberi ülésén részletesen is beszámolt —, hogy a kanyaró kórokozója a fehérvérsejtekben él és szaporodik. A Société de Biologie decemberi ülésén kutatásainak három más új eredményét ismertette: a kanyaró elleni prophylaxis újabb módját; az antitoxikus savögyűjtés kérdését; a kanyarónál eddig le nem közölt rendkívüli esetet: a

néma vagy halk fertőzés mibenlétét. A megkezdett kutatások továbbfolytatása érdekében Debré professzor Magyarországra utazott, a magyar egyetemeken több előadást tartott, s a kísérletekhez szükséges szérumok megküldését is felajánlotta. Előadásai az Académie de Médecine és a Société de Biologie kiadványaiban jelentek meg.

A francia állam ösztöndíjsai:

Bacsa Mária (1904, Budapest, róm. kat.), az állami Erzsébet nőiskola leánygimnázium kinevezett tanára, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), első félévben ösztöndíjas. Dr. Genthon Mária tanárnővel befejezte Prohászka Ottokár „Élmékedések az Evangéliumról“ című műve első kötetének fordítását, mely 1936 végén Serfillanges atyának, az Institut de France tagjának előszavával a Casterman-cég kiadásában (Paris—Tournai) meg is jelent. Pedagógiai tanulmányokat végzett a Lycée Fénelon, a Lycée Camille Sée és a Lycée de Seeaux középiskolákban. Tapasztalatairól a budapesti Erzsébet nőiskola leánygimnáziumban előadásban is beszámolt. Hazatérőben tanulmányutat tett Dél-Franciaországban.

Dr. Genthon Mária (1902, Budapest, róm. kat.), a Sophianum rendes tanára, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), első félévben ösztöndíjas. „Méditations pour l'Année Liturgique“ címen Bacsa Mária tanárnővel befejezte és kiadatta Prohászka „Élmékedések az Evangéliumról“ című munkáját. Résztvett az Institut Catholique Prohászka-ünnepségén, valamint a Tanulmányi Központ által rendezett több ünnepély és előadás rendezésében. A Lycée Fénelon, a Lycée de Seeaux és a Lycée Camille Sée középiskolákban a latin, francia és német oktatást tanulmányozta. Pedagógiai tapasztalatairól a Sophianum leánygimnáziumban külön előadásban számolt be. Francia művelődési és földrajzi ismereteit Dél-Franciaország megtekintésével gazdagította.

Hofmann László (1904, Szombathely, róm. kat.), francia-német szakos gyakorló tanárjelölt, Pécsről (Birkás professzor), második félévben ösztöndíjas. Legfőbb feladatának francia nyelvismerete gyarapítását tekintette; rendszeresen látogatta a „Cours de préparation des professeurs de français à l'étranger“ irodalmi szövegmagyarázati és nyelvészeti előadásait. Előadásokat hallgatott a Sorbonneon is és résztvett a Magyar Tanulmányi Központ francia irodalomtörténeti óráin, hol főként a XIX. század s a legújabb francia irodalom legjelentősebb képviselőit ismerte meg behatóbban. Tudományos szempontból elsősorban „Francia-magyar művészeti kapcsolatok a XIX. században“ című doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot a Bibliothèque Nationaleban s az Ecole Normale de Musique és az Opera könyvtárában. Tájékozódott egy magyar származású francia költő, Sonnenfeld Nándor munkássága felől is, mely hozzájárult a XIX. századi magyar-francia kapcsolatok erősödéséhez. Könyvtári kutatásai közben német írók francia forrásait is tanulmányozta. Több ízben gyűjtött anyagot professzorai számára is könyvismertetés és

szellemtörténeti beszámoló céljaira (Műhely folyóirat). Mint gyakorló tanárjelölt, a Condorcet-lyceumot részletesen tanulmányozva igyekezett megismerni a francia középiskolai tanítás rendszerét. A francia, német és latin tanítás tanulmányozására osztálylátogatásokat végzett s maga is résztvett a tanításban. Delmos német tanár felkérésére egyszer egy egész német órát ő tartott meg. Gyakorlati tapasztalatait elméleti olvasmányokból is kiegészítette s ezek alapján nagyobb dolgozatban készül összefoglalni a francia középiskolai oktatás mai állását. Hogy a szövegmagyarázat módszertanával részletesen is megismerkedjék, a megfelelő könyvanyagot is beszerezte. Résztvett a Magyar Tanulmányi Központ által a „Société pour la Propagation des Langues Etrangères“ keretében fenntartott három-évfolyamos magyar tanfolyam munkájában is, ahol a tanév második felétől kezdve a második évfolyam tanítását vezette. A francia nyelv és művelődés minél teljesebb megismerése céljából francia katolikus diákokthozban lakott, mely állandó francia társaságot biztosított számára. Rendszeresen járt színházba és hangversenyekre. Kirándulásokat tett Párizs környékére, a Loire völgyébe és a távolabbi vidékekre is. Hazatérőben, a müncheni Deutsche Akademie ösztöndíjával annak nyári tanfolyamát hallgatta, s hat hetet töltött Németországban.

Kenéz Ernő (1912, Győr, róm. kat.), magyar-francia szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), egészéves ösztöndíjas; a tanévet az Ecole Normale Supérieureben töltötte. Elsősorban „La critique de style dans la première moitié du XIXe siècle“ című doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot, főként az Ecole Normale Supérieure könyvtárában és a Bibliothèque Nationaleban. Munkájában különösen Maurice Levaillant professzor irányításának látta hasznát. Dolgozatával kapcsolatban elméleti és gyakorlati ismereteket szerzett a XIX. századi festészetről is. A Sorbonneon Carré, Pauthilet, Strowsky, Mornet, Levaillant és Cohen professzorok irodalomtörténeti előadását hallgatta rendszeresen. Sokat köszönhet az Ecole Normale-beli előadásoknak is, melyek az „explication de textes“ módszerét elméletben és gyakorlatban megismertették vele. Ilyen gyakorlatokat a Tanulmányi Központban is végzett Mme Balaskó-Moreau lyceumi tanár vezetésével. A francia nyelv- és irodalomtanítás módszerét a Lycée Louis le Grand felső osztályaiban tanulmányozta, ahol a tanításban is résztvett. Rendszeresen eljár az Ecole Normale Supérieure vitaestéire, résztvett kirándulásain (Bretagne, Loire vidéke stb.), francia társaival együtt látogatta a múzeumokat, színházakat, hangversenyeket, és így velük közelebbről megismerkedve, sikerült elérnie, hogy többen közülük, különösen az Eötvös-Collégiumba készülő francia ösztöndíjasok, résztvettek a Tanulmányi Központ előadásain is. Kutató munkájának egy fél hónappal való meghosszabbítására a francia külügyminisztériumtól külön tanulmányi segélyben részesült.

Lovassy Andor (1909, Pákozd, Fehér m., róm. kat.), magyar-francia szakos középiskolai tanár, somogyvármegyei állami malom-

ellenőr, Pécsről (Birkás professzor), első félévben ösztöndíjas. A Bibliothèque Nationaleban az 1848—49-es függetlenségi harc párizsi magyar emigránsainak irodalmi kapcsolataira vonatkozó adatok után kutatott, s nagyobb anyagot gyűjtött össze. A Sorbonneon irodalomtörténeti és szociológiai előadásokat, a Tanulmányi Központban pedig szövegmagyarázati előadásokat hallgatott és a szemináriumi gyakorlatokon is résztvett. Bekapcsolódott a Tanulmányi Központ életébe, segédkezett a könyvtár rendezésében, ünnepélyei előkészítésében. Előadást tartott a magyar katonaelet nótáiról, több előadással szerepelt a párizsi magyarság életében is. Énekszámokat adott elő a Magyar Diákegyesületben, a Foyer de la Paixben, a Katolikus Akadémikusok körében s többször felszólalt a Cité Universitaire, az Association des Etudiants des Pays Danubiens stb. estéin. Kinntartózkodása alatt mintegy 50 közleményt írt a francia irodalmi, politikai és társadalmi életről a fővárosi, vidéki és franciaországi magyar lapoknak. Otthoni malomellenőri tanulmányaival kapcsolatban a francia malomipart is alapos tanulmány alá vette.

May István (1915, Budapest, róm. kat.), alapvizsgás bölcsész-tanhallgató, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor). Az első félévben élvezte az ösztöndíjat. Szakdolgozatát készítette elő „Sensibilierie dans le roman du XVIIIe siècle“ címen. Ehhez főképp a Bibliothèque Nationaleban, továbbá a Bibliothèque Sainte Genevièveben és az egyetemi könyvtárban folytatott kutatásokat. Ezenkívül Helvétius „De l'homme“ című posthumus munkájának (1772) különböző kiadásai között eltéréseket talált és összehasonlította ezeket a kiadásokat. A munka különböző kiadásait a Bibliothèque Nationaleban, a Bibliothèque de l'Arsenalban, a Bibliothèque de l'Institutben és a Bibliothèque Mazarineban találta meg. Az egyetemen rendszeresen látogatta Mornet, Cohen, Millardet, Ascoli, Levaillant és Chamard, a Collège de Franceon Hazard, az Ecole des Langues Vivantes Orientaleson Sauvageot professzorok előadásait. Mornet professzor cours d'agrégationjának keretében előadást tartott „Inspiration non antique dans les Bucoliques de Chénier“ címen és Cohen professzornál fordított az Aucassin et Nicoletteből. Magyar nyelvű órákat tartott a Société pour la Propagation des Langues Étrangèresben. Résztvett az ösztöndíjasok számára tartott nyelvórákon.

Móri-König Paula (1913, Kolozsvár, róm. kat.), francia-német szakos okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), a második félévben ösztöndíjas. Párizsi tartózkodását elsősorban a francia élet alapos megismerésére szentelte. Emellett könyvtári kutatásokat folytatott, különösen „La poésie de Marie Noël“ című szakdolgozata kibővítésén dolgozott a Bibliothèque Nationale és más könyvtárak gyűjteményeiben. A költőnőt Auxerban személyesen is felkereste. Német szakdolgozatának tárgykörében is („Agis a világ-irodalomban“) tovább kutatott, s Van Tieghem és Paul Sirven professzorok irányítása mellett a francia feldolgozásokkal is megismerkedett. Az egyetemen főként Cohen, Hazard, Mornet és Pauphilet

professzorok előadásait hallgatta. Eljárt a német előadásokra is, s különösen a francia-német fordítási gyakorlatoknak és összehasonlító stílusgyakorlatoknak vette hasznát. Wallon professzor pedagógiai és gyermekpszichológiai előadásain is sokat tanult. Fontos feladatának tekintette a francia középiskolai rendszer tanulmányozását is; evégből a Lycée Fénelon különböző évfolyamú osztályaiban hallgatott órákat, s a tanításban is résztvett. Hogy Párizst és környékét jól megismerje, felkereste mindazokat a helyeket, amelyeket olvasmányáiból ismert, s a távolabbi vidékekre is tett kirándulást. Bretagnei, orléansi Loire-menti kirándulásaiban a francia földet és népet is megismerte. Résztvett a „Journées Universitaires“ tanárkongresszuson s ennek tagjaival kirándult Reimsbe. Így alkalma nyílt arra, hogy sok francia tanárral és tanárnővel megismerkedjék s velük pedagógiai tapasztalatairól beszélgetést folytasson. A Conférence Saint-Michel-leányotthonban teljesen francia környezetben lakott.

Dr. Varga Imre (1912, Jánoshida, Szolnok m., róm. kat.), magyar-francia-latin szakos, okleveles középiskolai tanár, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), egészséves ösztöndíjas. A francia folklort és népköltészetet tanulmányozván, a francia könyvtárakban folytatott kutatásokat. Munkájának anyagát legnagyobb részét a Bibliothèque Nationaleban gyűjtötte össze, átnézve a kézírattár népköltészeti gyűjteményű anyagát. „A francia népköltészet iránt való érdeklődés története“ című szakdolgozatán kívül a francia népköltészetben az egyetemes és népies költészet jellemvonásait és azt kereste, amiben ennek sajátossága és különállása megnyilatkozik. Néhány kiadatlan népkölteményt s a problémákat felvető dolgozatát az Yggdrasil francia folyóirat fogja közölni. A Sorbonnera beiratkozva, ott, valamint a Centre d'Etudes Hongroisesban és a Collège de Franceon, francia irodalmi és történeti előadásokat hallgatott. A klasszikus és modern nyelvek oktatását, meg a francia iskolai életet a Lycée Henrie IV-ban tanulmányozta négyhetes gyakorlása alatt. A francia élet és műemlékek tanulmányozására tanulmányutakat tett Ile-de-France, Bretagne, Normandia és Közép-Franciaország legérdekesebb vidékeire. Állandó érintkezésben volt francia ifjúsági körökkel.

Vértes Olga Augusztia (1914, Budapest, róm. kat.), magyar-francia szakos tanárjelölt, Budapestről (Eckhardt Sándor professzor), a második félévben ösztöndíjas. Három kérdés foglalkoztatta: A fokozódó érdeklődés, mely a XVII. század végétől kezdve a finn-ugor népekkel szemben megnyilvánul a francia irodalomban (Voltaire, Buffon, Mallet stb.), s ennek az érdeklődésnek az oka és természetete, e témakörből doktori értekezést készít. — Chateaubriand Natchez-ének forrásai, s itt az útleírások döntő szerepe, e kutatásairól a Revue de Littérature Comparée fog beszámolni. — Egy Descartes-commentator: Huet, Nouveau Mémoiresja, mely Descartes rózsakeresztes kapcsolataira vet világot, e kérdést s a „történelmi alap“ és a pamflet viszonyát hosszabb kutatások eredményeként a Revue de Littérature Comparée 1937. évi július-szeptemberi számában ismertette. Szorosan

tudományos munkáján kívül a francia egyetemi hallgatók életébe igyekezett behatolni. Ebből a célból különösen a Bibliothèque des Etudiants Catholiques des Lettres találkozóit kereste fel. Francia egyetemi hallgatók kollégiumában lakott, életükben állandóan résztvett, s kilenc francia egyetemi hallgató számára a leányotthonban külön magyar kurzust rendezett, ahol a Tanulmányi Központ könyvei és jegyzetei felhasználásával heti öt órában tanította a magyar nyelvet és ismertette művelődésünket.

A francia nemzetnevelésügyi minisztériumtól támogatásban részesült:

Alsó Iona (1909, Budapest, róm. kat.), a párizsi egyetem hallgatója, a francia nemzetnevelésügyi minisztériumtól 2000 frankos támogatást kapott (Abel Lefranc professzor). Főként Abel Lefranc és Paul Hazard előadásait hallgatta az Ecole Pratique des Hautes Etudesön, illetve a Collège de Franceon. Az előbbin szemináriumi előadást tartott A. Soumet „Divine Epopée“ című vallásos költeményéről. A párizsi katolikus misszió szeretetvásárán a magyar nép- és iparművészetről tartott francianyelvű előadást. Tudomány- és eszméletörténeti kutatásainak legnagyobb részét az Institut de France és az Académie des Sciences levéltárában végezte, de adatgyűjtését még nem fejezte be. Jelentőségükről a Humanisme et Renaissance folyóirat nyújt beszámolót.

A felsoroltakon kívül a *Magyar Tanulmányi Központ* támogatását élvezték még *dr. Jámbor Mike*, tanár, a magyarországi bencés rend kiküldöttje; *Paál Szilveszter* tanárjelölt, a magyarországi ciszterciarend kiküldöttje; *Gyapay Árpád* mérnök, technikai postaigazgató, a m. kir. postaigazgatóság kiküldöttje, valamint 37 különböző szaktanulmányokat folytató egyetemi hallgató és kutató; továbbá 18 francia és más nemzetiségű, magyar tanulmányokkal foglalkozó egyetemi hallgató és kutató.

VI. SVÁJCI ÖSZTÖNDÍJAS

Állami ösztöndíjas:

Dr. Kiss Sándor (1906, Keeskemét, ref.), főiskolás ifjúsági lelkes mindkét félévben szabályszerűen beiratkozott hallgatója volt a genfi egyetem teológiai fakultásának, ahol főleg a gyakorlati teológia körébe vágó előadásokat hallgatta. Különösen Gaillard professzor mellett dolgozott. Az egyetemnek, továbbá a Pedagógiai Intézet és a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek világközponti könyvtárában egész éven át rendszeres kutatásokat folytatott az „Egyház és sajtó“, „Egyház és közélet“, valamint az „Egyház és ifjúság“ kérdések kidolgozásához szükséges irodalom összegyűjtésére. Utóbbi tárgykörből nagy részben

már be is fejezte a budapesti Református Teológiai Akadémián teendő gyakorlati teológiai magántanári vizsgával kapcsolatban bemutatandó dolgozatát. Hazatérése után, mint a Magyar Református Egyetemes Konvent főiskolás ifjúsági lelkésze a Soli Deo Gloria Szövetséghez kapott beosztást.

VII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Bónis György (1914, Budapest, róm. kat.), október havában sub auspiciis doktorrá történt felavatása miatt csak e hó végén indulhatott el Londonba, ahol július hó közepéig folytatott jogtörténeti (Eckhart Ferenc professor) tanulmányokat T. F. T. Plucknett, a londoni egyetem alkotmány- és jogtörténeti professzorának vezetése mellett. Egyrészt az angol jogtörténet tanításának és művelésének módszertanával igyekezett megismerkedni, másrészt az angol jogtörténeti irodalomban kellő jártasságot szerezni. Ennek az egyetemnek, a London School of Economics and Political Science keretében, rendkívüli hallgatója lett, míg az utolsó harmadévet kizárólag szakirodalmi tanulmányokra fordította. Ezekkel párhuzamosan látogatta a jogtörténeti szeminárium üléseit és általában minden alkalmat felhasználni arra, hogy tudományszakjának, vagy rokon szakoknak kiemelkedő tudósait hallgathassa. Különösen Le Bras (kánonjog), Roscoe Pound (jogfilozófus és jogtörténész), Mc. Mair (nemzetközi jog), Dopsch (gazdaságtörténész), Amos (összehasonlító jogtudomány) előadásait hallgatta és többekkel, így a kiváló jogtörténész Holdsworth-szal személyesen is igyekezett megismerkedni, hogy útmutatásaikat kérje. A módszer megismerése szempontjából Oxford és Cambridge egyetemén is hallgatott előadásokat és megtekintette az ottani könyvtárakat. Ezenkívül látogatta a főbíróságok (Supreme Court, Old Bailey) tárgyalásait és az angol parlament üléseit is. Irodalmi tájékozódásában főleg Plucknett professzor útmutatásaira hallgatott. Előbb az angol alkotmány, majd jogtörténet nagy összefoglaló munkáival (Adams, Jenks, Maitland, Pollock, Holdsworth, Vinogradoff, Stubbs) ismerkedett meg, majd a hazatérése után kidolgozni kívánt tárgykörhöz, az egyházi bírászkodás történetéhez gyűjtött adatokat, ami egyben a kiválóbb monográfiák, az eredeti források, és a nem-angol-, vagy angolnyelvű egyetemes vonatkozású irodalom ismeretéhez vezette. Ezek a kutatásai nagyban hozzájárultak egyetemes európai jogtörténeti szemléletének elmélyüléséhez, a római és kánonjogi hatásoknak az európai jogfejlődésben való értékeléséhez. Végül az evolúció gyökereit, a törzsi és primitív jogrendszereket tanulmányozta abban az irányban, amelyet Maine és Vinogradoff munkái jelöltek ki. Szaktanulmányai mellett több előadást is tartott hazánkról.

Dr. Csukás Zoltán (1900, Győr, ref.), magyaróvári gazdasági akadémiai rendes tanár állattenyésztési biológiai kutatások végzésére küldetett ki Angliába, az első félévre. Gazdasági állatok örökléskutatói módszerének tanulmányozását az angol állatorvosi és mezőgazdasági fakultáson, illetve főiskolák állatbiológiai intézeteinek és állatkísérleti állomásainak megtekintését, tejgazdaságtani kutatómódszerek és Anglia állattenyésztésének megismerését tűzte ki programjával. A cambridgei egyetemen az Animal Nutrition Research Institute, az edinburghi egyetemen az Institute of Animal Genetics, a readingi egyetemen a National Institute for Research in Dairying intézeteiben dolgozott. Felkeresett több biológiai intézetet, amelyekben állatélettani kutatások folynak, hogy teljesebb áttekintést nyerjen a legújabb vizsgálati eljárásokról.

Dr. Kokas Eszter (1903, Körmöcbánya, róm. kat.), egyetemi adjunktus Londonban folytatandó agyfiziológiai (Beznák professzor) tanulmányokra nyert félévi ösztöndíjat. A Royal College of Surgeons neurológiai laboratóriumában dolgozott dr. Beatti, a kutatóosztály igazgatójának vezetése mellett. Mintegy öt és félhónapot töltött Londonban október elejétől március közepéig, amely idő alatt elsősorban a központi idegrendszer kutatására vonatkozó és a Royal College of Surgeonsban alkalmazott metódiát tanulta meg, ami körülbelül a karácsonyig terjedő időt teljesen igénybe vette. Ezenkívül különösen behatóan foglalkozott a hypothalamus fiziológiájával. A hypothalamus élettani jelentőségének tisztázása az agyélettani kutatásoknak ma egyik legfontosabb problémája. Dr. Beatti tanácsára a hypothalamusnak a cukoranyagcserevel való összefüggésének tanulmányozását kezdte meg. Erre vonatkozó vizsgálatait dr. M. Hillel közösen folytatta. A rendelkezésre álló idő rövidege miatt a dolgozatnak csak mintegy az első fele készült el, amelynek eredményei a következők: az ellentétes irodalmi adatokkal szemben sikerült kimutatni, hogy a hypothalamusnak elektromos úton való lokalizált sértése a vér cukortartalmát minden alkalommal befolyásolja. A beállott változás ellenben átmeneti és a vér cukortartalma néhány napon belül visszatér a normálisra. A kísérletek legfontosabb eredménye, hogy sikerült megállapítani, illetőleg lokalizálni a hypothalamusban azt a magot, amelynek sértését minden esetben a vér cukortartalmának megváltozása kíséri. Sikerült továbbá megállapítani azt a maximális áramintenzitást és maximálási időtartamot, amellyel és amely alatt a legtökéletesebb sértések hozhatók létre. A kísérleti eredményeket minden alkalommal szövettani kontroll követte, úgyhogy a módszer tulajdonképpen két nagy részből áll, mint fiziológiai és szövettani részből. Annak eldöntése, hogy a vér cukortartalmában beálló változás egyszerű ideghatás, mégpedig sympathicus izgalom eredménye, vagy pedig a hypophysis által elválasztott diabetogen hormon elválasztásának a befolyása révén áll elő, még további kutatásra szorul. Ezen munkássága mellett látogatta az University Collegeben folyó élettani gyakorlatokat. Több ízben volt Cambridgeben, ahol Verney professzor intézetében egynéhány kísérleti bemutatáson vett részt s külö-

nösen a túlélő vese működésére vonatkozó bemutatásokat tanulmányozta behatóan. Rendszeresen látogatta az angol Physiological Society havonkénti üléseit, amelynek kapcsán alkalma volt a különböző élettani intézetek nagy részét megismernie, minthogy az ülések minden alkalommal más-más intézetben, vagy egyetemi városban tartottak.

Olgyay Aladár (1910, Budapest, róm. kat.), okleveles építész (Wälder professzor) félévi időtartamra nyert ösztöndíjat Angliában folytatandó tanulmányok végzésére s május 10-től szeptember 20-ig tartózkodott kint. Tanulmányi célja Anglia építészetének megismerése volt, különös tekintettel a lakóházépítkezésekre, s ezen keresztül a városrendezésre. Elméleti ismereteit a Royal Institute of British Architects keretében bővítette, s neves irodákkal való kapcsolata folytán mélyebb betekintést nyerhetett az angol tervezői életbe. Július elején résztvett a Párizsban tartott építészkongresszusokon a Reunion Internationale d'Architectes és a Congrès International d'Architecture Moderne tagjaként, a városrendezési kongresszuson pedig vendégként, s a kongresszusokkal kapcsolatban megismerhette a párizsi és párizskörnyéki mai építkezéseket. Belgiumon és Hollandián keresztül, Bruxelles, Rotterdam, Amsterdam, Hilversum és Utrecht útbajátásával tért vissza Angliába, ahol London vidékének épületeit tanulmányozta, majd hosszabb kirándulás keretében Anglia nyugati, Manchestertől délre eső részében Chester, Bristol, Stratford, Bath, Worcester, Torquay, Southampton, Portsmouth, Oxford és Birmingham városokat, illetve építkezési módjait ismerte meg. Észak-Angliában, Altrinchamban két hetet töltve, részletesen áttanulmányozott egy jellegzetesen angol telepet (W. R. Clibran és arch. E. Brown). Ideje utolsó részét ismét Londonban töltötte, s több építési iroda menetébe kapcsolódott bele: mint a M. Breuer, Moholy—Nagy, Kay & Green irodákéba. Részletesen kidolgozta egy szabadon álló, tengermelletti ház tervezetét 1 : 50 arányban.

Dr. Országh László (1907, Szombathely, róm. kat.), a budapesti II. ker. Érseki Katolikus Gimnázium rendes tanára, négy és félhónapot töltött Angliában, az év második felében, ahol dr. Szenci Miklós tanártársával együtt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium kettős megbízatásának igyekezett eleget tenni. Az egyik megbízatás szerint Londonban folytatott tanulmányokat a létesítendő magyar előadói állás megszervezésének előkészítésére. Tanulmányozta az egyetem szervezetét, illetve az egyetem két autonóm fakultását, a School of Oriental Studies és a School of Slavonic and East European Studies intézményeit, melyek közül az utóbbi mutatkozott alkalmasabbnak magyar előadó számára. A m. kir. kormány az előadói állást („lectureship“) meg is szervezte. Másik megbízatása az angol szépirodalmi, történelmi, földrajzi és természettudományi irodalomból megfelelő anyag összegyűjtése volt, a magyarországi gimnáziumok használatára készülő angol olvasókönyv számára. Ennek keresztülvitelére meglátogatott hét, a Board of Education által ajánlott nagy

angol középiskolát, ahol mind az anyanyelv, mind a modern nyelvek tanítását tanulmányozta s felhasználta a London Country Council hatalmas tankönyvtárát, a Board of Education pedagógiai könyvtárát és a British Museum könyvtárgyújteményét, s sikerült olyan szemelvényanyagot összegyűjtenie, amelyből az új magyar középiskola V., VI., VII. és VIII. osztályai számára megalkotható lesz az angol tankönyv. Az anyaggyűjtés munkájában segítségére volt a British Council illetékes osztálya, Mr. C. A. Donald, H. M. Inspector of Schools, Mr. N. Vetch a London Country részéről, több angol könyvkiadó, iskolaigazgató és tanár és Mr. Vernon Duckworth Barker, a budapesti egyetem volt angol előadója.

Dr. Schranz András (1902, Budapest, róm. kat.), adjunktus és megbízott előadó a műegyetem közgazdaságtudományi karán (Kuntner professzor), összehasonlító üzempozdaságtani tanulmányokat végzett Angliában az első félévben. Befejezte a nemzetközi részvénytársasági mérleg-index szerkesztésére vonatkozó tanulmányait. Sajtó alá rendezte az üzempozdaságtan főiskolai oktatásának nemzetközi szervezetről szóló nagyobb munkáját, amelyhez A. Plant professzor, a londoni egyetem üzempozdaságtani tanára ír előszót. „Rendszeres üzempozdaságtan“ című kézikönyve kéziratát is kibővítette angliai tanulmányai során. Főmunkahelye a British Museumnak és a London School of Economicsnak könyvtárai voltak. Utóbbi üzempozdasági szemináriumában vendégként résztvett és kapcsolatot keresett a főiskola tanáraival: Sir William Beveridge, Sir Josiah Stamp, Arnold Plant, Gregory, Bonn professzorokkal. Több ízben meglátogatta az angol könyvvizsgáló ügy két legkiválóbb intézményét: Institute of Chartered Accountant in England and Wales és a Society of Incorporated Accountants and Auditors szervezeteket és huzamosabb időn át dolgozott könyvtáraikban. Alkalma nyílt az angol audit-rendszert közelebről megismernie revizori irodák látogatásával. Több nagyüzem mellett meglátogatta a National Institute of Industrial Psychologyt is. Több tudományos intézet és társaság felkérte előadások tartására. Ösztöndíjas fél éve alatt írott cikkét: „Recent tendencies in German Business-Administration“ címen The Accountant London közlésre elfogadta, s több szakfolyóirattól felszólítást kapott szakeikkel beküldésére. Régebbi munkájának angol kiadója bővített kiadás kibocsájtását tervezi. Tanulmányút keretében meglátogatta Velence, Milánó, Párizs, Brüsszel, Leipzig városokat, ahol tájékoztató megbeszéléseket folytatott professzorokkal.

Dr. Szenci Miklós (1904, Budapest, róm. kat.), gimnáziumi tanár Budapestről, a második félévben négy és fél hónapot töltött Londonban, ahol a követség közvetítésével megbeszéléseket folytatott az egyetem szláv és keleteurópai intézetének vezetőségével a londoni egyetemen létesítendő magyar előadói állás előkészítésére. Sir Bernard Pares igazgatóval, N. B. Jopson és R. W. Seton-Watson professzorokkal folytatott megbeszélések során arról az eredményről számolhattott be az illetékes köröknek, hogy lecélszerűbbnek látszanék a fent-

nevezett intézet keretében létesítendő magyar előadói (Lecturship) állás szervezése; az angol egyetemi tradíciók szerint a tanszékek rendszerint Lectureship-ekből fejlődnek, amelynek hallgatói számára nyitva állnak a legmagasabb egyetemi tudományos fokozatok (B. A., M. A., Oh. D.) is. Az év júniusában a vallás- és közoktatásügyi miniszter a létesített előadói állás betöltésével megbízta. A fenti munkálatokkal párhuzamosan rendszeresen látogatta N. B. Jopson professzor magyarnyelvű óráit és az intézeti munkában, valamint a tanításban élénk részt vett. Június havában két alkalommal tartott előadást a King's Collegeban: „East and West in Hungarian Literatur“ és „Hungary and the Renaissance“ címeken, Sir Bernard Pares elnöklete alatt, aki az előadás szövegét az intézet folyóiratában a Slavonic and East European Reviewben közölte. Országh László tanártársával együtt a London Country Council könyvtárában középiskolai tankönyv számára olvasmányanyagot gyűjtött az angol élet és művelődéstörténet köréből. Tanulmányozta az Erzsébet-kori angol drámairodalmat, amelynek eredménye a Yolland-émlékkönyvben megjelent angolnyelvű cikke: „The Tragicomedies of Middleton and Rowley“.

Dr. Szöllősy Klára (1913, Budapest, ref.), sub aspicis Gubernatoris bölcsészettudor, szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről angol nyelvi tanulmányokat (Yolland professzor) folytatott a második félévben. Január elejétől július végéig tartózkodott Londonban, ahol a University Collegenek volt research student hallgatója. Chamber professzor középpangol irodalmi előadásait hallgatta, s résztvett Firth professzor és Miss Evans fonetikai előadásain és gyakorlatain. Kutató munkáját a British Museum könyvtárában végezte, ahol kétirányú munkásságot folytatott. Egyrészt egy angol-magyar összefoglaló bibliográfia összeállításán dolgozott, amely „What to Read on Hungary“ címmel a Society of the Hungarian Quarterly kiadásában jelenik meg, másrészt angol irodalomtörténeti kutatásokat végzett, közelebről az Erzsébet-korabeli angol irodalomtörténetírással és kritikájával foglalkozott. Angliai tartózkodása alatt több egyetemi várost is megtekintett, mint Oxfordot, Cambridget, Edinburghot, Glasgownt.

VIII. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Ezeket az ösztöndíjakat a vallás- és közoktatásügyi miniszter a Hariseion-alap kamataiból, az Ösztöndíjtanács jelölése alapján folyósítja Görögország területével kapcsolatos tanulmányokat végző kutatók és görögkeleti egyháziak részére. Jelen tanévben a következők voltak így Görögországban:

Berki Feriz (1917, Cattaro, gör. kel.), gör. kel. teológiai hallgató a Hariseion-alapból nyert 3000 pengő összegű ösztöndíjat. Beiratkozott az athéni egyetem teológiai fakultására, ahol az év június havá-

ban az előírt tantárgyakból eredményesen levizsgázott. Tanulmányait a következő években is folytatni fogja.

Dr. Horváth Endre (1891, Mindszent, Csongrád m., róm. kat.), egyetemi m.-tanár, budapesti tankerületi tanulmányi felügyelő, 1200 pengős ösztöndíjjal a tanév második felében, március, április és május hónapokban folytatott tanulmányokat Görögországban. Kutatásokat végzett az athéni nemzeti könyvtár kéziratosztályán, ahol a magyarországi görögség szellemi vezérének, Zavirász Györgynek munkái után kutatott s életkörülményeire vonatkozólag újabb és értékes adatokat talált. Nyugat-Macedóniában, Kozányi város könyvtárában tíz magyarországi nyomdákban kikerült olyan görög nyomtatványt talált, amelyek a hazai könyvtárakban nincsenek meg, s fontos adatokat talált Euphronios Popovits életére és magyarországi tanulmányaira vonatkozólag, s ugyancsak itt lemásolta Zavirász György ismeretlen kéziratát s átnézte még a nyugatmacedóniai szíatiztai könyvtárat is. Tanulmányozta nyelvészeti szempontból az újjörög nyelv dialektusainak északi csoportját. Antik és bizánci régészeti emlékek megismerése céljából tanulmányutat tett a következő állomásokkal: Athén, Delphi, Eleusis, Marathon, Mykéné, Sounion, Tegea, Saloniki. Athénben, Kozányiban és Pireuszban iskolákat látogatott, ó- és újjörög irodalmi órákat hallgatott. Tanulmányútja során négy alkalommal tartott előadást: márciusban Athénben „Újjörög tanulmányok Magyarországon“ címen, amelynek szövege teljes egészében megjelent a Νέα Ἑστία-ban és önállóan, ugyancsak Athénben tartott előadást április havában „Szolomosz idealizmusa“ címen, amelyet görög nyelven a Πρωία, francia fordításban pedig a Messenger d'Athènes közölt, Kozányiban áprilisban „Görög-magyar kapcsolatok“, Szíatiztában pedig májusban „Zavirász György“ címen olvasott fel.

Kalota József (1915, Alsózsolca, Borsod m., gör. kel.), gör. kel. teológiai hallgató, a Hariseion-alapból nyert 3000 pengő összegű ösztöndíjjal az athéni egyetem teológiai karára iratkozott be, ahol tanulmányait a következő években is folytatni fogja.

Dr. Párducz Mihály (1908, Fehértemplom, Temes m., róm. kat.), sub auspiciis Gubernatoris bölcsészettudományok doktor, egyetemi tb. tanársegéd, Szegedről († Buday professzor). Görögországban folytatott tanulmányokat 1500 pengős ösztöndíjjal 1936. október, november és december hónapjaiban. Mivel régészeti munkásságának során a magyar Alföld római kora, az ú. n. jazig kor és ezen belül a Görögországból e korban hazánk felé irányuló befolyás kutatását tűzte ki célul, tanulmányoznia kellett Görögország megfelelő korú emlékeit. Igyekezett tehát megismerni a hellenisztikus, valamint az ezt megelőző korok összes hozzáférhető emlékeit, továbbá a görögföldi és gyarmati rómaikori emlékeket, s végül az ú. n. bizánci korszak építészeti, festészeti és szobrászati emlékeit. Ennek keresztülvitelére számos görögországi város múzeumát tekintette meg, így elsősorban Athén, majd Delphi, Théba, Korinthus, Epidauros, Olympia, Eleusis, Patras, Daphni és Szaloniki emlékeit.

IX. LENGYELORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelőjük: Dr. Divéky Adorján, egyet. ny. rk. tanár, a Varsói Magyar Könyvtár igazgatója, Warszawa, Czakiego 16.

Dezső László (1912, Máramarossziget, róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt másodszor részesült lengyel állami csereösztöndíjban s történeti-földrajzi módszertani tanulmányait (Szentpétery professzor) folytatta. Közelebről tanulmányozta azokat a nagyszabású munkálatokat, amelyek a Lengyel Atlasz Bizottság irányítása mellett folytak. Az első két trimeszert Varsóban töltötte, ahol Arnold Handemann, Halecki és Divéky professzorokat s a Szkola Nauk Politycznych egyes előadásait hallgatta és a Pilsudszky-egyetem könyvtárában dolgozott. Ellátta a Varsói Magyar Intézet könyvtárosi teendőit heti kilenc órában, s résztvett az ezzel kapcsolatos könyvtárrendezési munkálatokban is. Kapcsolatot keresett a magyarbarát ifjúsági egyesületekkel, s április havában előadást tartott a Liga P. A. Z. Z. M. rendezésében „Magyarok Európában“ címmel, amelyen a lengyel közoktatásügyi minisztérium illetékes ügyosztályának képviselője is jelen volt. Résztvett a nemrég megalakult Petőfi Társaság szervezési munkálataiban, amely a varsói magyar kolónia megszervezését célozza. Az utolsó egyetemi trimeszert Krakkóban töltötte, ahol Semkovicz professzor szemináriumában dolgozott s átnézte a Jagellókönyvtár anyagát. Lengyel társszerzővel sajtó alá rendezett egy Magyar Nyelvkönyvet, amelyet a Petőfi Társaság megbízásából írt. Lengyelországi tapasztalatairól „Danzig és Lengyelország“ címen írt cikket. Utazások során alkalma volt úgyszólván egész Lengyelországot beutaznia, így járt Gdyniában, Danzigban és a pomerániai városokban, Kattowicében, Chorzówban, Wilnóban, Lwówban és Lódzban.

Szabó Dénes (1913, Makó, Csanád m., róm. kat.), magyar-latin szakos okl. középiskolai tanár (Melich professzor), lengyelországi csereösztöndíjas helyet nyerve, kétheti varsói tartózkodás után Vlnóba érkezett, ahol szláv nyelvtörténeti és fonetikai előadásokat hallgatott és könyvtári kutatásokat végzett a lengyel névtan eredményeinek tüzetesebb megismerése céljából s ellátta a magyar lektori teendőket heti két órában. A lengyel nyelvészeti szemináriumban Gombocz Zoltán funkcionális nyelvszemléletéről tartott kétórás előadást, amelyet hosszabb megbeszélés követett. Magyar nyelvészeti kérdésekkel is foglalkozott s cikkei jelentek meg a Magyar Nyelv és a Magyarosan című szaklapokban. Résztvett a hivatásos irodalmárok egyesületének összejövetelein, a vlnói kultúréletről a Pápa és Vidékében számolt be. Kisebb kirándulásokat tett a környékre, a tanév végén beutazta Lengyelország nagyobb városait, június és július hónapokban pedig német-, finn-, észt- és lettországi tanulmányutat tett.

X. FINNORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Dr. Kovács Ernő (1902, Léka, Vas m., róm. kat.), okleveles erdőmérnök, bánya-kohó-erdőmérnöki kari tanársegéd, Sopronból (Fekete professzor), finn állami csereösztöndíjat nyerve, a helsinki egyetem erdőrendezéstani intézetében dolgozott s tanulmányozta Lönnroth professzor állományszerkezeti vizsgálati módszereit és azok alkalmazásával elvégezte az akác-sarjerdők állományszerkezeti viszonyainak vizsgálatát. Kutatásainak eredményeit az Erdészeti Kísérletek 1937. évi 1—2. száma közli. Mindkét félévén keresztül hallgatta Lönnroth professzor „erdőbecslés tan“ és „biológia matematikai statisztikai alapon“ című előadásait. Az Ylioppilas Lehti című folyóirat 1937. évi 5c. számában finn és magyar nyelven röviden ismertette a magyar erdőgazdaságot. A finn erdőgazdasági viszonyok tanulmányozása végett, nyolcnapos tanulmányút során, megtekintette a legnagyobb faipari vállalat ipartelepeit és erdeit, továbbá számos magán- és állami erdőt. Résztvett a Finn Földtani Társulat 50 éves fennállásának ünnepségén.

Dr. Romhányi György (1905, Szár, Fejér m., róm. kat.), II. számú kórbonctani és kísérleti rákkutatóintézeti adjunktus, Budapestről (Balogh Ernő professzor), 500 pengő tanulmányi segéllyel, valamint az intézettől nyert további támogatással három hónapot töltött Finnországban. A helsinki egyetemi kórbonctani intézetben dolgozott Axel Wallgren professzor vezetése mellett, s különböző speciális cytológiai vizsgáló eljárásokat igyekezett gyakorlatilag elsajátítani. Ezek során nemcsak a szorosabban vett szövettani cytológiai eljárásokkal volt alkalma megismerkednie, hanem különösen az élő sejteknek sötét látótérben való, hosszabb időn át tartó, Wallgren professzor által alkalmazott vizsgálati módszerével is. Ezeket a cytológiai metódusokat alkalmazottan, különböző daganatsejtekre vonatkoztatva, alkalma nyílt az intézet által rendelkezésre bocsátott anyagon megismernie, valamint hasonló metódusok alapján a pajzsmirigyhámsejtek különböző funkcionális állapotát kísérő finomabb sejttani elváltozásokat tanulmányoznia. Résztvett augusztus havában a Stockholmban tartott geográfiai patológiai kongresszuson. Hazatérve, meglátogatta Berlin, Boroszló és Drezda kórházait és főleg bonctani intézeteit.

XI. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Mjazovszky Albert (1913, Marosvásárhely, róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről (Zsirai professzor), Észtországban folytató tanulmányok végzésére nyert észt állami csereösztöndíjat. Az egyetemen finnugor és észt nyelvészeti előadásokat hallgatott. Résztvett az észt nyelvjáráskutatás módszerének gyakorlati óráin s

megismerkedett a nyelvjáráskutatás kéziratárával, az Eesti Keele Arkiivval is. A második félévben ezenkívül orosznyelvi tanulmányokat folytatott. Doktori értekezésének elkészítésén is dolgozott, amelynek tárgya az osztják η hang. Lefordította az Észt Néprajzi Múzeum számára a Magyarság Néprajza I—II. köteteinek tartalommutatóját és képeinek magyarázatait 65 ívoldal terjedelemben s cikket írt a magyar nyelvművelő mozgalomról „Ungari keeleharimisliikumisest“ címen (Esti keel, 1937).

XII. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Dr. Lotz János (1913, Milwaukee, USA, ág. ev.), sub auspiciis Gubernatoris bölesészetdoktor, svéd állami csereösztöndíjjal a második évet töltötte Stockholmban, ahol nyelvészeti tanulmányait folytatta, s emellett vezette a Magyar Intézetet. Nyelvészeti és irodalmi tárgyú tanulmányai kapcsán foglalkozott az Éddával, Wessén professzor vezetése mellett, valamint a skandináv nyelvekkel. Elkészített egy leíró magyar nyelvtant, amely kiadásra készen áll, s a hallgatók részére egy magyar olvasókönyvet. Filozófiai előadásokon, szemináriumokon, s az ezekkel kapcsolatos tudományos konferenciákon résztvett. Az őszi félévben „Kultúrtörténeti és irodalomtörténeti kérdések“, tavasszal pedig „Bevezetés a finnugor nyelvészetbe“ címen adott elő, valamint két nyelvi tanfolyamot vezetett összesen heti hat órában. Előadást tartott a viggbyholmi szabad főiskolán s több ízben hozzászólt a nyilvános előadásokat követő vitákhoz. Az intézet választmánya az év december havában a stockholmi Magyar Intézet vezetőjévé választotta, amit a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr is jóváhagyott és megerősített, s őt az év júniusában az intézet folytatólagos vezetésével megbízva, tanügyi segédfogalmazóvá nevezte ki. Ösztöndíjas éve alatt következő cikkei jelentek meg: „A történelmi világkép“ (Pécs, 1936); „Mensch und Zeit“ (Műhely, 1937); „A svéd tudományos élet“ (u. ott); a „Nordisk Familjebok“ című lexikon magyar vonatkozású címszavait összeállította.

XIII. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Alapítványi ösztöndíjasok:

Fényes Iván (1901, Budapest, ref.), okleveles gépészmérnök, műegyetemi adjunktus (Schimanek és Anderlik professzorok), kir. törvényszéki hites szakértő, Smith Jeremiás-ösztöndíjat nyert az Amerikai Egyesült Államokban végzendő tanulmányokra. 1936 szeptember havában indult el Németországon keresztül s Berlinben megtekintette a charlottenburgi műegyetem autókísérleti állomását, Göttingen

gában pedig az egyetem aerodinamikai laboratóriumát. November 5-én érkezett New Yorkba, megnézte az autókiallítást s különösen az autóforgalom tanulmányozásával töltött pár napot, majd Washingtonba ment, ahol múzeumokon és könyvtáron kívül a Navy Yard-ot, az amerikai haditengerészet lőszer- és ágyúgyárát tekintette meg. Ezután Amerika legnagyobb aerodinamikai kísérleti intézetét látogatta meg Langley-Fieldben. Clevelandban a White teherautó- és autobuszgyárat látogatta meg, majd a Grand Canyon érintésével Pasadenába érkezett december elején. Innét ment át San-Franciscóba, ahol a San-Francisco—Ookland és a Golden Gate hidat tekintette meg, s a közelben lévő Berkeley és Stanford egyetemet, az elsőt hidrolaboratóriumi, az utóbbit pedig légesavarvizsgálati munkálatokat tanulmányozott. Visszatérve Pasadenába a Byron and Jackson szivattyúgyárat tanulmányozta s az egyetemen főként aerodinamikai mérlegtanulmányokat folytatott s két alkalommal előadást tartott. Európába New-Yorkon keresztül tért vissza, miközben Hobokenben (New-Jersey) megtekintette a Stevens Intitutot, illetőleg Davidson tanár hajómodell-vontató csatornaépítési kísérleteit. Hamburgban a Hamburger Schiffbauversuchsanstalt, Berlinben a Deutsche Versuchsanstalt für Luftfahrt s a Preussische Versuchsanstalt für Wasserbau und Schiffbau laboratóriumait látogatta, majd mint a bécsi Schiffbautechnische Gesellschaft nyári vándorgyűlésének vendégtagja, megtekintette a bécsi hajómodell-vontatóállomást, valamint a korneuburgi hajógyárat.

Dr. Környey István (1901, Görz, róm. kat.), egyetemi magántanár, szegedi elme- és idegkörtani klinikai tanársegéd (Miskolczy Dezső professzor), az 1936/37-i tanévben a Rockefeller-alapítvány ösztöndíjával végzett tanulmányokat, amelynek tárgya az idegrendszer betegségeinek sebészete volt. Munkáját október hó elején kezdte meg az University of Chicago idegkörtani és idegsebészeti klinikáján (Albert Merritt Billings Hospital) P. Bailey tanár mellett. Ideje a műtétknél való segédkezés és az agydaganatok szövettanának tanulmányozása között oszlott meg. Laboratóriumi munkájának eredménye a Zentralblatt für Neurochirurgie 1937-i évfolyamában megjelent dolgozata: a nagyagyú féltekék elmeszesedő oligodendrogliomáiról. Chicagói munkahelyét 1937 április elején hagyta el s ezen időtől fogva az University of Michigan neurochirurgiai osztályán dolgozik. Munkaköre segédkezés a műtétknél, valamint osztályos orvosi teendők. Ösztöndíját az alap 1938 júliusáig meghosszabbította.

Dr. selmeczi Pöschl Imre (1903, Budapest, róm. kat.), okl. gépészmérnök, az Egyesült Államokban folytatott moziipari tanulmányokat. A Society of Motion Picture Eng. előzékeny segítségével folytán alkalma nyílt a műszakilag legérdekesebb dolgokat tanulmányoznia. Útiránya a következő volt: New York—Schenectady—Rochester—Niagara—Sharon—Detroit—Ft. Wayne—Chicago—Denver—Grand Canyon (Arizona)—Boulder Dam—Los Angeles—San Francisco—Seattle—Yellowstone N. P.—Chicago—Pittsburgh—Washington—New York.

Számos filmfelvételt készített s tanulmányainak eredményéről többek között a Magyar Elektrotechnikai Egyesület január 4-én tartott előadásán számolt be.

Dr. Sántha Kálmán (1903, Nagybecskerek, róm. kat.), egyetemi magántanár, elme- és idegkórtani klinikai tanársegéd Budapestről Rockefeller-ösztöndíjjal folytatott tanulmányokat 1936. október elejétől 1937 október elejéig. Négy irányban folytatott vizsgálatokat, úgy mint a neuropathológia, a röntgen, a neurophysiológia és a neurochirurgia terén. A Montreal Neurological Institute-ban töltött egy esztendő első hat hetét majdnem kizárólag a neuropathológiának szentelte. Ez idő alatt az intézet egész hozzáférhető agydaganatanyagát áttanulmányozta. Különös figyelmet fordított a klinikai malignitas és a histológiai kép összefüggésére, valamint a daganatsejtek és strumasejtek fejlődésére. A következő 6—8 hetet javarészből a röntgenosztályon töltötte, ahol mindenekelőtt az intézet szokásos technikáját tanulmányozta. A kb. 800 esetet felölelő encephalographiás és ventriculographiás gyűjteményt átvizsgálta, amelynek során elsősorban az intracranialis tumorok és posttraumaticus epilepsiák érdekelték. Külön tanulmány tárgyává tette a subdurális levegőgyülemek röntgen-diagnostikáját és klinikai jelentőségét. A fennmaradó idő nagyobbik felét neurophysiológiai munkássága vette igénybe. Tevékenysége itt háromirányú volt: 1. Kísérletek epilepsia létrehozására állatoknál agyi sértések útján. 2. Az agyi vérkeringés vizsgálata kísérletileg előidézett göresrohamok alatt majomnál és macskánál. 3. Agyi vérkeringés vizsgálatok a subcorticalis központokban kérgi izgatás alatt. A második pontra vonatkozó kísérleti eredményei Penfield professzor és Cipriani fizikus társszerzőségében jelennek meg, míg az utolsó témára vonatkozó kísérleti eredményeket A. Cipriani mutatja be az Association for Research on Nervous and Mental Disease 1937. évi newyorki meeting-jén, s a munka az Association évkönyvében jelenik meg. Neurochirurgiai tanulmányok céljából állandóan szoros kapcsolatot tartott fenn a klinikai osztállyal és az operációsteremmel. Nagyszámú epilepsziás és daganatos agyműtétet, valamint gerinevelő-műtétet volt alkalma végignéznie. „The effect of small lesions of the precentral and post-central gyri on the reflexes of man“ című rövid tanulmányát az amerikai Society of Neurological Surgeons montreali évi gyűlésén ismertette, s valószínűleg Penfield professzor társszerzőségében publikálja. Háromhetes tanulmányút kapasan megtekintette Ann Arbor, Chicago, Baltimore, New York és New Haven fontosabb neurochirurgiai, neurophysiológiai, illetve neurohystológiai intézeteit.

Szendy Károly (1911, Budapest, róm. kat.), okleveles gépészmérnök, Smith Jeremiás ösztöndíjjal az Egyesült Államokban folytatott tanulmányokat s az elektromos áramszolgáltatás kérdésével, főleg az áramszolgáltató vállalatok műszaki felépítésével foglalkozott. Túlnyomó részben a vállalatok közötti energiakiadások műszaki és gazdasági, majd a nagyvárosok elektromos energia ellátásának problémáit tanulmányozta. A korszerű elektromos berendezéseket a General

Electric és a Westinghouse gyártelepén ismerte meg. Megtekintette a szövetségi kormányzat már üzemben lévő, de még nem teljesen kiépített vízi erőművét, a Boulder Dam-et. Két és fél hónapot töltött New Yorkban, ahol a Consolidated Edison Co.-nál, New York egész területét elektromos energiával ellátó vállalatnál folytatott tanulmányokat. New Yorkon kívül az áramszolgáltatás szempontjából leginkább számításba jövő városok, mint Washington, Baltimore, Philadelphia, Boston, Detroit, Los Angeles és San Francisco elektromos műveit tekintette meg. A General Electric-nek schenactady-i, philadelphiai, a Westinghouse-nak pittsburgi, mansfieldi és clevelandi gyártelepeit látogatta. Bostoni tartózkodását felhasználta az Egyesült Államok leghíresebb műegyetemének, a Massachusetts Institute of Technology megtekintésére. Chicagóban különösen egy nagynyomású erőmű berendezésének építését tanulmányozta, két kaliforniai elektromos vállalatnál pedig az elektromos energia nagy területen való szétosztásával és szabadtéri kapcsolóállomások tanulmányozásával foglalkozott.

Dr. Széll János (1901, Szeged, ref.), miniszteri osztálytanácsos a kollektív szerződések ügyéhez kapcsolódó problémák (Szladits professzor) tanulmányozására a Rockefeller-alapítvány részéről ösztöndíjban részesült, amely részére a következő tanévre is meghosszabbított, úgyhogy részletesen csak a következő tanévi jelentés számolhat be munkásságáról.

Dr. Törő Imre (1900, Debrecen, ref.), egyetemi m. tanár, debreceni anatómiai-biológiai intézeti adjunktus a Rockefeller-alap orvostudományi ösztöndíjával 1936. szeptember 1-től 1938. január 1-ig tartózkodott Amerikában. Tanulmányi idejéből 12 hónapot a newyorki Columbia egyetem anatómiai intézetében töltött Detwiler és Goss professzorok vezetése mellett. Itt végzett kísérletei két témakörben mozogtak: az egyikben patkány-embriókkal a velőlemez indukció kérdését vizsgálta, a másikban pedig tovább folytatta már itthon megkezdett kísérleteit, amelyek az ébrényi szívkirovat hatását vizsgálták a felnőtt állat szívizomzatában. Az első kérdésre vonatkozó kísérleti eredményeit „The Homogenetic Induction of Neural Folds in Rat Embryos” címen a Journal of Experimental Zoology-hoz nyújtotta be közlésre, míg a második kérdésre vonatkozó eredményei az American Journal of Pathology-ban jelenik meg „Effect of Embryonic Heart Extract on Regeneration of Heart Muscle after Experimental Wounds” címmel. Az 1937 június 1-től 1937 szeptember 1-ig terjedő időt Woods Hole-ban, a Marine Biological Laboratory-ban töltötte, ahol Robert Chambers professzorral dolgozott együtt, tengeri tuskabőrűeken végzett kísérleteit, s eredményeit a Biological Bulletin-hez nyújtotta be közlés végett „Mechanical influence of the Gastrulation in Echinoderms” címmel. Kísérleti munkáján kívül meglátogatta a nagyobb egyetemi városokat, mint Bostont, New-Havent, Philadelphiat s különösen ezeknek anatómiai intézeteit, súlyt fektetve az anatómiai oktatás rendszerének tanulmányozására.

A newyorki Institute of International Education közvetítésével kiküldött főiskolai esereösztöndíjasok:

Dr. Hepp Ferenc (1909, Békés, ref.), testnevelő tanár, főiskolai tanársegéd, 1934 szeptember havától kezdődőleg az Északamerikai Egyesült Államokban tartózkodott s három éven keresztül folytatott testnevelési elméleti és gyakorlati tanulmányokat. Az 1934/35. tanév három trimeszterét Springfieldben töltötte, ahol a tanév végeztével megkapta a „Bachelor of Science“ diplomát. A nyarat Kanadában töltötte, az „Owl Head“ táborban, sportoktatói minőségben. Itteni tapasztalatairól a Magyar Cserkész 1935. karácsonyi számában és a Testnevelés 1935. márciusi számában számolt be. Majd továbbfolytatva Springfieldben tanulmányait, a trimeszter befejezésével megszerezte a „Master of Education“ fokozatot. Egyesületek és clubok meghívására előadásokat tartott, hosszabb időt töltött a Harvard, Yale, New-York, Columbia, Boston, Cornell egyetemeken és a Sargent, Anherst, Smith, Barnard főiskolákon. Résztvett a Physical Education Association kongresszusán, amelyről a Testnevelés 1935. július-augusztusi számaiban számolt be.

Lenhardt Erzsébet (1910, Baja, ág. h. ev.), foglalkoztatott diplomás a Központi Statisztikai Hivatalban, a Poughkeepsie-i Vassar College ösztöndíját nyerte el szociológiai tanulmányok végzésére. Szeptember elején érkezett New Yorkba, ahol résztvett az International House nemzetközi diákkonferenciáján. Pár napi long-islandi tartózkodás után Poughkeepsiebe érkezett. Mint külföldi diák, a Junior class-ba nyert beosztást. Elnyerte az Art Department 60 dolláros ösztöndíját, s így alkalma volt melléktantárgyként a rajzot is felvennie. Sociology, Social Psychology, Psychology és Oral English tárgyakból B, rajzból pedig A osztályzatot nyert. Résztvett a kollégiummal kapcsolatos klubéletben, hangversenyeken, előadásokon. A karácsonyi szünetben két hetet Wilmingtonban töltött, egy hetet pedig a newyorki International Houseban, idejét főleg a város alaposabb megismerésére fordítva. Június első napjaiban hagyta el Amerikát.

Ifj. dr. Scipiades Elemér (1911, Budapest, róm. kat.), pécsi egyetemi kórbonctani intézeti díjtalan gyakornok (Entz Béla professzor), Amerikában végzett nőgyógyászati szövettani, valamint fejlődéstani vizsgálatokat, megismerkedett az endokrinológiai kutatások újabb útjaival, tanulmányozta az Egyesült Államok kórházainak szerkezetét s végigjárta azok legnevezetesebb nőgyógyászati klinikáit. Október végén érkezett Amerikába s a newyorki kórházak megtekintése után Baltimoréba ment, ahol a John Hopkins alapítványi kórház nőgyógyászati hystológiai laboratóriumában, illetőleg a Department of Embryology Carnegie Institution of Washington fejlődéstani és endokrinológiai laboratóriumaiban dolgozott dr. Cullen Thomas, dr. Novák Emil, dr. Streeter G. L. és dr. Hartman C. G. vezetése mellett. Vizsgálatait az „Early cancer of the cervix uteri“ és „A kezdődő collum rák latens állapota s tünetmentes növekedésének hossza“ című dolgozatai-

ban foglalta össze. A Department of Embryology végzett fejlődés-tani kutatásainak eredményeit a Contributions to Embryology, Carnegie Institution of Washington amerikai szaklap közölte. A laboratórium endokrinológiai osztályán dr. Hartmann vezetése mellett terhességi bőrreakció-vizsgálatokat végzett dr. Saglik törökországi munkatársával együtt, melynek eredményeit az Endocrinology hormonológiai szaklap közli, míg az ugyane klinikán állatokon végzett terhességi kísérleteinek eredményeit a Proceeding Society of Biology and Physiology szaklaphoz nyújtotta be közlésre. Nagyobb rákanyagot foglalt hystológiai szempontból statisztikába. Június közepén hagyta el Baltimorét s a következő városok kórházait tekintette meg: New Orleans, Los Angeles, San Francisco, Rochester, Chicago, Cleveland. Július végén hagyta el Amerikát s hazatérve a budapesti II. számú női klinika gyakornoka lett.

Dr. Szabó Margit (1906, Pécs, róm. kat.), bölcsészdoktor Budapestről (Entz Géza professzor), California állam berkeleyi egyetemén végzett kutatásokat professzor dr. J. Frank Dániel vezetése mellett az experimentális embryológia körében. Fülhólyag-átültetéseket végzett szalamandrákon és békákon. Kísérleteinek további folytatására, főleg a Cyclostomatákon végzendő átültetések végzésére, ösztöndíja a következő évre meghosszabbított. Jeles eredménnyel tett vizsgát experimentális zoológiából és optikából. Kutatásainak eredményéről több szemináriumi előadás keretében számolt be.

Székelyhidly Rózsa (1914, Budapest, róm. kat.), angol-francia szakos hetedféléves bölcsészethallgató (Yolland professzor), tíz hónapon keresztül volt rendes hallgatója a Columbia-egyetem Bernard College-ének. Szakdolgozatainak elkészítéséhez használta úgy az egyetem, mint a kollégium könyvtárát. Heti 14 pontszámmal vett részt az előadásokon, angol és amerikai irodalomtörténeti, nyelvészeti és francia irodalomtörténeti előadásokat hallgatott s az év végén sikeres eredménnyel tett vizsgát. Az Institute of International Education révén amerikai családokhoz talált összeköttetést s ezen ismeretségek révén több amerikai várost és vidékét volt alkalma megtekinteni, így a Harvard, Yale, Vassar-egyetemeket, továbbá Washington, Philadelphiat, Baltimorét, Bostont, Trentont.

Tóth Kálmán (1913, Szeremle, Pest m., ref.), ref. segédlelkész, már az 1935/36. tanévet is Amerikában töltötte, a Princeton Theological Seminary ösztöndíjával. Az 1936/37. tanévre Intered-ösztöndíjat nyert a newyorki Union Theological Seminary-ben, iskolai kiadásait és megélhetését azonban nagyjából mint a poughkeepsie református egyház ú. n. „beszolgáló lelkésze“ saját keresetéből fedezte. Az első szemeszterben főleg a rendszeres theológia körében folytatott tanulmányokat, különös tekintettel az amerikai, jelenkori konzervatív theológiára, míg a második szemeszterben tanulmányainak tárgya a keresztyén ethika területén a keresztyénség modern szociális interpretációja volt. Ebben is főleg az amerikai fejlődési vonal érdekelte, s Rauschenbuscht és a vele kapcsolatos „Social Gospel“ mozgalmat vizs-

gálta a hitvallásos keresztyénség szempontjából. Iskolai tanulmányain kívül hetenként két napot az amerikai magyarok körében töltött egyházi munkával. Az 1937/38. tanévet ismét az Union Theological Seminary-ben tölti.

XIV. KÉZI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Györffy Béla (1892, Kemenesmagasi, Vas m., ág. ev.), evangélikus lelkész, 400 pengő tanulmányi segélyben részesült és ezt egyházi támogatással kiegészítve egy évet töltött Németországban. Tanulmányútja kezdetén a Vasárnapi Iskola Oslóban tartott világkonferenciája alkalmából bejárta Norvégiát, Svédországot és Dániát, majd Közép-Németországot és a Luther-városokat tanulmányozta egyházi és műtörténeti szempontból. A német szociális intézmények gyakorlati tanulmányozása végett az év végén mint nevelő három hónapot töltött a Bielfeld melletti Béthelben, Westfáliában. Innét több kirándulást tett, így Leipzigbe, ahol a Gustav Adolf Verein által a külföldi diasporalelkészek számára tartott gyűlésen, majd ugyanezen egyesületnek Kasselben folytatott nagygyűlésén vett részt. Október végétől a königsbergi Albertus egyetem theológiai és filozófiai fakultásának hallgatója volt. A magyar viszonyok ismertetésére 22 előadást tartott Königsbergben, március havában pedig Stadthalleban. Május havában bölesészeti doktorátust tett a königsbergi egyetemen a neveléstan tárgyköréből, a hó végén pedig kéthetes tanulmányúton bejárta Finnországot, egészen az Északi Jeges-tengerig. Hazatérében Kelet-Poroszországon, Dél-Németországon és Ausztrián utazott keresztül.

Dr. Jaskó Sándor (1910, Besztercebánya, ág. h. ev.), okleveles középiskolai tanár, egyetemi földtaniintézeti tanársegéd Budapestről (Papp professzor), 300 P geológiai utazási ösztöndíjban részesült. Tanulmányútjának célja a geológiai felépítés és a karsztjelenségek közötti összefüggéseknek természetbeni megfigyelése volt. Május havában Bécsben megtekintette a különböző barlangtani vonatkozású gyűjteményeket, az Osztrák Állami Barlangtani Intézetet és Múzeumot. Ezután a Dachstein-barlangvidékét: a Koppenbrühlerhöhe-, Dachstein- és Mammuth-barlangokat tekintette meg. Innét az isztriai karsztjelenségek tanulmányozására Postumiába utazott, ahol először az Olasz Királyi Barlangtani Intézet működésébe nyervehetett betekintést, majd a postumiai (adelsbergi) barlangot járta be.

Dr. Kardos Tibor (1908, Budapest, ág. ev.), egyetemi m. tanár. 450 P tanulmányi segéllyel két hónapot töltött Olaszországban kétirányú kutatás eszközzésére. Egyrészt igyekezett előkészíteni a magyar renaissance korszakával és előzményeivel foglalkozó monografiáját, másrészt adatokat gyűjtött az Itáliában járt tizenhatodik századi

magyar történetírók munkásságának feldolgozásához. Főképen Velencében, Páduában, Rómában és Bolognában folytatott kutatásokat, amelyek során többek között egy eddig ismeretlen magyar tárgyú olasz tragédiára akadt, amely Izabella királynéről szól. Érdekes adatokat talált a bolognai magyar tanulók szerepéről és életéről. Velencében és Páduában végzett kutatásai során Forgách Ferenc és Istvánffy Miklós ottani szereplésére vonatkozó adatokat talált.

Dr. Murarik Antal (1913, Budapest, róm. kat.), kir. bírósági joggyakornok, Budapestről, jogtörténeti tanulmányokat folytatott (Eckhart Ferenc professzor) Prágában dr. Jan Kapras és dr. Theodor Saturnik egyetemi jogtörténész professzorok cseh, közép-európai és szláv történeti szemináriumában, valamint dr. Šachmatov Mistislav emigráns orosz jogtörténész professzor gyűjteményében és a prágai közönyvtárakban. Feldolgozta a szlovák és cseh nyelvű magyar jogtörténeti irodalmat, s eredményeiről a Századokban számol be. A cseh jogtörténeti szemináriumban a magyar jogtörténeti irodalomról nyújtott áttekintő képet s e kérdésről a prágai cseh jogi kar felkérésére rendszeres cikkekben számolt be a szeminárium folyóiratában. Szláv adatokat gyűjtött nagyobbterjedelmű, sajtó alatt lévő magánjogtörténeti munkájához. Többször meglátogatta a pozsonyi egyetemet, ahol Rauscher és Horna jogtörténész professzorokkal való megismerkedése a budapesti jogi karral való kiadványcserét eredményezte. Két és fél hónapot töltött Lengyelországban, ahol Varsóban Rafacz, Krakóban Kutrzeba, Estreicher és Vetulani, Lwówban pedig Dabkowski professzorok részéről nyert útbaigazítások révén gazdag lengyel forrásanyagot gyűjtött össze. Lengyelországi tartózkodását felhasználta a „lengyel korridor“ és Danzig helyzetének a helyszínen való megismerésére, nemkülönbön Kelet-Poroszország meglátogatására.

Dr. Sztrókay Kálmán (1907, Zalacsány, Zala m., ág. ev.), ásványföldtani intézeti tanársegéd, Budapestről (Mauritz professzor), 300 pengő geológiai kutatási ösztöndíjban részesült, a Keleti-Alpok vízgyűjtő-területeiről kelet felé tartó folyók üledékeinek begyűjtése és vizsgálata céljából. A Steier-medence tanulmányozására először Grácból kiindulva járta be rendszeresen a vidéket; észak felé Weinzödl, Gratkorn és Peggau, délre pedig Puntigam, Kalsdorf és Leibnitz képezték a határt. Majd a Rába- és Rabnitz-völgyeket járta be Gleisdorf és Studenzen községek érintésével. Ezután a főleg szediment-petrográfiai út után Ausztria néhány geológiai nevezetességét kereste fel. Így a Villach szomszédságában lévő bleiberger ólom-cink bányát, ahol ásványok gyűjtésén kívül ércleptani megfigyeléseket is tett. Innsbruckon át Mayrhofenből kiindulva a Zillertali-Alpok tanulmányozta magashegyi kirándulások kapcsán, s eddig hiányzó kőzetpéldányokat gyűjtött a budapesti egyetem ásvány-kőzettani intézete számára. Ezután Werfent tekintette meg, illetve a Tannengebirge triász-mészkövében keletkezett jégbarlangot, majd útját Halleinig folytatva, az itteni kinestári sófőző-üzemeket látogatta meg s Salzburgon és Bécsen keresztül tért vissza.

Ezenkívül **kisebb összegű kézi ösztöndíjban** részesültek a következők: *dr. Mayer Erzsébet*, pécsi egyetemi gyakornok, 1936 szeptemberében folytatott kutatásokat 300 pengő tanulmányi segéllyel főleg Firenzében, majd Rómában is Aurelio Brandolinó Lippo magyarországi kapcsolataira vonatkozólag. — A tanév folyamán *dr. Mihelics Vil* egyetemi magántanár kapott 200 pengős hozzájárulást portugáliai tanulmányútjához. Május és június havában tanulmányozta a helyszínen az új portugál korporatív gazdasági és társadalmi intézményeket. Tapasztalatairól számos cikkben, illetve előadásban számolt be. — Az 1937. év nyári félévében Heidelbergben folytatott német nyelvi és irodalmi tanulmányaihoz kapott 200 pengő hozzájárulást *Hencz György* tanárjelölt, aki a félév végén szép eredménnyel vizsgáit is tett. — A perugiai nyári egyetem 1937. évi tanfolyamán való részvételre *Mitók Béla* mérnökhallgató kapott segítséget.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Dr. Réman Béla (1910, Beled, Sopron m., róm. kat.), október hó végétől augusztus végéig folytatott tanulmányokat Sopron vármegye Széchenyi centennáriumi segítődíjával Németországban. A frankfurt a/m.-i egyetemen előadásokat hallgatott és résztvett a laboratóriumi munkálatokban, s dolgozott a Goethe-gyógyszertár galenusi és homeopatha laboratóriumában. Az év áprilisában Párisba utazott s beiratkozott az egyetem gyógyszerészeti fakultására. Augusztus havát a franciaországi és olaszországi gyógyszerészeti gyárak és laboratóriumok látogatására fordította. Tapasztalatait „A német egyetemi kiképzés új alkalmazott gyógyszerészeti irányairól“ és „Elméleti és gyakorlati oktatás viszonya a francia gyógyszerészetben“ című részletes beszámolóban foglalta össze.

Alapítványi ösztöndíjas:

Dr. Kertész István (1904, Putnok, Gömör m., róm. kat.), a Vegyes Döntőbíróságok mellett szervezett Kormány megbízottak Hivatalában működő kir. törvényszéki bíró (prof. Gajzágó), előző évi amerikai Rockefeller-ösztöndíjasnak a Rockefeller-alap a jelen tanévre is meghosszabbította ösztöndíját nemzetközi jogi kutatásainak európai államokban való befejezése céljából. A karácsonyig terjedő időt Angliában töltötte részben az államok nemzetközi felelősségével kapcsolatos munkájának folytatása, részben a nemzetközi jogi és politikai vonatkozású tárgyak Angliában való oktatásának tanulmányozása céljából. E végett a Rockefeller-alap angliai megbízottjának, N. F. Hall professzornak tanácsára Londonon kívül Oxfordban volt hosszabb ideig, ahol az angol közélet vezető egyéniségeinek túlnyomó része szerzi kiképeztetését és a tanulmányi rendszer erősen eltér a kontinentálistól. Rövid időt Cambridgeben is töltött. Januártól kezdve mintegy öt hónapig Genfben folytatta kutatásait túlnyomórészt a Nemzetek Szövetségének Könyvtárában, valamint résztvett az Institut

Universitaire de Hautes Etudes Internationales előadásain és szemináriumi munkájában. Közben március hó végén kéthetes németországi tanulmányúton betekintést nyert a berlini, kieli, és hamburgi nemzetközi jogi, illetve nemzetközi politikai és gazdasági intézetek működésébe s ezzel a legújabb német nemzetközi jogi felfogás alakulásába is. Ezt követőleg résztvett Hamburgban a „Hansische Arbeitsgemeinschaft für Völkerrecht“ gyűlésén, majd Hágán és Párizson keresztül tért vissza Genfbe. Hazatérőben Bécsben töltött néhány napot, ahol az egyetem nemzetközi jogi intézetét ismerte meg és Verdross professzorral való érintkezés során igyekezett tanulmányainak német vonatkozású részét kiegészíteni. Utazása alkalmával különös súlyt helyezett arra, hogy a nemzetközi jogi vonatkozású studiumok vezető egyéniségeivel összeköttetést keressen, így Angliában H. A. Smith, Lauterpacht, Macartney, Adams, Fischer Williams, Zimmern, Brierly, Mendelssohn—Bartholdy, McNair, Genfben Rappard, Bourquin, Wehberg, Guggenheim, Potter, Whitton, Podesta Costa, MacKinnon Wood, Giraud, Radisics, Breycha-Vauthier; Németországban Blass, Schüle, Meier-Benneckenstein, Schönborn, Böhmert, Gülich, von Freytagh-Loringhoven, Frahne, Marc, Oelrich, Schoch; Hágában Hammarskjöld; Párizsban pedig de La Pradelle, Sibert és Davis professzorokkal, illetve szakemberekkel lépett érintkezésbe.

XV. A M. KIR. KÜLKERESKEDELMI HIVATAL ÖSZTÖNDÍJASAI.

Tekintettel annak nagy jelentőségére, hogy külkereskedelmünk lebonyolítása nagyobb számú olyan erő közreműködését követeli meg, akik szakjukban külföldi látókörrel és magasabb képzettséggel rendelkeznek, a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal a maga részéről jelen tanevtől kezdve nagyobb számban adományozott ilyen irányú ösztöndíjakat, — exportlehetőségeink figyelembevételével — elsősorban németországi tanulmányok céljaira. Ilymódon a következők részesültek külföldi ösztöndíjban:

Balogh Zoltán (1909, Budapest, róm. kat.), egy évet töltött Németországban a baromfi-, tojás-, toll- és gyümölcskereskedelem tanulmányozásával. Első állomáshelye Breslau volt, ahol szeptember elejétől március végéig dolgozott a szövetségi tojásközpontnál, megismerve a német baromfi- és tojáspiac szabályozását, az erre vonatkozó törvényes rendeleteket, a szövetségi szervezetet; a központ és a fiókok viszonyát. A cég különböző fiókjainál volt alkalma megismerni ezeket, bejárva ilymódon egész Sziléziát. Áprilisban két hetet Berlinben töltött, Németország egyik legnagyobb ágytollfeldolgozó gyárában, majd június közepéig Oldenburgban tartózkodott egy baromfi és tojás-szövetségi központnál, ahol különösen a baromfifeldolgozás és a fej-

lett oldenburgi mezőgazdaság képezte tanulmányai tárgyát. Augusztus végéig Breslauban gyümölcsbehozatali cégnél folytatott gyakorlatot. A szakmai és kimondottan kereskedelmi ismereteken, adminisztrációs, vámkezelési, valutapolitikai ügyeken kívül üzleti összeköttetések szerzése is feladata volt, s e célból járt Drezdában, Hamburgban, a Rajnavidéken, Düsseldorfban, Kölnben, Nürnbergben és Münchenben.

Besenczy Kálmán (1907, Szolyva, Bereg m., róm. kat.), egyévi gyakorlati kereskedelmi kiképzésben részesült a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával. Tanulmányi idejéből egy hónapot hazai előtanulmányokkal töltött. Tizenegyhónapi németországi tanulmányút után pedig december végéig a Hivatal vidéki kirendeltségénél mezőgazdasági export ellenőrzési munkákat végzett. Németországi tanulmányútjának célja a magyar mezőgazdasági kistermékek, mint baromfi, tojás, toll és gyümölcs értékesítésével kapcsolatos szakmai ismeretek elsajátítása volt, továbbá a külföldi elhelyezés lehetőségeinek kutatása, végül a hazai áruval versenyző külföldi exportáruk megismerése és összehasonlítása és általában a magyar export szempontjából hasznosítható megfigyelések eszközlése. Berlin, Neutrebbin-Oderbuch és Cottbus voltak fő munkahelyei, de több ízben tett kirándulásokat az ország különböző részeibe, ahol főleg a szövetségi munkát tette tanulmány tárgyává.

Dénes Ferenc (1913, Piski, Hunyad m., ág. ev.), gyakornok, közgazdasági kari egyetemi hallgató 1937. január elejétől december végéig a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal megbízásából folytatott tanulmányokat előbb itthon, majd Németországban, a tojás-, baromfi- és gyümölesszakmában. Részletes jelentésben számol be a tojás kezeléséről, feldolgozásáról, minőségi és súlyszerinti osztályozásáról, bélyegzéséről, csomagolásáról, feldolgozó helyiségekre vonatkozó kívánalmakról, szállításról és értékesítésről, valamint statisztikai kimutatásokat közöl a németországi 1936. évi össztojásforgalomról. Stettinben folytatta tanulmányait, ahol a cég igazgatója lehetővé tette számára, hogy a hozzátartozó kolbergi fiókület szervezetét és működését is tanulmányozhassa.

Eisler Károly (1904, Budapest, róm. kat.), a Hangya Szövetkezet tisztviselője, a M. kir. Külkereskedelmi Hivatal kiküldetésében egy évet töltött Németországban az exportkereskedelem elsajátítására és pedig a tojás-, baromfi-, toll- és gyümölskivitel szempontjából. Hamburgban és Schleswig-Holsteinben a tojás piac megszervezésének tanulmányozásával foglalkozott, majd ugyancsak Hamburgban baromfi-, Berlinben pedig baromfi-, gyümölcs- és tollszállítási és kiviteli eljárásokat tanulmányozott.

Elked György (1909, Moszkva, ág. ev.), mint a M. kir. Külkereskedelmi Hivatal gyakornoka október elejétől március közepéig Berlinben a Gesellschaft für Getreidemark részvénytársaság felépítését és feladatait tanulmányozta, továbbá a Reichsnährstand organizációs

elméletét és általában a mai német mezőgazdasági rendszert. Később speciálisan gabonakereskedelemmel foglalkozott, majd a szászországi Hainichenben egy mezőgazdasági vetőmagüzemben dolgozott, míg június és július hónapokban ismét Berlinben kertészeti, főleg konyhakertészeti magvakkal foglalkozott. Augusztus elején Párizsba ment, a világkiállítás megtekintésére, hazatérve pedig a hegyeshalmi külkereskedelmi kirendeltségnél volt alkalma általános képet nyerni a mezőgazdasági exportcikkek ellenőrzéséről.

Kiss Ernő (1915, Budapest, ref.), a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjas támogatása mellett megkezdte gyakorlati tanulmányait a magszakmában azzal a célkitűzéssel, hogy a megfelelő ismeretek elsajátítása után ezen a téren önállósítsa magát. Tanulmányait Budapesten kezdte a magvizsgáló állomáson, különböző magvizsgáló telepeken, a kivitel terén vezető szerepet vivő cégeknél és szövetkezeteknél. Ezen alapvető áttekintés után tizenegy hónapot töltött Németországban. A szászországi Hainichen városkában Johannes Gompper magkereskedelmi cégnél dolgozott, megismerkedve a cég áruraktárával, hetekig tartózkodott a magtisztító-telepen, ahol gyakorlatilag működött a gépek mellett, elsajátította a laboratóriumi vizsgálat elvégzéséhez szükséges ismereteket, működött a levelezési, számlázási, szállítmányozási osztályokon. Március közepén Berlinbe került a Gesellschaft für Getreidehandelhez, ahol kezdetben a magkereskedelmi osztályon, majd a bank-, hüvelyes- és behozatali osztályor dolgozott.

Ifj. Knébl Ferenc (1911, Budapest, róm. kat.), aki a Magyar Tollkereskedők Kiviteli Egyesülésénél működik gyakorlati képzettség elsajátítása céljából, 1937. márciusától május hó végéig Bécsben mint voluntőr a három legismertebb és legnagyobb baromfi- és tojáskereskedelmi cégnél működött, s alkalma volt a magyar baromfi és tojás útját végigkísérni az eladótól a fogyasztóig. Ezután másfél hónapig folytatta tanulmányait a Tollkereskedők Egyesülésénél, majd július közepétől szeptember végéig ismét Bécsben tartózkodott, ahol a M. kir. Külkereskedelmi Hivatal Kirendeltségéhez beosztva a bécsi piacra kerülő magyar gyümölcs minőségi ellenőrzésére és clearing ellenőrzésére kapott megbízatást. Így megismerhette a bécsi piacnak a magyar gyümölcessel szemben támasztott igényeit, más államok által szállított gyümölcs minőségét és csomagolási módozatait, továbbá a magyar gyümölcsexport lebonyolításának teljes gyakorlati módját.

Kovács Pál (1914, Budapest, róm. kat.), németországi gyakorlati tanulmányútja előtt a Külkereskedelmi Hivatal kecskeméti és gyöngösi kirendeltségeinél szerezte meg a szükséges alapismereteket. Október elejétől január végéig a leipzig-i piac legnagyobb gyümölcsimportáló cégénél dolgozott, majd június közepéig Hamburgban tartózkodott, ahol a szövetkezeti központnál a tojásszakmában nyert kiképzést, amit kéthónapi meldorfi tartózkodással egészített ki. Közben alkalma volt tíz napot Dániában töltenie, megismerve a dán baromfi- és tojásértékesítő szövetkezetek szervezetét. Visszatérve

Hamburgba, gyümölcsszállítási és értékesítő szövetkezetnél dolgozott és ezirányú kiképzését kiegészítette Ballenstedtben (Harz) és Breslauban folytatott gyakorlati tevékenységgel. Szeptember elejétől december végéig pedig a Külkereskedelmi Hivatal vidéki kirendeltségeinél dolgozott.

Dr. Marton Dezső (1910, Kiscsány, Baranya m., ref.), kereskedelmi iskolai tanár, közgazdasági doktor, a Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával Németországban egyévi gyakorlati kereskedelmi kiképzésben részesült. Tanulmányútjának célja az volt, hogy a mezőgazdasági kistermékek körébe vágó cikkek feldolgozásával és értékesítésével kapcsolatban gyakorlati ismereteket szerezzen. Ennek megfelelően oly nagyobb cégekhez nyert beosztást, amelyeknek magyarországi kapcsolatain kívül egyéb külföldi kapcsolataik is voltak, így nemcsak a hazai termelvényeket látta megérkezési állapotukban, hanem a többi külföldiekét is és így módjában volt a hazai és délkelet európai államok szállítmányainál mutatkozó különbségek megállapítására, és megfigyeléseket tehetett azon kívánalmakra vonatkozóan, amelyek a hazai mezőgazdasági kistermékek (baromfi, tojás, toll és gyümölcs) exportja szempontjából felmerülnek.

Dr. Mortenson Andor (1909, Temesvár, róm. kat.), a M. kir. Külkereskedelmi Hivatal ösztöndíjával 1936. szeptember 1-től 1937. november 1-ig folytatott magvizsgálati tanulmányokat. Először a M. kir. Vetőmagvizsgáló Állomás, illetve a legnagyobb hazai magkereskedelmi cégeknél nyert gyakorlati kiképzést, majd tíz hónapot Berlinben, két hetet pedig Angliában töltött egy-egy magnagykereskedelmi cégnél. Két hónapot a hivatal gyékényesi, illetve a kaposvári Futura szövetkezet kirendeltségénél, az utolsó hónapot pedig ismét a Vetőmagvizsgáló Állomáson töltötte. Gyakorlati és elméleti ismeretek elsajátításán kívül különösen a magyar árunak külföldi elhelyezésével összefüggő kérdésekkel foglalkozott.

Külföldi ösztöndíjban részesült ezenkívül *Fülöp Tibor* is, aki azonban nem juttatta el jelentését az Orsz. Ösztöndíjtanácshoz.

E külföldi ösztöndíjasokon kívül e tanév folyamán 1937. március 10-től kezdve a Hivatal több kereskedelmi pályára készülő fiatalembernek alapos kiképzését tette lehetővé a magszakmában. Előbb nagyobb cégeknél (Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Futura, „Sator“ Mag- és Terményértékesítő R. T.) nyertek gyakorlati betekintést a magkereskedelmi életbe, majd május elejétől július végéig a M. Kir. Vetőmagvizsgáló Állomáson részükre tartott tanfolyamra küldettek ki, ahol alapos áruismereti kiképzést nyertek. Közülük többen el is helyezkedtek magkereskedelmi cégeknél, többeknek pedig a Külkereskedelmi Hivatal a következő tanévre, illetve annak egy részére meghosszabbította ösztöndíját, szakképzettségüknek további elmélyítése érdekében.

Ezen akció során a következők részesültek ilymódon támogatásban a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal részéről: *Csicsely Mátvás, Czikófalvy Károly, Dunszt György, Karsai Gyula, Kristóf József, Ondricska Elemér, Pázdán Lajos, Salamon Sándor, Szekeres János, Szolcsányi Ferenc, Tóth János, Udvaros István, Ujváry Ferenc, Wojtech József, Balla István, Grantze Kálmán és Samu István*, akik — három utolsó kivételével — tanulmányaikról részletes jelentésben be is számoltak az Országos Ösztöndíjtanácsnak.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ-ÖSZTÖNDÍJASOK.

A debreceni tudományegyetem hittudományi karáról:

Farkas Ignác (1905, Szamoskér, Szatmár m., ref.), bölcsészettudor, gimnáziumi helyettes vallástanár Debrecenből, valláspedagógiai tanulmányok végzésére (Csikesz professzor) nyert félösszegű belföldi ösztöndíjával „A nevelés lehetőségének kérdése az ú. n. dialektikai teológiában“ témakört dolgozta fel. Munkálkodásának három fő iránya a következő: *a)* A dialektikai teológia kultúrelmélete s a kultúra és a vallás egymáshoz való viszonya. (A kultúrkeresztyénség általános ismertetése és bírálata.); *b)* A kultúrkeresztyénség nevelési elve és módszere. (A kultúrkeresztyénség pedagógiájának ismertetése és bírálata.) *c)* Isten Igéje és a nevelés. (Kísérlet a keresztyén valláspedagógia megfogalmazására úgy, amint az a dialektikai teológia szelleméből kiolvasható.)

Dr. Segesváry Lajos (1907, Kunszentmiklós, Pest m., ref.), lelkész, bölcsészettudor, egyetemi hittudományi kari foglalkoztatott diplomás Debrecenből, egyháztörténelmi kutatásokat folytatott (Révész professzor) félösszegű kutatási ösztöndíjjal. Tanulmányainak tárgya a holland hatások vizsgálata a magyar református egyház életében a XVIII. században, Helmezi K. István dunamelléki superintendens kiemelkedő személyiségén keresztül. Megállapította, hogy a holland egyházak és egyetemek hatását csak a XVII. század közepétől kezdve számíthatjuk. Ebben az időben kezdtek a holland főiskolák egyes kiváló professzoraik által messze földön híressé válni. A főiskolák szelleme az ortodox és röviden „haladónak“ nevezhető irányban nyilvánult meg. Az első irány legnagyszerűbb képviselője Voetius, míg a több mellékirányra forgácsolódott haladó irányé Cartesius és Coccejus volt. Legnagyobb hullámokat az ú. n. puritánus és coccejanus mozgalmak vertek az egyházi életben, de éreztették hatásukat az ortodox-filozófikus eszmék is. A XVII. század végén egyszerre erőteljesebben hatalmába keríti az ifjúságot a cartesiani filozófia (Apáthi Miklós), majd a felvilágosodás és vele szoros kapcsolatban a racionalizmus. Még a kavargó eszmeáramlatok és küzdelmek idejében járt a hollandi főiskolákon Helmezi K. István, akinek különösen későbbi munkáiban fellelhető a meglehetősen erős felvilágosult és racionalista s egyben cartesiani és coccejanusi hatás.

A budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Puskás Károly (1912, Endrőd, Békés m., róm. kat.), 400 pengős belföldi ösztöndíjat nyerve a kereskedelmi jogi szemináriumban (Kuncz professzor) dolgozott. Kutatásai alapján megírta „A részvénytársaság és a szövetkezet közötti jogi különbségek” című munkáját, amelyben a részvénytársaság és szövetkezet közötti gazdasági különbségek részletes tárgyalásából indult ki és kifejti az újabb közgazdasági elméletek által a vállalatra és vállalkozó formára felállított tételeket, ezeknek egyes törvényeken kimutatható beszűrődését s ennek nyomán az újabb közgazdasági szemléletnek megfelelően kifejti a részvénytársaság és szövetkezet gazdasági lényegét és a jogi szabályozásnál irányadó gazdasági szempontokat. Ezután rátér a jogi különbségek általános és részletes vizsgálatára és különösen a tagsági jogok és a részvénytársaság és szövetkezet szervezete közötti különbségeket tárgyalja jogösszehasonlító alapon. Foglalkozik még a részvényes felelősségének kérdésével, továbbá a szövetkezeti tag és a szövetkezet hitelezője közötti jogviszonyok de lege lata és de lege ferenda szabályozásával. A szakprofesszora, dr. Kuncz Ödön és dr. Glacé Ottmár szerkesztésében megjelenés alatt álló „Szövetkezetjog” című mű függeléként összeállítást készített a magyar szövetkezeti reform eddigi tudományos eredményeiről és ismertette a külföldi szövetkezeti törvényhozásokat.

Dr. Rónay Gyula (1910, Budapest, róm. kat.), kir. bírósági joggyakornok Budapestről, félösszegű kutató ösztöndíjjal magánjogi (Kolosváry professzor) tanulmányai során a joggal való visszaélés tanával, mint a kártérítési jog problémaköreinek egyik rokon kérdésével foglalkozott. Kiindult az alanyi jogok fogalmának az érdekkutató jogtudomány szerinti meghatározásából és az alanyi jogok mögötti érdekek szemmeltartásával és összevetésével vizsgálta a joggyakorlás kereteit és korlátjait. Így jutott el a joggyakorlásnak egy oly speciális esetköréhez, amelyek önmagukban ugyan jogtartalom megvalósításának tekinthetők, de az egyéni érdekek fölötti magasabb szemszögből nézve más érdekek aránytalan háttérbeszorítása, sőt egyenesen károsítása folytán jogtalanokká válnak. Ez lényegében a joggal való visszaélés kérdése, amelynek fogalmát, lényegét részletes vizsgálat tárgyává tette. Áttekintette a különböző modern jogrendszereket, amelyek ez eszme érvényesülésére több-kevesebb lehetőséget adnak. Vizsgálta (Josserand nyomán) a francia jogot, amely az abuzust a jogrendszer valamennyi ágában egyre szélesebb körben alkalmazza, ugyancsak vizsgálta részletesen a német jogot (főleg Sibert nyomán), amely a BGB. tételes rendelkezéseinek szűkös magyarázatán fokozatosan tágítva jutott el a Rechtsmissbrauch mai felfogásához. Végül a magyar joggyakorlatot tette tanulmány tárgyává s vizsgálta, hogy mily mértékben tört utat judikatúránkban a modern jogfejlődésnek ezen egyre tágabb körben kibontakozó s a jogfejlődés szocializálódó irányának megfelelő eszméje.

Valló József (1913, Nagyvárad, róm. kat.), 400 pengő ösztöndíjban részesülve a Magyar Közigazgatástudományi Intézet (prof. Magyary) keretében folytatta a közigazgatási törvényi joganyag rendezésére irányuló tanulmányait. A közigazgatási jogszabályok nagymérvű elszaporodásában rejlő, jogrendszerünk áttekinthetőségét és alkalmazhatóságát fenyegető veszély orvoslása ugyanis szükségessé teszi egyrészt a meglévő joganyag kodifikálását, másrészt a jogszabályalkotás oly módszerének kidolgozását, amelynek követése a jövőre nézve is biztosíthatja azt, hogy a mindenkor keletkező új jogszabályok rendszeresen és kétséget nem hagyó határozottsággal illeszkedjenek a régebbi jogszabályok közé. Munkája során az első lépés a hasonló eddigi munkálatoknak tanulmányozása és kritikai áttekintése volt. E téren a hazai anyag beható megismerésén kívül értékes útbaigazításokra talált január havi kéthetes bécsi tanulmányútján, amikor is dr. Egbert Mannlicher, az osztrák kodifikációs bizottság elnöke mutatta be neki a vezetése alatt álló bizottság tevékenységének eredményeit. Maga a végzendő munka a hatályos jogszabályoknak a jogszabályok tömegéből való kiválasztásával vette kezdetét. Először is az Országos Törvénytár és miután a törvényes és rendeleti joganyag jelenlegi összeszővődöttsége miatt a munkát nem lehetett csak a törvényi anyagra korlátozni, egyúttal a Rendeletek Tára 1867—1934. évfolyamaiból, sorra véve az egyes jogszabályokat, a Közigazgatástudományi Intézet munkaközösségébe tartozó joghallgatók segítségével kicédulázta azokat a rendelkezéseket, amelyek régebbi jogszabályok hatályon kívül helyezése, vagy módosítására vonatkoztak. Ezt követőleg a joganyagnak azon változásait igyekezett megállapítani, amelyek nem későbbi jogszabály kifejezett rendelkezése következtében, hanem elavulás, vagy a lex posterior derogat priori elve alapján következtek be. Munkájának rendszeres feldolgozása még folyamatban van és annak a célnak szolgálatában áll, hogy az egész közigazgatási joganyagnak a változásait is feltüntető időrendi és rendszeres áttekintését adva, egy elkövetkezendő kodifikációnak alapl munkálata lehessen.

A szegedi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Urbán János (1907, Arnót, Borsod m., ág. ev.), a közgazdaságtani és statisztikai tanszék (prof. Surányi-Unger) mellett szolgálatot teljesítő gyakornok. 400 pengős belföldi ösztöndíjban részesülve, főleg pénzügytani kutatásokat folytatott. Különösen beható tanulmány tárgyává tette Szeged sz. kir. város pénzügyi politikáját és e tárgykörből ki is dolgozta „Szeged sz. kir. város bevételi politikája az utolsó tíz évben“ címen készült nagyobb tanulmányát.

A pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Losonezy István (1908, Dombóvár, Tolna m., róm. kat.), tanügyi fogalmazógyakornok, 400 pengős belföldi tudományos kutató ösztöndíjban részesülve, büntetőjogi tanulmányait folytatta. A mulasztás

teljes problematikájának feldolgozására irányuló monografiájának első köteteként megírta „A mulasztás I. A mulasztási bűncselekmény okozatossága“ (Pécs, Dunántúl, 1937.) című nagyobb (VIII+240 oldalas) munkáját, amelynek elkészítésével kapcsolatban 210 szakmunkát dolgozott fel. A könyv első része a tudományos alapvetést, a filozófiai megalapozást adja, a második a büntetőjogi okozatossági elméletek átfogó bírálatával foglalkozik, a harmadik végül a mulasztási bűncselekmény különössége által nyújtott első büntetőjogi probléma tárgyalását, az idevágó vélemények bírálatát és a probléma feloldását tartalmazza.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Augustin Vince (1909, Budapest, róm. kat.), egyetemi belgyógyászati klinikai díjtalan gyakornok Budapestről, alkattani és örökléstani kutatásokat folytatott (Herzog professzor) félösszegű kutató ösztöndíjjal. „A vérnyomás változása évszakok szerint“ (Magyar Orvosi Archivum, XVIII. kötet, 4. füzet, 1937.) című közleményében terjedelmes anyag középértékeként kimutatja, hogy a vérnyomás systolés és diastolés értéke tél végén és tavasszal a legmagasabb, de a férfiak és nők között nem változik egyformán. További munkálkodása kapcsán kb. 7500 beteg klinikai kórtörténete alapján az örökléstani kapcsolatokat kutatta a szülők halál oka és a gyermekek betegsége között, különös tekintettel a nem szerepére az öröklésben. Ezen a téren számos érdekes következtetést vont le. Az ikerszülés öröklésére, a dystrophia adiposogenitalisban szenvedő betegek alkatára és annak változására a gyógykezelés alatt, az agytumor és a gyomorpanaszok közötti összefüggés vizsgálatára vonatkozólag is gyűjtött anyagot, amelynek feldolgozása azonban hosszabb időt vesz igénybe.

Dr. Kerpel-Fronius Ödön (1906, Versec, róm. kat.), egyetemi gyermekklinikai díjtalan tanársegéd Budapestről (Hainiss professzor), 800 pengős kutatási ösztöndíjban részesülve, a só- és vízháztartás zavaraiival, valamint a csecsemőkor vízháztartásának sajátosságaival foglalkozott. Sajtó alá rendezte „Salzmangelzustände und chloroprive Azotaemie“ című monografiáját a sóvesztesség és functionális veseelégtelenség pathológiájáról és klinikai jelentőségéről, továbbá „A vízelosztás sajátosságai a csecsemőkorban“ és „Zur Frage des diabetischen Salzmangelzustandes“ című dolgozatait. Ezévi munkásságának további eredményei: „Über die Besonderheiten der Salz- und Wasserverteilung im Säuglingsalter“ (Zeitschrift f. Kinderheilkunde 58, 1937.); „Enkephalographia közvetett káros utóhatása“ (társszerző: dr. Kiss Pál, Orvosi Hetilap, 1937. I. kötet); „Glykosuria és sóháztartás“ (előadatott a Magyar Gyermekorvos Társaság 1937. évi június 2-i nagygyűlésén).

Dr. Mórítz Dénes (1903, Külsővat, Veszprém m., róm. kat.), gyermekklinikai fizetéstelen tanársegéd Budapestről (Hainiss professzor), félösszegű helyi ösztöndíjjal meningitis-tbc-s gyermekek vérserumá-

ban vizsgálta a savbasis-egyensúlyi viszonyokat. Sorozatosan végzett vizsgálatok alapján megállapította, hogy a savbasis-egyensúlyban szereplő tényezők közül úgy a chlor, mint a fix basisok mennyisége csökkent, a serumban hyposalaemia van és ennek következménye a fagyáspont emelkedése, míg a többi tényező viselkedése nem jellegzetes. Kimutatta, hogy a hyposalaemia létrejöttének mechanizmusa valószínűleg complex: hányás, izzadás és vízretentióra való hajlam együttesen hozzák létre. Az év folyamán a kövekező dolgozatokat tette közzé: „Meningeale Reaktion bei Erythema nodosum“ (Monatschrift für Kinderheilkunde, 1936.); „Beiträge zur Pathologie der Meningitis tuberculosa III. (Monatschrift für Kinderheilkunde, 1937.); „Az agyhártyáknak vegyes fertőzése Koch- és Friedländer-bacillussal“ (Orvosi Hetilap, 1937.).

A szegedi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Bános Alajcs (1908, Pécs, róm. kat.), egyetemi gyermekklinikai díjtalan gyakornok Szegedről (Kramár professzor), 400 pengős belöldi kutató ösztöndíjjal három irányban folytatott kutatásokat: a) A májfunctiók próbák összehasonlító vizsgálatával tisztázta, hogy a véráramba feekendezett congóvörösnek a vérből való eltűnési módjából a májfunctio zavarára lehet következtetni s ez a próba hasznosan egészíti ki a többi májfunctiók vizsgálatokat. b) Dr. Dobszayval elkezdett vizsgálatok folytatásaként sikerült bizonyítania kétféle módon is, hogy a fiatal állatok reticuloendothel rendszerének teherbírása nagyobb, mint a felnőtt állatoké. c) Dr. Szegeczky és dr. Varga által iskolásgyermeken kezdett szívvizsgálatok folytatásaként dr. Vargával végzett vizsgálatokat annak tisztázására, hogy az ú. n. functionalis szívzörejeket milyen gyakran kísérik Ekg-val kimutatható elváltozások. Az év folyamán két előadást tartott: „A gyermekkori splenomegalis ritka esete“ (Szegedi Szakosztályülés, 1937. március 17-én) és „A reticuloendothelialis rendszer teherbírása a fejlődő szervezetben“ (Magyar Gyermekorvos Társaság, Orvosi Nagyhét, Budapest, 1937. június 3-án) címmel.

Dr. Hámori Artúr (1904, Újvidék, róm. kat.), egyetemi belgyógyászati klinikai díjtalan gyakornok Szegedről (Rusznay professzor), 400 pengős belöldi kutató ösztöndíját háromirányú kutatásra használta fel. a) A kísérleti vesegyulladás kifejlődésének befolyásolásával foglalkozott a vese anatómiai és kémiai denervációja útján. E célból előzetesen előállította a Masugi-féle nephrotoxint, tanulmányozta a vértelen vérnyomásmérés módszerét és kidolgozta nyulakon a vese ütőerének periarterialis sympatectomiáját. Vizsgálatai megerősítik azt az ismert tényt, hogy a vese denervációja nyomán polyuria fejlődik ki és a vérnyomás esik. Megállapítja, hogy a mérgezett állatok a műtét ellenére megbetegedtek, habár a korai vízretentio elmaradt, azonban a vérnyomásemelkedés létrejött, függetlenül a vese idegellátásától. Tehát a praealbuminuriás lappangó vizenyőt a vese ereinek görcse

okozhatja, de Volhard felfogása a vesegyulladás kórtanában nem tartótható fenn, mert a megbetegedés lényegét a glomerulus kacsok lobos folyamataiban kell keresnünk. *b)* Vizsgálta a C-vitamin hatását az immunhaemolysisre, a vér complement tartalmára és a Wassermann-reakcióra. Megállapította, hogy a C-vitamin gátolja az immunhaemolysist és 32 lueses beteg közül három esetben negatívvá változtatta a Wassermann-reakciót; viszont a kísérleti pozitív Wassermann-reakciót kutyákban, amelyeket tripanosomával fertőzött és a pozitív Wassermann-kötést *in vitro* nem sikerült befolyásolnia, úgyszintén a vér complement tartalmát sem. Kísérletei azt látszanak bizonyítani, hogy a C-vitamin hatása az antigin-antitest reakciókra savhatáson alapul, amelyet ez az amboceptorra gyakorol. *c)* Kemény röntgensugarakkal vizsgálta, hogy miként befolyásolja ez a typhusbacillusok alaki és biológiai tulajdonságait: a besugárzás nyomán minusvarians fejlődött ki a csillóantigent illetőleg, tehát röntgensugarakkal bizonyos fokban meg lehet változtatni a typhusbacillusok antigenszerkezetét. Ezen kutatásainak eredményéről Erich Foforta társszerzőségében megjelent „Über die Wirkung harter Röntgenstrahlen auf Typhusbazillen“ című közleménye. (Zentralblatt für Bakteriologie und Infektionskrankheiten, I. Abt. 1937. Bd. 139.)

A debreceni tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. vitéz Nagy László (1901, Esztár, Bihar m., ref.), bölcsészettudományok, egyetemi orvosvegytani intézeti tanársegéd Debrecenből, dohánykémiai kutatások eszközlésére (Bodnár professzor) nyert 400 P ösztöndíjat. Vizsgálatai kapcsán kidolgozott egy igen érzékeny fotometriás eljárást a nikotin meghatározására, amellyel még 1—10 gr közötti nikotinmennyiségek is meghatározhatók. Kimutatta továbbá, hogy egyes magyar dohányok a különböző organikus savakhoz kötött nikotinin kívül ú. n. „szabad“ nikotint is tartalmaznak. Végül összefüggést talált a magyar dohányok és trafikgyártmányok minősége és azok füstjének lúgossága, illetve savanyúsága között. Idevonatkozó vizsgálatai azt látszanak bizonyítani, hogy a dohányfüst lúgossági fokának ismerete mellett a füst savkarakterű anyagainak még fontosabb szerep jut a dohányok minőségének a megítélésében. Kutatásainak eredményeiről a *Biochemische Zeitschrift* és a *Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel* című folyóiratokban számol be.

Dr. Udvardy László (1902, Jánosháza, Vas m., róm. kat.), orvosdoktor, egyetemi belgyógyászati klinikai tanársegéd, díjas gyakornok Debrecenből, 400 P belföldi kutató ösztöndíjjal végzett rendszeres vesevizsgálatokat (Fornet professzor) abból a szempontból, hogy a szív milyen alaki és nagysági elváltozásokat mutat vesebetegségek kapcsán. Részletesen foglalkozott továbbá a tüdőgyulladások röntgenképével s ezen vizsgálatainak eredményéről a Magyar Belorvosok Kongresszusán számolt be. Végül behatóan foglalkozott a gyomornyákhártya röntgenvizsgálatával is.

A pécsi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Gagyí József (1906, Parajd, Udvarhely m., ref.), foglalkoztatott diplomás, egyetemi gyermekklinikai díjtalan gyakornok Pécsről (Duzár professzor), 400 P belföldi ösztöndíjával elsősorban a diphteriára, általános immunitástani kérdésekre és a cukor C-vitamin-anyagcserére vonatkozó kutatásokat folytatott. Munkálkodásának eredményéről a következő előadásokban, illetőleg közleményekben számolt be: „Kísérleti adatok a diphteria elleni aktív immunizálás kérdéséhez“ (előadás: pécsi egyetemi Orvosi Szakosztály V. ülésén, 1936. március 23-án, megjelent: Népegészségügy, 1936., 17. szám, 190—196. oldal); „Du contenu de l'hypophyse en vitamine C.“ (Le nourisson, 1936. 24. p. 371—373.); „L'effeto del dextrose sul contenuto di vitamina C nel fegato e nella ghiandola suprarenale“ (előadatott a Magyar Élettani Társaság vándorgyűlésén, Tihany, 1936. május 23-án, megjelent: Il Lattante, Modena, 1937. V. 25.). Ezenkívül a következő előadásokat tartotta: „Kísérleti adatok a diphteria elleni aktív immunizálás kérdéséhez“ (pécsi egyetem Orvosi Szakosztályának XIV. ülése, 1937. évi május 10-én); „Újabb adatok a diphteria-toxin hatásáról“ (a Magyar Pathológusok Társasága VI. nagygyűlése, Pécs, 1937. május 17-én).

Dr. Ujsághy Pál (1908, Nagyszében, róm. kat.), egyetemi gyermekklinikai fizetéstelen tanársegéd, díjas gyakornok Pécsről (Duzár professzor), 400 P ösztöndíjjal végzett kutatásokat főleg a gyermekkori liquor fehérjefraksióira és a csecsemőkori fehérje- és vízyanyagcsere vizsgálatára vonatkozólag. Szerkesztett egy, az anyagcserekísérleteknél nélkülözhetetlen egyszerű, új vizeletfelfogó apparátust leánycsecsemők részére, továbbá egy, a liquor cukor- és tejsavtartalmának meghatározására szolgáló, teljesen újszerű színmérő módszert. Kutatásairól két közleménye jelent meg: „Eiweissfraktionen des normalen und pathologischen Liquors im Kindesalter“ (Monatschrift für Kinderheilkunde, 1936. 67. 429.) és „Einfacher Apparat zur verlustlosen Gewinnung von Harn bei weiblichen Säuglingen“ (Archiv für Kinderheilkunde, 1937. 110. 161.), továbbá sajtó alá rendezte: „Das Verhalten der Eiweissfraktionen des Liquors während akuter Erkrankungen des Nervensystems“ című munkáját. Előadásokat tartott a következő címeken: „A liquor cukor- és tejsavtartalmának meghatározása új, egyszerű színmérő módszerrel“ az Erzsébet Egyetemi Tudományos Egyesület Orvosi Szakosztályának 1937. évi február 22-i ülésén és „Adatok a fehérjetúltáplálás (cirkuláló fehérje) élettanához“ a Magyar Gyermekorvosok Társasága 1937. évi június 3-i nagygyűlésén. Még folyamatban lévő fehérje- és vízyanyagcserekísérleteinek eredményéről „Belasteter Eiweiss-Stoffwechsel und Perspiration insensibilis“ címmel ez év szeptemberében Rómában tartandó Nemzetközi Gyermekgyógyász Kongresszuson számol be.

A budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Balogh János (1913, Nagybocksó, Mármaros m., ág. ev.), bölcsészettudományi doktor, egyetemi állattrendszertani intézeti fizetéstelen tanár-

segéd Budapestről (Dudich Endre professzor), a Magyar Középhegység (Ósmátra) biocönózisait, elsősorban talaj-biocönózisait kutatta. A Bakony déli részétől a Bükk-hegység Miskolcig terjedő vonaláig 14 helyen végzett gyűjtéseket. Az eddig végzett laboratóriumi munka alapján az egész összegyűjtött anyagnak kb. 80%-át kitevő atkafaunának egy részét, az ú. n. páncélos atkákat dolgozta fel. A talajfauna minőségi elemzésének eredményeképpen a Magyar Középhegységben egészen sajátos és Közép-Európa más részeiben nem található talajfaunát állapított meg. A kutatások faunisztikai eredménye, hogy több Közép-Európából eddig ismeretlen vagy új fajt talált, melyek irodalmi feldolgozása (4 értekezés) sajtó alatt áll. A talajfauna mennyiségi elemzése — mintegy 15.000 darabból áll a begyűjtött anyag — folyamatban van.

Bardon Alfrédné Bató Mária dr. (1909, Fiume, róm. kat.), okl. középiskolai tanárnő, prozemináriumi előadó (prof. Zambra), fél-összegű ösztöndíja segítségével a fiumei olasz nyelvjárás halászati kifejezéseinek nyelvészeti feldolgozását célzó többéves munkáját folytatta, aminek során újabb egyhónapi helyszíni gyűjtést végzett, egyébként pedig a hazai könyvtárakban található szakirodalmat tanulmányozta.

Dr. Benda Kálmán (1913, Nagyvárad, ref.), okl. középiskolai tanár Budapestről, történelmi kutatásokat végzett (Szekfü professzor) fél-összegű belföldi kutatási ösztöndíjjal. Kutatásainak tárgya a magyar nemzeti hivatástudat története volt. Elsősorban a XV—XVIII. századot vizsgálta s kutatásainak eredményeit a következőkben közölte: „A magyar nemzeti hivatástudat története“ (Budapest, 1937., 130 l.) és „A keresztény közösség, a török birodalom és a magyarság“ (Bécsi Történelmi Intézet Évkönyve, 1936.).

Dr. Berkes Zoltán (1908, Budapest, róm. kat.), bölcsezetdoktor, okl. középiskolai tanár, meteorológiai intézeti kisegítő szakmunkaerő Budapestről (Réthly Antal igazgató), 400 P belföldi kutató ösztöndíja segélyével feldolgozta azokat a barométerösszehasonlításokat, amelyeket 1906—1936-ig nagyrésztben dr. Réthly Antal meteorológiai intézeti igazgató végzett hivatalos utazások kapcsán külföldi, ú. n. törzs-barométerek és a magyar főbarométer között. Ezen munkálatok a Meteorológiai Évkönyvben jelennek meg: „Barométerösszehasonlítások a budapesti törzsműszer és külföldi főműszerek között (1906—1936)“ címen, dr. Réthly Antal társszerkesztésében. Feldolgozta továbbá 41 hazai meteorológiai észlelőállomás 1901—1930-ig terjedő harminc-évi légnyomásészleléseit is. A tengerszintre számított légnyomás havi és évi közepeit ú. n. izobártérképeken ábrázolta, amelyek alkalmasak arra, hogy Magyarország légnyomásviszonyait feltüntessék. Ezek a térképek megfelelő magyarázat kíséretében a Magyar Éghajlati Térképgyűjteményben (Klíma-atlasz) jelennek meg a M. kir. Meteorológiai és Földmágnességi Intézet kiadásában.

Bezsák Miklós (1911, Budapest, róm. kat.), történelem-földrajzszakos okl. középiskolai tanár Budapestről (Szentpétery professzor), 400 P belföldi kutató ösztöndíjjal folytatott tanulmányai a középkori

magyar okleveles gyakorlatnak a cseh és lengyel okleveles gyakorlattal való kapcsolatainak, illetve azokra való befolyásának megvilágítására irányultak. A három ország gyakorlata kezdetben egy általános, nyugat-, illetve középeurópai fejlődés eredményének átültetése, azonban a magyar gyakorlat javára egy teljes évszázadnyi időelőnyt állapított meg a vizsgálat mind az átvételt és megindulást, mind a kancelláriai szervezet fejlődését és az oklevél jogi bizonyító erejének elismerését illetőleg, Prof. Wladislaw Semkovicz és Karol Maleczyński lengyel diplomatikusok megállapításával szemben. A Hajnal István professzor által megállapított írásformák egyidejűleg való jelentkezésének egyik okát a ciszterciák egy időben való megtelepedése adja meg Magyar-, Cseh- és Lengyelországban. A cseh, lengyel és magyar kancelláriák szoros diplomatikai tevékenységén felül a XV. századtól kezdve diplomáciai és humanizmusápoló munkásságukról is jelentős eredményeket adott a vizsgálat. A hatósági oklevelek tárgyalásánál különösen a városok és a „probi viri“ oklevéladásában merültek fel jelentős analógiák s ezek működése jellemző a középeurópai jogterületre.

Boda László (1906, Lubotény, Sáros m., róm. kat.), alapvizsgás tanárjelölt Budapestről, 400 P összegű belföldi ösztöndíjjal pszichológiai tanulmányokat végzett (Kornis professzor) s szemináriumi munkásságának eredményeképpen három alkalommal olvasott fel tanulmányokat a következő címekkel: „Nietzsche ismeretelmélete és metafizikája“, „A kanti ethika és a modern típusethikák“, „A filozófus új típusa“. Anyaggyűjtést folytatott következő tanulmányaihoz: „A modern életfilozófusok“, „Nietzsche és a mai pszichológia“, „A nyugati kultúra válsága és a yoga-praxis“. Az év folyamán elkészítette bölcsészeti doktori értekezését: „A Jung-féle lelki típusok“ címmel.

Dr. Budó Ágoston (1914, Budapest, gör. kat.), bölcsészeti doktor, fizika-mathematika szakos okl. középiskolai tanár Budapestről (Rybar professzor), 400 P kutató ösztöndíjban részesülve a Gyakorlati Fizikai Intézetben az elektromos hullámoknak folyadékokban való anomális diszperziójával foglalkozott. Összeállított egy berendezést, amellyel 150–300 cm hullámhossz intervallumban az anyagokat a diszperzió szempontjából jellemző állandók: a törésmutató és az abszorbeió-index, illetve a dielektromos állandó és a magasfrekvenciájú vezetőképesség egyidejűleg meghatározhatók. Ezen irányban végzett vizsgálatainak kvantitatív része még folyamatban van. Elméleti tárgyú munkái közül ez alatt az idő alatt a következők jelentek meg: „Rotationsstruktur von $^4\Sigma \rightarrow ^4\Pi$ Banden“ (Zeitschrift für Physik, 105. kötet, 73. oldal, 1937. évf.) és „Intensitätsformeln für die Triplettbanden“ (Zeitschrift für Physik 105. kötet, 579. oldal, 1937. évf.).

Dr. Gáldi László (1910, Miskolc, róm. kat.), bölcsészeti doktor, a báró Eötvös Kollégiumhoz beosztott magyar-francia-oláh szakos gimnáziumi tanár (Eckhardt professzor), mint a Magyar Tudományos Akadémia mellett működő latin szótári bizottság munkatársa, folytatta a középkori magyarországi szójegyzékek latinságának vizsgálatát 800 P

ösztöndíjjal. A középlatin filológia idevágó eredményeinek felhasználásával igyekezett szójegyzékeinket az eddigi kutatásoknál szélesebb keretbe állítani, a még meg nem fejtett elemek helyes értelmezését megadni s a szókincs időrendi és eredet szerinti rétegződését megállapítani. Kutatásai módszertani elgondolásáról és főbb eredményeiről a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1936. december 15-én tartott felolvasóülésén számolt be s megírta idevágó két dolgozatát: az egyik, amely francia nyelven az Eötvös Szövetség Évkönyvében jelenik meg, a szójegyzékek latin szóanyagának eredetével foglalkozik, míg a másik, amely magyar nyelven a Nyelvtudományi Közleményekben jelenik meg, az egyes szócsoportok összefüggéséről, belső szerkezetéről és művelődéstörténeti jelentőségéről szól. Romanisztikai kutatásai másik ága az oláh nyelv és irodalom történetére vonatkozott. Átdolgozta és kiegészítette az oláh nyelv XVIII. századi görög elemeire vonatkozó adatgyűjtését és jórészt összeállította e tárgyról szóló tanulmánya kéziratát, amely az Archivum Europae Centro-Orientalis-ban jelenik meg francia nyelven. Ebben lehetőleg teljes művelődéstörténeti és nyelvészeti összefoglalását igyekezett adni annak az igen mélyreható újjörög hatásnak, amellyel eddig jóformán egyáltalában nem foglalkoztak, de amely teljesen átalakította a XVIII. századi és a XIX. századeleji oláh nyelv arculatát s azt a kárpátalji fejedelemségekben teljesen különbözővé tette az ugyanakkor Erdélyben beszélt s magyar művelődési hatás alatt álló oláh nyelvtől. Oláh nyelvészeti kutatásai mellett behatóan foglalkozott még a modern oláh irodalommal; műfordításai különböző folyóiratokban és tanulmányai a Magyar Szemlében és az Apollóban jelentek meg. 1937. február 17-én a Philológiai Társaságban felolvasást tartott „A XVIII. századi görög-oláh kapcsolatok művelődéstörténeti jelentősége“ címen és április 13-án ismét a Magyar Nyelvtudományi Társaságban olvasott fel általános nyelvészeti tárgyról: „A nyelvkeveredés kérdéséhez“ címen.

Dr. Gombás Pál (1909, Selegszántó, Sopron m., róm. kat.), okl. középiskolai tanár, elméleti fizikai intézeti díjtalan megbízott tanársegéd Budapestről (Ortvay professzor), 800 P ösztöndíjban részesülve négy dolgozatban tette közzé munkálkodásának eredményeit. Első dolgozatában: „Zur Theorie der metallischen Bindung III.“ (Zeitschrift für Physik, 104. kötet, 81. oldal, 1936. évf.) hét előző dolgozata folytatásaként az alkálifémek rácsenergiája és rácsállandója, továbbá kompresszibilitása és rácsállandója között vezetett le egyszerű összefüggéseket. Második dolgozatában „Zur Theorie der metallischen Bindung IV.“ (Zeitschrift für Physik, 104. kötet, 591. oldal, 1937. évf.) kimutatja, hogy a földalkalifémekre is hasonló összefüggések érvényesek, mint az alkálifémekre. Harmadik munkájában: „A szilárd krypton állandóinak elméleti meghatározása“ (Matematikai és Természettudományi Értesítő, LV. kötet, 498. oldal, 1937. évf.) a szilárd krypton szublimációhőjét és rácsállandóját számítja ki a tapasztalattal megfelelően, míg negyedik dolgozatában: „A potenciális és kinetikus energiaváltozások közelfítő összefüggéséről“ (Matematikai és Természettudományi Értesítő LV. kötet, 519. oldal, 1937. évf.) közelítő eljárással

egy egyszerű összefüggést atomi rendszerek kölcsönhatásánál fellépő energiaváltozásokra visz vissza.

Dr. Gunda Béla (1911, Temesfüves, Fejér m., ref.), bölcsészettudományok doktora, egyetemi néprajzi intézeti díjtalan gyakornok Budapestről (Győrffy professzor), 800 pengős ösztöndíjával a magyar népi kultúra keleteurópai kapcsolatait kutatta annak felderítése céljából, hogy milyen kultúrrétegek alkotják a magyar ősfoglalkozás tárgyi anyagát. Kutatásai kapcsán elsősorban a mezőgazdálkodásra és a vadászatra terjeszkedett ki. A vadászatnál a finn-ugor és keleteurópai, a mezőgazdálkodásnál pedig a megmaradt török anyagot vizsgálta. Ösztöndíjas évében a következő dolgozatai jelentek meg: „Jugoszlavenski sastavni dijelovi u materialnoj etnografiji Madzara, Eléments sudslaves dans l'ethnographie des Hongrois“ (Vjesnik etnografskog muzeja u Zagrebu, II.); „Eine ethnographische Parallele in der nordeurasischen und balkanischen Jagdkultur“ (Sa. U. ott); „Keleteurópai kultúrréteg a magyar népi mezőgazdálkodás szerszámanyagában“ (Néprajzi Múzeum Értesítője, 1937. I. sz.); „Népi mezőgazdálkodás a Boldva völgyében“ (u. ott); „Az Ormánság paraszti építkezése“ (Tér és Forma, 1937. 3. sz.); „Az ormánsági lakóház kialakulása, különös tekintettel a tűzhelyek kultúrmorfológiai jelentőségére“ (Ethnographia, 1936. 3. sz.). Ezenkívül kisebb közlemények és könyvismertetések jelentek meg az Anthropos, Wiener Zf. f. Volkskunde, Ethnographia, Néprajzi Múzeum Értesítője, Népünk és nyelvünk című folyóiratokban.

Guoth Kálmán (1912, Kemenesmagasi, Vas m., ág. ev.), tanárjelölt, Budapestről, történelmi tanulmányokat (Szentpétery professzor) folytatott teljes összegű ösztöndíjjal. Befejezte doktori értekezését: „Az okleveles bizonyítás kifejlődése Magyarországon“ címmel (Pázmány Péter Tudomány Egyetem Történelmi Szemináriumának kiadványai). Ebben különösen ügyelt arra, hogy az „írásos“ bizonyítás kialakulását a történelmi valóságba (társadalmi, kulturális fejlődés) realizálva vizsgálja a fejlődés folyamán. Vizsgálat tárgyává tette továbbá az összes hazai latin nyelvű forrásokat grammatikai és stilisztikai szempontból egyaránt, a XIII. század végéig, annak megállapítására, hogy beszélhetünk-e külön magyarországi latinságról ezekben a századokban? Manitus megállapításával szemben arra az eredményre jutott, hogy erről csak a XIV. századtól kezdve lehet szó. A magyar „irodalomság“, a magyarországi latinság kiterébélyesedését (és speciálisan magyarrá válását) a magyar társadalmi fejlődés üteme határozta meg és sietettette, a nyugati „hatáshullámok“ csak az ösztönzést adták.

Dr. Győry János (1908, Budapest, róm. kat.), bölcsészettudományok doktora, okleveles középiskolai tanár, a Magyar Szemle titkára, Budapestről (Eckhardt professzor), 400 pengő kutató ösztöndíjjal, „Étude sur la chanson de Roland“ című francia nyelvű irodalomtörténeti művét rendezte sajtó alá, amely munka három és fél évi tudományos kutatásainak eredményeképpen E. Droz, Paris kiadói jeggyel meg is jelent. Könyvéről több ismertetés jelent meg.

Dr. Hadrovics László (1910, Alsólendva, Zala m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár Budapestről (Melich professzor), 800 P kutatási ösztöndíjban részesült. Szláv filológiai tanulmányai során két feladat megoldását tűzte ki. Fő munkaterve Cyrill és Method egyházi-szláv legendáinak (életrajzainak) magyar nyelvre való fordítása és a szakirodalom feldolgozásával kétnyelvű magyarázatos kiadás készítése volt. E munkából elkészült a Vita Methodii fordításával és az újabb szakirodalom (Ohienko: 1927—28, Dvornik: 1933) részben való feldolgozásával. Másik terve a magyar és délszláv nyelvek és irodalmak közti kapcsolatok kutatása volt. A szlovénban és vendben lévő magyar jövevényszavak monografikus feldolgozásához az anyaggyűjtést és a szakirodalom feldolgozásának munkáját nagyrészt elvégezte. Eredményesen dolgozott a magyar és horvát irodalmi kapcsolatok kutatása terén. 1937. február havában a Magyar Nyelvtudományi Társaságban előadást tartott Palmotić drámáiban szereplő magyar hősökről. A zágrábi Akadémia évkönyvében (Ljetopis, 1936) Fancev professzor két kéziratot kaj-horvát énekeskönyvből közöl mutatványokat, amelyek alapján sikerült megtalálnia két XVI. századi horvát világi ének magyar eredetijét: Cantatio de matrimonio (Régi Magyar Költők Tára II., 120—124) és Adhortatio mulierum (u. ott. IV., 78). Az énekeskönyvek nyomtatásban való megjelenése után a pontos egybevetés eredményét cikkben fogja közzétenni. A zágrábi Akadémia Gradja című sorozatának XI. könyvében ugyancsak Fancev professzor által közzétett nagyobb kaj-horvát költeménytöredéknek (953 sor) szintén sikerült megtalálnia eredetijét Nyéki Vörös Mátyás Dialogus című művében, amely a „Visio Philiberti“ (a test és lélek vitája) paraphrasisa. Az összevetés eredményét az Archivum Eur. Centro-Orient. fogja közölni. Ezenkívül több kisebb-nagyobb ismertetése jelent meg a Magyar Nyelv 1936/37. évfolyamában és a „Szlávok“ című cikke az Új Lexikonban (100 sor).

Dr. Halász Márta (1905, Kispest, ref.), bölcsészettudományok doktora, algológiai kutatásokra nyert 200 pengő tanulmányi segéllyel (Tuzson professzor), régebbi kutatásai folytatásaképpen, a soroksári Dunaág Bacillária-vegetációját vette vizsgálat alá. Ezen munkához szükséges volt, hogy a vizsgálati anyagot rövid időközökben megismétlődő gyűjtések alapján eszközölje, ezért az év folyamán 50 gyűjtést végzett és pedig a plancton és a littoralis benthos (parti iszap, parti növényzet epiphytái, vízbemerült élettelen tárgyakon található bevonatok) Bacillária-vegetációját tanulmányozta. Meghatározott 131 fajt és varietást, amelyek közül 103 új előfordulási adat a soroksári Duna-ágra nézve; ezenkívül leírt egy új fajt és egy új varietást. Vizsgálatai eredményéről beszámolt a Természettudományi Társulat Botanikai Szakosztályának ülésén s a közlemény a Botanikai Közlöny 1937. évi XXXIV. köt. 5—6. számaiban jelenik meg. A velencei-tó (Fejér m.) phytoplanktonjának megismerése céljából minden hónapra kiterjedő rendszeres gyűjtéseket végzett, a teljes megismerés céljából azonban évekre kiterjedő gyűjtés eszközlése szükséges, ez irányú munkálatait tehát még folytatja.

Dr. Hegedűs Lajos (1908, Újpest, róm. kat.), magyar-német-szakos gyakorló középiskolai óraadó helyettes tanár, Pécsről, 400 pengő kutató ösztöndíjjal folytatott készülő fonetikájához szükséges részlet-tanulmányokat. Különös gondot fordított a beszéd mechanizmusának röntgenfelvételeken való tanulmányozására. Az elmúlt évek folyamán a magánhangzókrol, ösztöndíjas éve alatt pedig a mássalhangzókrol készített röntgenfelvételeket részben a budapesti Szent Rókus-kórház röntgen-intézetében, részben pedig a pécsi egyetem röntgen-laboratóriumában. Tanulmányainak eredményeit a következőkben tette közzé: „Röntgen-felvételek a száj- és garatüreg változásairól magánhangzók képzése közben“, ezzel a tanulmányával elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia 1937. évi Sámuel—Kölber nyelvtudományi jutalmát és emlékérmét; „Fonetikai széljegyzetek“ (Magyar Nyelv); „Röntgen-aufnahmen von ungarischen Vokalen“ (Archives Néerlandaises de Phonétique Experimentale 1937. Amsterdam); „Röntgen-felvételek mássalhangzókrol“ (kéziratban).

Dr. Jubász Lajos (1912, Budapest, róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, egyetemi díjtalan gyakornok, Budapestről, történeti kutatásokat végzett (Domanovszky professzor), félösszegű ösztöndíjjal. Ösztöndíjas éve alatt jelent meg a magyar parasztság újkori társadalmi és gazdasági helyzetére vonatkozó régebbi kutatásainak eredményeként a jobbágyság XVI—XVII. századi adózásával foglalkozó doktori értekezése „A porta története“ címen. Folytatta a magyar zsellérség újkori történetére vonatkozó levéltári kutatásait; részletes vizsgálat tárgyává tette egy rábamenti táj életét, s az Országos Levéltár, több vidéki törvényhatósági és családi levéltár idevonatkozó anyagának átnézésével és helyszíni tanulmányozásokkal befejezte az anyaggyűjtést „A sárvári uradalom a Draskovichok alatt“ című munkájához és sajtó alá rendezte „A Farkas-erdő a XVIII. században“ című dolgozatát. Ebből a körből jelent meg „Sárvár mezőváros vizsgálja a Draskovich grófokkal“ című értekezése (Domanovszky-emlékkönyv, 1937), amelyben a Mária Terézia-féle úrbérrendezés előzményihez hoz adatot. Ezen cikkhez kapcsolódik a csepregi XVIII. századi lázongásokra vonatkozó kutatása, amellyel e nyugatdunántúli paraszttmozgalmak hátterét és összefüggéseit igyekszik megvilágítani.

Dr. Kampis Antal (1903, Arad, ref.), e. egyetemi tanársegéd (prof. Hekler), félösszegű belföldi ösztöndíját a középkori faszobrászat terén végzett kutatásainak befejezésére fordította. Több fényképfelvételt készítettett és főképen a Dunántúlon kisebb utazásokat tett, amelyek során több eddig ismeretlen anyagot sorozott be az emlékkönyvbe. A gyűjtött anyagot egy előreláthatólag 14 ívnyi terjedelmű nagyobb munkában foglalta össze, amely megjelenés előtt áll. Munkájának eredményéből egy-egy részlet már megjelent az Archaeológiai Értesítő 48. kötetében „Adatok a középkori magyar faszobrászat történetéhez“. a Domanovszky-Emlékkönyvben pedig „A Szent Anna oltárok mesetere“ címen.

Dr. Kulhay Gyula (1910, Kajdano, Bereg m., róm. kat.), okleveles középiskolai tanár, Budapestről, közetani kutatásokat végzett, fél-összegű belföldi ösztöndíjjal (Mauritz professzor). Kutatásainak fő-tárgya az Északkeleti-Kárpátok belső vulkanikus övezetének közet-földtani feldolgozása, közelebről a Hát-hegység közetani tanulmányo-zása volt. A kőzetterület bejárása után arra a feltevésre jutott, hogy a vulkánosság csaknem kizárólag tufaszórásból állott s a lávaömlés egé-szen alárendelt volt. Az eddigi földtani térképeken tufa jelzéssel sze-replő rétegek igen nagy része az illető területre jellemző löszből és fiatalabb harmadkorú rétegekből áll. Térképezés során kitűnt, hogy a Hát-hegység keleti oldalán a rétegek között többhelyen szenes, bitume-nes betelepülések vannak, valamint több kilométeres szakaszon sós-források sorozatára bukkant. Bejárta az Északkeleti-Kárpátok belső, flis övezetét is, az Ung-, Latorca-, Pinye- és Tisza-folyók felső szaka-szait. Tanulmányozta a homokkő és vulkáni terület határán feltörő szénsavas forrásokat, s megtekintette az aknaszlatinai kősóbányákat, s a kőso közé települt sósággyagból, valamint a tiszta kősóból mintákat gyűjtött.

Dr. Lakó György (1908, Jánoshalma, Bács-Bodrog m., róm. kat.), jászapátii gimnáziumi óraadó helyettes tanár, finn-ugor nyelvészeti tanulmányokra (Zsirai prof.) nyert 800 pengő ösztöndíjának birtoká-ban lapp nyelvi tanulmányokkal foglalkozott. Az előző évben helyszíni kutatások alkalmával begyűjtött anyag nyelvészeti értékesítésének elő-munkálatait végezte s eredményeit „A hazai lappológia“ című dolgo-zatában foglalta össze (Magyar Nyelv, 1936.). A Levéltári Közlemé-nyekben, a szerkesztőség felkérésére, ismertette az észti levéltárügyi kézikönyvet (Arhüvinduse Käsiraamat) s benne egyebek között a hazai szakköröket rendkívül érdeklő észti levéltári törvényt. A finn Irodalmi Társaság (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) megbízásából elkészítette a finnországi egyetemi magyar nyelvoktatás céljait szol-gáló olvasókönyve kéziratát. A finnországi jyvaskyläi pedagógiai fő-iskola meghívására előadásokat tartott a nyári szemeszterben az észti és magyar nyelvről.

Dr. Lehner Ferenc (1911, Fiúme, róm. kat.), bölcsészdoktor, okleveles középiskolai tanár, egyet. filozófiai könyvtári munkatárs, Budapestről, teljes összegű ösztöndíjat nyert filozófiai, közelebről logikai tanulmányok folytatására (Brandenstein professzor). A leg-újabb német logikai felfogásokat (köztük mint legjellemzőbbet W. Schingnitz realiztikus logikáját) tanulmányozta s az Athaeneum számára készít dolgozatot ebből a tárgykörből. Foglalkozott továbbá a XIX. század logikai rendszereivel, ahol az egyes felfogások megvál-tozásainak, az előző felfogásoktól való eltéréseinek okait igyekezett felderíteni. Ehhez a munkához azonban még nem áll elég anyag ren-delkezésére. Résztvett a Pauler Ákos-hagyaték sajtó alá rendezésében s hat dolgozata jelent meg Pauler Ákosról az Athenaeum 1935—37. számaiban, posthumus művét pedig, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia ad ki, a Metafizikát kiadásra előkészítette. Lélektani kuta-

tásainak eredménye a Probléma-megoldás fázisairól szóló munkája (Lélektani Intézet Évkönyve I. 1937.). A probléma-megoldás kérdéseivel kapcsolatban a rejtvény-megoldásokkal is foglalkozott s erre vonatkozó kísérleteit tovább folytatja.

Rónay György (1913, Budapest, róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről, magyar irodalomtörténeti kutatásokra (Horváth János professzor) nyert félösszegű ösztöndíjat. Munkásságának eredményeképpen 1936. év végén megjelent a Pázmány Péter Irodalmi Társaság kiadásában „Szűzek Koszorúja“ című tanulmánya a XVI. század katolikus irodalmáról, különös tekintettel Pécsi Lukács működésére és Szűzek Koszorúja című ájtatossági munkájára. Közzétette továbbá az ugyancsak XVI. századi katolikus hitvitató Monoszlói András püspök életét, munkásságát, jelentőségét az ellenreformáció megindításában és szellemtörténeti kapcsolatait (Theológia, 1937. évi 2. füzet). Foglalkozott Pázmány Péter művével, különös tekintettel kapcsolataira, a korabeli újszolasztikus mozgalomra, a könyveiből kibontakozó világnézeti rendszerre és a humanista gondolathoz való viszonyára (Theológia, 1936. évi 3. füzet). Tanulmányozta a XVI. század végének s a XVII. század első felének katolikus, misztikus szellemű ájtatossági irodalmát, Pécsi Lukácstól Hajnal Mátyásig (sajtó alatt a Katolikus Szemlénél). Végül Daniel Mornet Histoire de la clarté française című könyvében foglalt szempontok alapulvételével foglalkozott a XVI. század némely stílustörténeti kérdésével (szerkesztés, világosság, stb.) és ezeknek középkori előzményeivel, a skolasztikus szerkesztés utóéletével a humanista irodalomban (pl. Balassa, Rimay) s új virágzásáról a hazai barokkban (Pázmány).

Dr. Sajó Géza (1903, Resicabánya, Krassó-Szörény m., róm. kat.), bölcsészdoktor, foglalkoztatott diplomás az Orsz. Széchenyi Könyvtárban, Budapestről, filozófiai tanulmányok végzésére (Brandenstein professzor) részesült 400 pengő ösztöndíjban. Az ismeretelmélet alapvető problémáival foglalkozott, ezekre vonatkozó több évi kutatásai eredményeinek összefoglalását „Ismeretelméleti vizsgálódások“ című tanulmányorozatában kezdte meg, amelynek eddig elkészült, kb. 60 lap terjedelmű, kézírata még további átdolgozás alatt áll. A tanév folyamán a következő dolgozatai jelentek meg: „Az oksági elv problematikájához“ (Bölcseleti Közlemények); „A létezés kezdete. Somogyi József metafizikai vizsgálódásai a végtelenről“ című bírálat (Katolikus Szemle); „Misztótfalusi Kis Miklós újonnan felfedezett egyik legrégibb kolozsvári nyomtatványa“ (Clauberg Logica Contracta-jának 1694. évi kolozsvári kiadása) című kisebb közleménye a Magyar Könyvszemlében jelent meg.

Dr. Sinkovics István (1910, Dés, ref.), bölcsészettudományok doktora, Budapestről, történelmi kutatásainak (Domanovszky professzor) folytatására teljes összegű ösztöndíjban részesült. Az előző két év folyamán Bécsben gyűjtött anyagot egészítette ki az Országos Levéltárban (pozsonyi kamara, szepesi kamara, budai kamarai adminisztráció levéltára) és az Esterházy hercegi levéltárban. Anyagának egy részét feldolgozta és

„Az erdélyi kamarajövedelmek a Habsburg-uralom kezdetén“ címmel Domanovszky Sándor professzor születése hatvanadik évfordulója alkalmából kiadott emlékkönyvben (504—533. l.) tette közzé.

Dr. Soós Árpád (1912, Budapest, ág. ev.), egyetemi díjtalan gyakornok, múzeumi próbaszolgálatos tisztviselőjelölt, Budapestről, zoológiai kutatásokat végzett (Entz professzor) félévesszegű ösztöndíjjal. Magyarország mohalako fonalférgeinek tanulmányozása során 36 különböző helyen végzett anyaggyűjtést. Gyűjtései alapján eddig 83 biotópot dolgozott fel (17 biotóp feldolgozása még folyamatban van). A vizsgálati anyagból (cca 6000 drb) eddig 43 faj került elő, amelyek közül 1 faj a tudományra, 17 faj és 3 varietás a magyar faunára új. A vizsgálati anyag egy részéből 329 drb mikroszkópi preparátumot készített. A teljes anyag a Magyar Nemzeti Múzeum Állattárának féreggyűjteményébe került. A tihanyi Magyar Biológiai Kutató Intézetben végzett vizsgálatai során megállapította, hogy milyen összefüggés van a mohában élő fonalférgek magyarországi elterjedése és a hőmérséklet között. Vizsgálatainak eredményeit eddig három dolgozatban tette közzé: „A hőmérséklet ökológiai jelentősége a mohában élő fonalférgek életében“ (Állattani Közlemények, XXXIII., 1936. 3—4. füzet, 160—173. l.); „Magyarország mohában élő fonalférgeiről II.“ (Állattani Közlemények, XXXIV., 1937. 1—2. füzet, 42—46. l.); „Pseudorhabdolaimus limnophilus n. g., n. sp., eine neue freilebende Nematode“ (Zoologischer Anzeiger, CXVIII, 1937. H. 11—12., p. 301—304, mit 4 Abbildungen). Három előadást tartott a Természettudományi Társulat szakosztályában az év folyamán.

Dr. Sötér István (1913, Szeged, róm. kat.), 800 pengő összegű belföldi ösztöndíjjal francia irodalomtörténeti (Eckhardt professzor) tanulmányokat folytatott. A tanévet elsősorban arra használta fel, hogy előző párizsi ösztöndíjas éve alatt összegyűjtött anyagának egy részét feldolgozza, másrészt pedig a budapesti Egyetemi Könyvtár anyaga segítségével kiegészítse. A XVII. század retorikáira vonatkozó kutatásait „La doctrine stylistique des rhétoriques du XVII. siècle“ című doktori értekezésében közölte (magyar szövegének címe: „A XVII. század francia retorikáinak stílus-szemlélete“). Előkészített ezenkívül egy, a XVII. század jezsuita-stílusát tárgyaló tanulmányt, melynek keretein belül a praeklasszikus stílus Corneillere gyakorolt hatásával foglalkozott elsősorban. E munkáján még dolgozik. „A francia klasszicizmus legújabb irodalma“ címen az Egyetemes Philológiai Közönyben (1936. évf., 7—12. füzet) ismertetése jelent meg. A budapesti Egyetemi Könyvtár megbízásából ezenkívül elkészítette Puskin teljes magyarországi bibliográfiáját egy nemzetközi Puskin-kötet számára.

Dr. Szelényi Gusztáv (1904, Késmárk, ág. ev.), kir. kísérletügyi asszisztens, Budapestről, rovar-tani kutatásokat (Bakó Gábor főigazgató) folytatott félévesszegű belföldi ösztöndíjjal. Kutatásai a hazai fűrkészdarazsak, különösképen a Chalcididae és Proctotrupidae eddig

alig ismert két család tagjainak tanulmányozására irányultak, s a kísérleti anyagot főleg a Magas Tátrából gyűjtötte be. A Microhymenoptera ökológiájára vonatkozó vizsgálatai során többek között sikerült a Mymaridák egy, a tudományra nézve új nemzetségét 51 példányszámban elkülönítenie. Vizsgálatai a következő családokra terjedtek ki: a Trichogrammatidák családjából sikerült hazánk faunájára nézve több új fajt gyűjtenie, illetve nevelnie, így a borsószizsik tojásából nevelt és a tudományra nézve új Lathomeris fajt, valamint egy új nemzetséget. Az Aphelinidák — nagyrészt pajzstetű parazitái — nevelése eredményeképpen a magyar faunára nézve mintegy 10 új fajt sikerült kimutatnia. A Pteromalidák alcsaládjából két új Merisus fajt nevelt, s igen behatóan foglalkozott a Scelionidák és Calliceratidák családjával. Az Inostema nemzetség monografikus feldolgozása kapcsán 10, a tudományra nézve új fajt sikerült kimutatnia, az új fajok leírása a *Platyllostropa gallicola* nevű új nemzetség leírásával együtt a Magyar Nemzeti Múzeum Annaleseiben jelenik meg. Egy Scelionida faj nevelésével sikerült tisztáznia egy félreismert genus rendszertani helyzetét, egy erről szóló értekezés és az *Acerota hungarica*, valamint a *Prosectogaster gibba* nevű új fajok leírása a *Folia Entom. Hung.* ezévi kötetében jelenik meg. A Scelionidák köréből még mintegy 10 új faj és nemzetség vár leírásra. A Calliceratidák monografikus leírásának eredménye 21 új faj, amelyek közül 5 faj leírása a *Folia Ent. Hung.*-ban jelenik meg, úgyszintén az eddig csak Észak-Amerikából ismert nemzetség hét új fajának leírása, amelyeket sikerült a palearktikus, illetve magyar faunából kimutatnia. Egy a Magyar Nemzeti Múzeum Annaleseiben megjelent dolgozatára felfigyelve dr. Luigi Masi felkérte a genovai múzeum Calliceratidáinak feldolgozására s eddig egy új fajt és egy új nemzetséget sikerült felállítania. Ösztöndíjas éve alatt megjelent munkái: „Beiträge zur Kenntnis der paläarktischen Calliceratiden (Hym. Proct.)“ [XXX. Annale Musei Nationalis Hungarici. 1936. Pars Zoologica]; „Fejlődéstani és epidemiológiai vizsgálatok a sárga körtepaizstetű (*Aspidiotus piri* [Licht.] Reh) 1935. évi nemzedékén“ (Kísérletügyi Közlemények XXXIX. [1936.] kötet, 4—6. füzet).

Dr. Szent-Iványi Béla (1908, Körmöcbánya, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, múzeumi könyvtári ideiglenes gyakornok Budapestről, irodalomtörténeti kutatásokra (Horváth professzor) nyert 400 pengős ösztöndíjjal a XVII—XVIII. század általános eszmetörténeti ismeretéhez szükséges tanulmányokat folytatott. Foglalkozott továbbá e század protestáns vallási áramlatainak történeti szerepével és Magyarországra való hatásával. Az előző évben megjelent idevonatkozó tanulmányait a pietizmusra vonatkozó újabb kutatásaival „Der Pietismus in Ungarn“ című dolgozatával egészítette ki. (Ungarische Jahrbücher 1937. XVII. kötet, 1—3. szám.). Forrástanulmányokat folytatott a XVII—XVIII. század köréből, tanulmányozta a hazai barokk és felvilágosodáskori viszonyokat és törekedett e kor katolikus eszmeáramlatainak vizsgálatához szükséges elméleti szakismeretek megszerzésére.

Dr. Turán Pál (1910, Budapest, izr.), okl. középiskolai tanár Budapestről, félösszegű kutató ösztöndíjjal matematikai (Fejér professzor), közelebbről interpolatorius vizsgálatokkal foglalkozott. Vizsgálatai kétirányúak: a pontesoportorozathoz tartozó bizonyos mennyiségek tulajdonságaiból — Fejér professzor dolgozataihoz csatlakozva — visszakövetkeztetett a matrix szerkezetére, másrészt vizsgálta, hogy bizonyos interpolatorius tulajdonságokból mint lehet visszakövetkeztetni $\omega_n(x)$ -re, ahol $\omega_n(x) = \prod_{v=1}^n (x - x_v^{(n)})$, $x_1^{(n)}, \dots, x_n^{(n)}$ a pontesoportorozat n -ik sora. Kutatásainak eredményéről „Az orthogonalizált polynomok interpolatorius elmélete“ címen a Báró Eötvös Lóránd Matematikai és Fizikai Társulatban számolt be s az előadottak cikksorozat keretében jelennek meg az Annales of Mathematics amerikai folyóiratban. „Egy szélsőértékfeladat a determináns elméletben“ című dolgozata az Akadémiához terjesztetett be. A tanév folyamán megjelent dolgozatai: „On Interpolation I.“ (Annales of Mathematics); „On some sequences of integers“ (Journal of the London Math. Soc.); „Über Primzahlen der arithmetischen Progression“ (Acta Szeged); „Über den Blochschen Satz“ (Acta Szeged). Folyóiratokhoz benyújtott dolgozatai: „Über Interpolation“ (Annali di Pisa); „Über die arithmetischen Mittel der Fourierreihe“ (Proceedings of the London Math. Soc.).

Vajda György Mihály (1914, Bártfa, Sáros m., róm. kat.), okl. középiskolai tanár Budapestről, filozófiai tanulmányainak folytatására (Brandenstein professzor) kapott félösszegű ösztöndíjat. A XIX. század első felének magyar filozófia-történetét tanulmányozta, közelebbről az egyezményes mozgalmat és a Kant-vita korabeli anyagot. Az egyezményes mozgalommal kapcsolatban alkalma nyílt megismernie nemcsak a XIX. század első felének magyar filozófiai életét, hanem a hazai mozgalmak gondolatkinésének külföldi forrásait is; ezek akkor Európa három nagy nyugati államára egyaránt kiterjedtek és részint közvetlenül, részint pedig közvetve hatottak a Magyar Tudományos Akadémia körül kikristályosodó fiatal magyar filozófiai életre, amelynek központjában egy évtizeden keresztül éppen a tanulmányok főtárgyát képező mozgalom állt. Forráskutatások terén konkrét eredményt ért el.

Vértés O. András (1911, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár Budapestről, helyesírástörténeti kutatásokat végzett (Melich professzor) félösszegű belföldi ösztöndíjjal. Közelebbről a XVI. századi magyar nyomtatványok helyesírásával foglalkozott, különösen az u és v hang jeleivel. Megállapította e jelek fejlődéstörténetét a) az u hang w jele nyomtatványaink nagy részében sacralis eredetű; b) a v hang jelölése nem magánhangzó előtti helyzetben más fejlődést mutat, mint egyéb helyzetben; c) az u és v hang jelölésének mai módja humanista eredetű. Kimutatta több XVI. századi nyomda helyesírásának összefüggését (Heltai, Klöz, Mantskovith stb.), s a helyesírás alapján több hely- és évszámnélküli nyomtatványt határozott meg.

Dr. Voit Pál (1909, Szendrő, Borsod m., róm. kat.), egyetemi művészettörténeti és keresztény régészeti intézeti megbízott asszisztens művészettörténeti kutatásokat folytatott (Gerevich professzor) félösszegű ösztöndíjjal. Az Alföld ismeretlen művészeti emlékeinek megismerése céljából több ízben utazott a délkeleti országrész evangélikus, főképp tót nemzetiségű centrumaiba (Szarvas, Békéscsaba, Orosháza, Tótkomlós stb.), hogy egyrészt ennek az elszigetelt kultúrkörnek összefüggéseit megállapíthassa, másrészt összehasonlító néprajzi és művészeti tanulmányokat végezhesen. Tótkomlós község anyagának felkutatása teljes egészében megtörtént. Fényképeket készíttetett a községben felfedezett iparművészeti és népművészeti tárgyakról. Az összegyűjtött irodalmi és tárgyi anyag máris elegendőnek bizonyult a főbb eredmények összegezésére, s munkája kiadásra készen áll.

A szegedi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Tolnai Gábor (1910, Kunszentmiklós, ref.), a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárához beosztott ideiglenes diplomás gyakornok, 400 P belföldi kutatási ösztöndíjban részesült (Sik Sándor professzor). Ösztöndíjas éve alatt megjelent tanulmányai és cikkei a következők: „Arany János“ (Tükör, 1936. aug.); „A fogoly Kazinczy“ (Tükör, 1937. ápr.); „Arisztokratizmus és szecesszió“ (Nyugat, 1937. május); „Újabb adalék a XVI. századi magyar könyvkiadás és könyvkereskedelem történetéhez“ (Magyar Könyvszemle, 1937. II. füzet); „Kazinczy Ferenc kiadatlan levelei egy felsőmagyarországi táblabíróhoz“ (Irodalomtörténet, 1937. 5—6. sz.), ezenkívül hat könyvismertetés és kritika a Magyar Könyvszemle, Napkelet, Nyugat és Protestáns Szemle hasábjain. Három alkalommal rádióelőadást és a szabadegyetem keretében előadásorozatot tartott. Összel Göttingában gyűjtött anyagot, a székesfőváros megbízásából pedig kutatásokat végzett a pesti árvíz történetére vonatkozólag is.

Dr. Török Gyula (1911, Abony, Pest m., róm. kat.), bölcsészettudományi doktor, a szegedi Városi Múzeum díjtalan gyakornoka, 400 P kutató ösztöndíjjal archeológiai kutatásokat végzett (Buday professzor). A Városi Múzeum igazgatóságának megbízásából szeptember havában az öthalmi palaeolith lelőhely, október havában pedig a feketehalmi avar temető feltárási munkálatait vezette. A tél folyamán felkutatta az archeológiai irodalom Magyarországról előkerült népvándorláskori emlékeire vonatkozó adatait s részben ezen adatok alapján, részben pedig a vidéki múzeumokban végzett gyűjtései alapján összeállította a leletek statisztikáját s ezzel elvégezte az első szükséges teendőket a népvándorláskori germán emléktárgy és történeti corpusához. A két kötetre tervezett és három munkaévre beállított feldolgozás első harmadát végezte el, a germán emlékek csoportokba állításával együtt, amely a megjelenő munka első kötetét képezi. A másik kötet a népvándorlás idejében Magyarországon megfordult germán törzsekre vonatkozó történeti források idevonatkozó adatait és a leletanyag

tanuságait hozza majd összhangba. „A szegedi Városi Múzeum népvándorláskori germán emlékei“ című közleménye a múzeum kiadványsorozatában jelenik meg.

Visy József (1911, Sátoraljaújhely, róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt, classica-filológiai kutatásokat folytatott (Förster Aurél professzor) teljes összegű belföldi tudományos kutató ösztöndíjjal: Plinius panegyricusa és a görög retorikai elméletek problémájának megoldására. Tanulmányozta a klasszikus ókori irodalomnak mindezideig feldolgozatlan kérdéseit, a görög panegyricus műfajnak a római irodalomban való továbbélésével. Feladatul tűzte ki annak kimutatását, mennyiben követte Plinius Traianushoz intézett panegyrusában a görög irodalom idevonatkozó utasításait. Összehasonlító forráskutatásainak eredményeként kimutatja, hogy a hellén géniusz a retorikai elmélet terén is félreismerhetetlen hatást gyakorolt Rómára, s Plinius is az „*exemplaria Graeca*“ hű követőjének bizonyul.

A debreceni tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Horváth Albert (1909, Kisújszállás, Szolnok m., ref.), okl. középiskolai tanár, egyetemi ásvány-földtani intézeti díjtalan gyakornok Debrecenből (telegdi Róth professzor), teljes összegű ösztöndíjjal folytatta előző évi munkáját, nevezetesen az andezitek előfordulásának tanulmányozását és petrográfiai vizsgálatát. Évégéből bejárta Erdőbényétől délre, a mádi Királyhegy s az erdőbényei Rakottyás-Bogdántető vonalától keletre eső területet. A jelzett területeken megfigyeléseket és gyűjtéseket eszközölt. A lengi Hosszúmajor nyugati oldalán egy kaolimbányában EENy—DDK-i irányú vetőt észlelt, amelynek mentén nemcsak a fiatal riolittufa, hanem az andezit is elkaolinosodott. Beható tanulmányozás tárgyává tette az erdőbényei Barnamajor kövületeket tartalmazó, az irodalomban már régen ismert palás rétegeit, amelyek a különféle kőzetek korviszonyainak tisztázása miatt jelentősek.

Dr. Máthé Imre (1911, Debrecen, ref.), bölcsészettudományi doktor, okl. középiskolai tanár, egyetemi fizetéstelen gyakornok Debrecenből, növénytan kutatásokat folytatott (Soó professzor) teljes összegű belföldi ösztöndíjjal. Az év folyamán elkészítette a Tiszántúl kritikai flórájának irodalmi feldolgozását. Huszonnégy kutató utat tett a Tiszántúl különböző vidékein, amely alkalmakkal florisztikai kutatáson kívül növényzozológiai felvételeket és ökológiai megfigyeléseket is eszközölt. Résztvett a debreceni Tisza István Tudományegyetem Növénytan Intézetének Nyírség-kutató munkájában tizenegy kirándulás keretében; a gyűjtés eredményének adatait dr. Soó Rezső: „Pótlékok nyírségi flórakutatásunk eredményeihez“ című közlemény hozta. Ezenkívül florisztikai gyűjtéseket végzett a Magyar Középhegység több pontján, a Mátrában, Bükkben és Karancson. Tanulmányozta

a Mecsek mediterrán fajokban gazdag flóráját. Megállapította Hajdú megye flórájának összetételét elemcsoportok szerint. Megkísérelte elkészíteni egy felvétel alapján a kállósemlyéni Mohos tó vegetáció-térképének vázlatát és foglalkozott az *Actium* genus revíziójával. Hat hetet töltött tanulmányúton Ausztriában és Németországban, ahol különösen a hazai homokterületekkel sok hasonlóságot mutató duna menti homoktalajokon végzett összehasonlító tanulmányokat. Ösztöndíjas éve alatt megjelent „Növényeszociológiai tanulmányok a körösvidéki liget- és szikes erdőkben“ című dolgozata (*Acta Geobotanica Hungarica*, 1936. évi I. sz. p. 150—166.).

Dr. Sátor József (1911, Sátoraljaújhely, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, egyetemi állattani intézeti tb. tanársegéd Debercemből (Hankó professzor), félösszegű belföldi kutató ösztöndíjban részesült, hogy az Orvostudományi Intézet részére Debrecen és környékének ivóvíz-faunáját vizsgálja meg. Minthogy a Közegészségtani Intézet a munkálatokat vezető tanársegéd távozása miatt a vizsgálatokat elhalasztotta, ösztöndíjas kutatásának programjával a Nyírség és Hortobágy már régebben megkezdett faunisztikai és ökológiai szempontból való feldolgozását tűzte ki. A Bükk-hegységben gyűjtött anyaga feldolgozásából származó nagyobb dolgozatát, amelyben hét, hazánk területére új és még néhány egészen ritka állatfajt ismertet: „Adatok a Bükk-hegység rovarfaunájának ismeretéhez“ címmel dr. Pongrácz Sándor múzeumi főigazgató mutatta be az Állattani Szakosztály 378. ülésén, 1937. évi június hó 4-én. Három kisebb terjedelmű dolgozata jelent meg az év folyamán a *Természet* című folyóirat 1936. májusi, októberi és decemberi számában: „Eltévedt vendégek-e Magyarországon a vörösnyakú ludak?“, „A faligyík újabb előfordulása hazánkban“, „Vadgalambok az emberi települések közelében“. Megírta dr. Milleker Rezső egyetemi tanár rövidesen megjelenő könyvében a Székelyföld állatvilágát 28 gépelt ívoldal terjedelemben, s könyvismertetése jelent meg a Debreceni Szemlében.

Dr. Végh József (1912, Békés, ref.), okl. középiskolai tanár, egyetemi fizetéstelen tanársegéd Debercemből, nyelvészeti kutatásokat folytatott teljes összegű belföldi ösztöndíjjal (Csüry professzor). Kutatásának célja a magyar népnyelv tanulmányozása volt, közelebről a tiszántúli nyelvjárás-terület egy részének, a békési nyelvjárásnak beható vizsgálata. Erről a területről nyelvészeti irodalmunkban egyetlen feljegyzés sem történt még. Kutatásának középpontja Békés nagyközség volt, amely fekvésénél és történeti szerepénél fogva középpontja ennek a vidéknek. Gyűjtésének eredménye mintegy százhusz lap terjedelmű szöveg: mesék, betyárhistóriák, tréfás történetek, továbbá kb. 250 népdal szövege, többszáz szó és szólás. Kéziratban lévő dolgozatai: „A magas nyelvállású, hosszú magánhangzók (ú, ú, í) és ezek mennyiségi változása a békési nyelvjárásban“, „A fazekas mesterség műszavai“, „A talicskás ipar műszavai“, „A tepsikészítés műszavai“, „A reszelővágás műszavai“, „A disznóölés műszavai“.

A pécsi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Göbel Ervin (1910, Szeghalom, Békés vm., róm. kat.), bölcsészetdoktor, okl. középiskolai tanár, egyetemi földrajzi intézeti megbízott gyakornok Pécsről, földrajzi tanulmányokat folytatott (Prinz professzor) 400 P ösztöndíjjal, közelebről a hazai főnjelenségekre vonatkozólag végzett méréseket. Táblázatos összeállításokat készített a főntünemények megfigyeléseiről a főnjelenségek intenzitása, gyakorisága és időtartamának összehasonlítására. A Magyar Középhegység vonalán végighaladva az északi és északnyugati irreverzibilis főnszelek által létrejött változások megállapítására szintén táblázatsorozatot készített, feltüntetve az állomások közötti hőmérséklet, nedvesség, szélérő és csapadékkülönbségek középértékét s összeállította a magyar főnjelenségek gyakorisági és időtartami táblázatát. Következtetéseket vont le a főnjelenségeknek a Föld felszínére, a szervezetre gyakorolt hatásáról.

Dr. Temesi Alfréd (1911, Temesvár, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, egyetemi francia intézeti fizetéstelen tanársegéd Pécsről (Birkás professzor), 400 P belföldi ösztöndíjjal az előző év folyamán összegyűjtött bibliografiai anyagot egészítette ki és dolgozta fel. A magyar időszaki kiadványokban megjelent cikkeket és önálló munkákat, amelyek a francia nyelvről, irodalomról, művészetről és általában a francia kultúráról szólnak, gyűjtötte össze, hogy részben Hellebrandt Árpád francia-filológiai könyvészeti adatainak kiegészítésére az összehasonlító irodalom- és kultúrtörténeti tanulmányokhoz nélkülözhetetlen bibliográfiát állítson össze. Az összegyűjtött anyagot, a cikkek tárgyának pontos megállapításához szükséges kiegészítő tanulmányok, kutatások után, öt csoportba, fejezetbe osztva a szerzők neve szerint betűrendbe állította össze, hogy a kiadandó kézikönyv kezeléséhez szükséges név- és tárgymutató elkészítése után annak végleges formáját megadja. Ezenkívül két nagyobb tanulmánya vár kiadásra, amelyek közül „Attila a francia folklóre-ban és irodalomban“ címmel valószínűleg önállóan, a másik, amely a francia-magyar humanista kapcsolatokról szól, az Egyetemes Philológiai Közlönyben jelenik meg. Írt még kisebb ismertetéseket az Egyetemes Philológiai Közlöny és a Magyar Középiskola számára.

Dr. Ungár László (1905, Budapest, róm. kat.), okl. középiskolai tanár, szellemi szükségmunkás a pécsi levéltárban, 400 P ösztöndíjban részesült történelmi kutatások végzésére (Holub professzor). Kutatásának tárgya az 1853. március elején kelt úrbéri nyílt parancs nyomán végrehajtott földtehermentesítés, az úrbéri rendezés és tagosítás, nemesi közbirtokosok között létesített arányosítás, majorsági zsellérbirtokok rendezése és telekkönyvi betétek szerkesztése kérdésének vizsgálata volt, a nagy amerikai mezőgazdasági verseny jelentkezéséig terjedő időszakkal bezárólag. Tanulmányai során a hazai naturálgazdálkodás helyébe lépő, pénzzel folytatott gazdálkodásnak a magyar mezőgazdaságra gyakorolt következményeivel — mívelési ágak meg-

honosítása stb. — és főként a régi birtokososztály pusztulásával, a középbirtokosok eladósodásával, az új hitelforrásokkal, a terményárak csökkenésével, a kormányok adópolitikájával és az agrárválsággal kapcsolatos kérdéseket is érintette.

A szegedi tudományegyetem matematika-természettudományi karáról:

Kormos József (1912, Korompa, Szepes vm., róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt, egyetemi állatrendszertani intézeti díjtalan gyakornok Szegedről, félösszegű belföldi ösztöndíjjal állattani tanulmányokat (Farkas professzor) folytatott. Szeged környékének Guctoria-faunáját kutatta át, ahol egy új nemzetséget és három új fajt, illetve fajváltozatot talált. Az összes begyűjtött fajon összehasonlító sejttani és fejlődéstani vizsgálatokat végzett és újabb adatokat szolgáltatott a Guctoria-csoport rendszerének felépítéséhez. Vizsgálta ezenkívül több csillós véglény sejtmagvain a conjugatio alaki viselkedését, különösen a macronucleus újraképződését. Végül gyűjtéseket és biológiai megfigyeléseket végzett a nyárfák gubacstetveire vonatkozólag. Fejlődéstani kutatásainak eredményei a Magyar Tudományos Akadémia kiadványai között jelennek meg, egyéb dolgozatát pedig az Archiv für Protistenkunde közli.

Dr. Krámlí András (1910, Mezőhegyes, Csanád m., róm. kat.), bölcsezetdoktor, egyetemi önkéntes gyakornok Szegedről, teljes összegű belföldi kutató ösztöndíjat nyert organikus kémiai kutatások végzésére (Szent-Györgyi professzor). Vizsgálatokat folytatott a propenylláncú phenolaetherek pseudo-nitrositjei köréből. Foglalkozott a spasmodikus hatású isochinolin-bázisok racionalis synthesisével. Telített sterinekből lebontás útján sikerült sexualhormonhatású vegyületekhez jutnia. Kísérleteket folytat az epherin és papaverin típusú vegyületek új synthesisére vonatkozólag s foglalkozik a sterinek csoportjával. E vizsgálatok eredményeiről íj. Bruckner Győző társszerzőségében a következő dolgozatai jelentek meg: „Über eine neue Synthese von Abkömmlingen des 3-Methyl-isochinolins“ (Journal für praktische Chemie, Bd. 145., Heft 10—12. Juli 1936.); „Über die acetylierende Zersetzung des Asaron-pseudonitrosits“ (u. ott, Bd. 148., Heft 1—3. Februar 1937.); „Über die Verwendung der Pseudonitrose propenylhaltiger Phenol-äther zur Synthese von α -arylierten β -Hydroxylamino- und β -Amino-propanolen, III. Mitteilung“ (u. ott, Bd. 148., Heft 4—6. März 1937.); „3-Methyl-isochinolin-szarmazékok új szintézise“ (Magyar Kémiai Folyóirat, XLIII. évf., 1—4. füzet, 1937.).

Szőkefalvi Nagy Béla (1913, Kolozsvár, róm. kat.), szakvizsgás tanárjelölt, egyetemi matematikai intézeti díjtalan gyakornok Szegedről (Riesz professzor), félösszegű belföldi ösztöndíjjal matematikai tanulmányokat folytatott. Foglalkozott a függvényrendszerek önmagában zártágának fogalmával, önmagukban zárt ortogonális függvényrendszerek szorzótáblázatainak jellemzésével, teljes, illetőleg önmaguk-

ban zárt függvényrendszerek izomorfiájának vizsgálatával, végtelen Ábel-féle csoportok karaktereinek elméletével, végül az L_2 függvénytér bizonyos nevezetes részhalmazainak (a karakterisztikus függvények, illetőleg a pozitív értékű függvény halmazának) szerkezeti jellemzésével. E tárgykörből magyar, német és angol nyelven az alábbi dolgozatai jelentek meg: „Önmagában zárt orthogonális függvényrendszer szorzótáblázatáról“ (Matematikai és Természettudományi Értesítő, 55. kötet, 574—591. oldal. Bemutattatott a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának 1936. október 12-én tartott ülésén); „Über die Gesamtheit der charakteristischen Functionen im Hilbertschen Funktionenraum“ (Acta Scientiarum Mathematicarum, 8. kötet, 166—176. oldal); „Zur Theorie der Charaktere Abelscher Gruppen“ (Mathematische Annalen, 114. kötet, 373—394. oldal). Megjelenés alatt a következő közleményei vannak: „Bedingungen für die Multiplicationstabelle der in sich abgeschlossenen orthogonalen Funktionensysteme“ (Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa); „Über isomorphe vollständige Funktionensysteme“ (Mathematische Zeitschrift); „Über in sich abgeschlossene Funktionensysteme“ (Mathematische Zeitschrift); „On the set of positive functions in L_2 “ (Annals of Mathematics).

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mérnöki és építészmérnöki karáról:

Benedek Pál (1908, Gyula, Békés m., ref.), kir. segédmérnök, vízépítéstani kutatások végzésére (Rohringer professzor) nyert félösszegű kutatási ösztöndíjat. Tanulmányi programjának megfelelően az időben változó vízmozgással és pedig a mederben maradó és apadó vizek levonulásának tanulmányozásával foglalkozott. A különböző magasságú alsó szakaszbeli duzzasztások és a különböző gyorsaságú felső szakaszbeli áradások, illetve apadások esetében a vízfolyások felső szakaszán levonult vízmennyiségekből elméleti úton igyekezett az alsó szakaszon levonult vízmennyiséget megállapítani és ezáltal a várható vízszínváltozásokat előre jelezni. Elméleti úton nyert eredményeit a Körös-vízrendszer folyóin végzett nagyszámú mérésekkel kívánja igazolni. Tekintettel arra, hogy a megfelelő vízállásokat meg kell várni, e mérések még folyamatban vannak s feldolgozásuk is hosszabb időt vesz igénybe. A végleges eredményeket a Vízügyi Közleményekben ismerteti, ahol a tanulmány első része „A Hármaskörös közepvizeinek természete“ is megjelent.

Siklósi Szaboles (1908, Pécs, róm. kat.), okl. mérnök, műegyetemi tanársegéd Budapestről, vízépítéstani munkálatok végzésére (Rohringer professzor) nyert 400 pengő ösztöndíjat s a Duna—Tisza közén elhelyezett talajvízszin megfigyelő kutak adatait dolgozta fel részletesen. Vizsgálatai a Tiszától 8 km távolságon belül lévő kutakat ölelik fel, s az ezek alapján szerkesztett szelvény a talajvíz esésvonalát szolgáltatja, amely a Sajótól kiindulva 10 cm kilométerenkénti esésről csökken Szegedig menőleg 3 cm-re. Összefüggést állapított meg a esa-

padék és párolgás, valamint a Tisza átlagos vízjárása és a szolnoki 29. számú kút vízállásváltozása között. A végső eredmények megállapításánál azonban a talajszerkezetre és a talajvíznek az öntözés és lecsapolás okozta változásaira is tekintettel kell lenni, s ezirányú megállapításai még további kutatást igényelnek.

Vásárhelyi Dezső (1910, Óraljaboldogfalva, Hunyad m., ref.), okleveles mérnök, műegyetemi hídépítéstani intézeti helyettes tanársegéd, anyagvizsgálati kutatásokat végzett (Mihailich professzor) félösszegű ösztöndíjjal. Eredeti célkitűzésének megfelelően a hegesztett kötések mellékfeszültségeinek fotoelaszticimetrikus úton való tanulmányozását kezdte el. Miután a vizsgálatok teljes pontosságú végrehajtására alkalmas kísérleti berendezés hazánkban ma még nem áll rendelkezésre, módszert keresett a vizsgálati eljárás egyszerűsítésére. Eközben felmerült az a probléma, hogy a feszültségállapot jellemzésére adott határfeltételek mellett nem elegendő-e az ú. n. szinguláris pontok ismerete. E kérdés megvilágítása még részletes elméleti tanulmányokat kíván, de ha a feszültségállapot ily módon jellemezhető, az a fotoelaszticimetriai vizsgálati módok lényeges egyszerűsítését tenné lehetővé, a szinguláris pontok helyeinek megállapítására korlátozva azt. Ezzel a kísérleti berendezés egyszerűbbé, a vizsgálati eljárás gyakorlatibbá válnék. Tanulmányainak részletes eredményeiről az Anyagvizsgálók közlönye és a Travaux szaklapokban számol be.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem gépész- és vegyészmérnöki karáról:

Dr. Gerő Lóránd (1910, Szeged, róm. kat.), okleveles gépészmérnök, műszaki doktor, műegyetemi tanársegéd, Budapestről (Pogány professzor), molekulaszervezettani vizsgálatokat folytatott teljes összegű belöldi ösztöndíjjal. Kutatásainak ezévi eredményeit a következőkben közölte: „A szénoxidmolekula energiaállapotairól“. (I. és II. — Matematikai és Természettudományi Értesítő); „Über die Grenzkurve der Dissoziation auf bandenspektroskopischer Grundlage“ (Zeitschrift für Physik 104., 724, 1937.); „Zur Vervollständigung des Termschemas von Kohlenoxyd I.“ (u. ott, 105., 36, 1937.); „Lichtstarke Emissionsaufnahmen der $a^3\Pi-X^1\Sigma$ (Cameron) Intercombinationsbanden des CO, unter hoher Dispersion“. (Naturwissenschaften 25., 90, 1937.); „Rotabschattierte Banden des CO in der Gegend von 2670—3310Å“. (u. ott); „Dissoziationsenergie des Kohlenoxyds“ (Zeitschrift für physikalische Chemie B.); „Zur Vervollständigung des Termschemas von Kohlenoxyd II.“ (Zeitschrift für Physik); „Rotational Analysis of the „3A“ Bands of CO.“ (Nature 139., 928, 1937.); „Széntartalmú vegyületek és gyökök képződési és disszociációs energiáiról“. (Matematikai és Természettudományi Értesítő); „A szénmonoxid „3A“ sávrendszerének rotációs analízise“ (u. ott).

Dr. Mátrai Lászlóné Zemplén Jolán dr. (1911, Budapest, ág. ev.), okleveles középiskolai tanár, műegyetemi fizikai intézeti kiségitő tanár-

segéd Budapestről, spektroszkópiai kutatásokat végzett (Pogány professzor) félésszegű ösztöndíjjal. „Az atmoszférikus oxigénsávok Zeeman-jelenségéről“ című doktori értekezése alapján az év folyamán bölcsészettudományi doktorrá avatták. „Über den Zeeman-Effekt der atmosphärischen Sauerstoffbandenlinien“ című dolgozata (Zeitschrift für Physik, 103, 1936, 250.) a dipol és quadrupol sugárzás elméletében fontos szerepet játszó atmoszférikus oxigén-sávok Zeeman effektusának kísérleti meghatározásával és intenzitásával foglalkozik.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem soproni bánya-, kohó- és erdőmérnöki karáról:

Győrfi János (1905, Keszthely, róm. kat.), okleveles erdőmérnök, műegyetemi tanársegéd Sopronból, erdészeti rovarügyi kutatások végzésére (Kelle professzor) nyert 800 pengő ösztöndíjat a Cossidae- és Sesiidae-családból kikerülő műszakilag káros, illetőleg a faállományokat rontó lepkék ökológiájának, elszaporodásuk okának és az ellenük való védekezési módoknak kutatására. Bejárva a hazai ártéri erdőket, azt tapasztalta, hogy az Észak-Amerikából tömegtermelés céljából betelepített kanadai és balzsamos nyár körében pusztít leginkább a farontólepke, amelynek káros hatását különösen a Rába és Dráva mentén lévő nyárállományokban észlelte. A farontólepkék elszaporodását, megfigyelése szerint, az említett fafajoknak meg nem felelő termőhelyre és dugványozással való telepítése segítette elő. A nálunk őshonos nyárfaféléken a farontólepkék kártevését csakis az elnyomott, vagy sarjakból keletkezett egyedeken tapasztalta. Védekezésül az említett két külföldi fafaj nagyobb mérvű telepítésének mellőzését és hazai őshonos nyárfáknak magvakról való nevelését tartaná célravezetőnek.

A műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági és állatorvosi karáról:

Dr. Czeider István (1905, Budapest, ref.), egyetemi tanársegéd, Budapestről (Reichenbach professzor), 400 pengő kutató ösztöndíjjal mezőgazdasági számveteli és értékesítési kérdések tanulmányozásával foglalkozott. Az ismert számveteli rendszerek tanulmányozása után a Műegyetem 1000 m. holdas pátyi tangazdaságában új kettős számveteli rendszert állított be, amely a kereskedelemben és iparban újabban nagy mértékben terjedő, ú. n. átíró módszerrel nyer technikai lebonyolítást. Ennek a számveteli rendszernek egy teljes esztendőn keresztül való vezetése után ugyancsak a tangazdaságban egyszerű számveteli rendszert vezetett be és a folyó év adatait már eszerint dolgozta fel. Az összehasonlító kísérlet célja annak megállapítása, vajjon milyen számveteli rendszer, vagy rendszerek a legalkalmasabbak a magyar mezőgazdasági üzemek számára. Ezirányú kísérleteit még nem fejezte be.

latban fejlődési ritmusát nagyban előmozdítja, míg a tövig való lenyírás minden esetben káros. Vizsgálatainak eredményeit önálló dolgozatban közli: „A réti esenkesz és angol-perje gyökérzetének fejlődése, kapcsolatban a talajviszonyokkal“, Budapest, 1937.

A Földtani Intézetéről:

Szelényi Tibor (1903, Budapest, róm. kat.), okleveles vegyész-mérnök, m. kir. földtani intézeti gyakornok, Budapestről, kőzettani kutatásokat folytatott félösszegű belföldi ösztöndíjjal. A bauxitok berylliumtartalmának színképanalitikai meghatározásával foglalkozott s evégből megvizsgált sorozatosan 76 különböző összetételű és különböző leelőhelyről származó bauxit-, agyag- és kaolinmintát. A vizsgálatok azt mutatták, hogy a bauxitok berylliumtartalma általában 0.005—0.01% BeO között mozog és nem sikerült olyan mintát találnia, amelynek BeO-tartalma ezt az átlagot lényegesen felülmúlná. A kémiai összetétel és berylliumtartalom között szoros összefüggést kimutatni nem sikerült, illetve e célból még pontosabb mennyileges vizsgálatok lennének szükségesek. Vizsgálatainak eredményeit „Bauxitok berylliumtartalmának színképanalitikai meghatározása“ címen közli (Mathematikai és Természettudományi Értesítő).

A Magyar Nemzeti Múzeumtól:

Dr. Fél Edit (1910, Kiskörös, ref.), bölcsészettudományi doktor, néprajzi múzeumi önkéntes gyakornok, néprajzi és településtörténeti kutatásokat végzett (Győrffy professzor) 400 pengő kutatási ösztöndíjjal. Főképp a Duna-Tiszaközében, Nógrád és Somogy megyékben kutatott. Kutatásai eredményeinek egy részét Bécsben, az Arbeitsgemeinschaft für Volkskunde társaságban, 1937. év áprilisában hosszabb vetített-képes előadás keretében foglalta össze: „Magyarische Siedlungsformen“ címen. Összehasonlításokat végzett az alföldi és a dunántúli kertés-város települési formái között. Ezen főleg gazdálkodás-települési kutatásai mellett népviseleti kérdésekkel is foglalkozott. „Turai viselet“ címen egy ív terjedelmű munkája a Néprajzi Múzeum Értesítője, 1937. évi 1—2. számában jelent meg. Nagyobb terjedelmű anyagot gyűjtött össze a magyar családközösségi formákról, amely kérdéssel kapcsolatban még folytatja kutatásait.

Dr. Rombányi Gyula (1907, Kishegyes, Bács m., róm. kat.), bölcsészettudományi doktor, gyakorló tanárjelölt, Budapestről, a holicsi gyár történetének megírásához gyűjtött anyagot félösszegű belföldi ösztöndíjjal. Áttanulmányozta és rendszerezte a Nemzeti Múzeum többszáz darabból álló iparművészeti gyűjteményét. Tanulmányutat tett Bécsbe, ahol a különböző gyűjtemények holicsi darabjait vizsgálta át, a gyár történetére vonatkozóan pedig a Staatsarchivban végzett kutatásokat. Minthogy a világháború után a Holicsra vonatkozó iratok legnagyobb része Prágába került, egyelőre csak a gazdasági számadásokból gyűjt-

hetett értékes adatokat, a prágai anyag feldolgozására csak későbbi időben kerül sor.

Dr. Varjas Rudolf Béla (1911, Esztergom, róm. kat.), bölcsezet-doktor, okleveles középiskolai tanár, múzeumi könyvtári foglalkoztatott diplomás, Budapestről, irodalomtörténeti kutatásokat (Horváth professzor) folytatott 400 pengő ösztöndíjjal. Erdély irodalomtörténetére vonatkozó kutatásai céljából egy hónapot töltött Erdélyben, ahol a kolozsvári református kollégium könyvtárában, a marosvásárhelyi Teleki-könyvtárban, a marosvásárhelyi református kollégium könyvtárában és a gyulafehérvári Batthyány-könyvtárban a XVI. századi régi magyar könyvtár ott őrzött unikumai közül feldolgozott 12 művet, valamint lemásolta Dálnoki Veres Gerzson kiadatlan költeményeinek egy részét. Tájékozódott a csakis Erdélyben található nyomtatott és kéziratos anyagban folytatólagos kutatásai számára. Ösztöndíjas éve alatt elkészült a „Középkori tájszemlélet“ című tanulmányával (sajtó alatt a Magyarorságtudomány 1937. évi 1. számában), előadást tartott a rádióban és a szabadegyetemi előadások keretében s az Egyetemes Philológiai Közlönyben könyvismertetései jelentek meg.

Ezenkívül 150 pengő összegű tanulmányi segélyben részesült *dr. Tóth Dénes* zeneiörténész, hazai kutatásainak előmozdítása céljából, továbbá 400 pengő összegű támogatást nyert *Basilides Barna* festőművész.

N É V M U T A T Ó

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

- Alaxa Kálmán, 12
Alsó Ilona, 58
Aranyi József, 26
Ács Mária Anna, férj. Wallerstein
Emilné, 43
Babics Antal, 19
Baicsa Mária, 54
Baicsó László, 12
Balogh Zoltán, 76
Barta István, 13
Bartl Lőrinc, 39
Bánáti Sverák József, 44
Bánk József, 39
Berlász Jenő, 7
Berki Feriz, 63
Besenczky Kálmán, 77
Béll Béla, 26
Bíró Béla, 40
Blaskovits Zoltán, 31
Bogsch László, 20
Bónis György, 59
Bozóky László, pilismaróti, 20, 25
Buday György, 41
Budinszky Tibor, 31
Csáky Tihamér, 31
Csilléry Béla, 20
Csukás Zoltán, 60
Cziffra András, 29
Dezső László, 65
Dénes Ferenc, 77
Dudich Endre, 50
Domján Mária Ilona, 42
Dugonics Ferenc, 17
Ecsódi János, 49
Eckert Irma, 29
Eisler Károly, 77
Elked György, 77
Erődi Harrach Vilmos, 45
Falk Richárd, 32
Fényes Iván, 67
Findeisen László, 32
Friml Géza, 42
Gál Ferenc, 45
Genthon Mária, 54
Gerevich László, 12
Gerlai Arnold, 32
Grund Béla, 44
Gundel Endre, 33
Győrffy Béla, 73
Halmy Ferenc, 50
Hanskarl Erzsébet, 17
Hartnagel Sándor, 21
Haszler Károly, 33
Hepp Ferenc, 71
Hiesz Géza, 46
Hofmann László, 54
Horváth Endre, 64
Horváth Ferenc, 46
Horváth Kálmán, 33
Ibrányi István, 46
Ijjász Ervin, 34
Imrédy Mária Magdolna, 47
Isoz István, 43
Jaskó Sándor, 73
Kalota József, 64
Karády István, 13
Kardos Tibor, 73
Kazár Jenő, 34
Károlyi Amália, 17
Kárteszi Ferenc, 44
Kenéz Ernő, 55
Kertész István, 75
Kiss Ernő, 78
Kiss Sándor, 58
Kiss Tihamér László, 21
Knébl Ferenc, ifj., 78
Kokas Eszter, 60
Komlósi Imre, 35

- Korpássy Béla, 13
 Kosáry Domokos, 51
 Kovács Ernő, 66
 Kovács Gyula, 47
 Kovács Lajos, 14
 Kovács Pál, 78
 Környey István, 68
 Kratochvíl Dezső, 52
 Kulesár Erzsébet Zsuzsanna, 8
 Lelkes Zoltán, 14
 Lenhardt Erzsébet, 71
 Lévai Adrienne, 47
 Lissák Kálmán, 22
 Lotz János, 67
 Lovassy Andor, 55
 Magyar Pál, 35
 Marsovszky Pál, ifj., 36
 Marton Dezső, 79
 May István, 56
 Menezser Károly, 48
 Meszlényi Perina, 48
 Mihály László, 48
 Mjazovszky Albert, 66
 Mollay Károly, 14
 Molnár Gyula, 37
 Móri-König Paula, 56
 Móra Mihály, 15
 Mórítz György, 48
 Mortenson Andor, 79
 Murarik Antal, 7, 74
 Nagy Károly, 37
 Nagy Tibor, 11
 Némedi Lajos, 27
 Németh Antal, 39
 Oláh László, 27
 Olgyay Aladár, 61
 Orezy Gyula, 25
 Ország László, 61
 Pacsi Jenő, 28
 Pakucs Béla, 15
 Papp Antal, 8
 Papp Karola, 53
 Pál Zoltán, örösi, 37
 Pálinkás László, 44
 Párducz Mihály, 64
 Pásztor Lajos, 10
 Petrován Oszkár, 45
 Péterffy Gedeon, 40
 Péterfi Mária, 17
 Pirk János, 42
 Pöschl Imre, selmeczi, 68
 Réman Béla, 75
 Romhányi György, 66
 Rudnay Gyula, 15
 Rudolf Lóránd, 30
 Sántha Kálmán, 69
 Sárkány Oszkár, 15
 Scipiades Elemér, ifj., 71
 Schmidt Iván, 38
 Schranz András, 62
 Simon Lajos, 38
 Szabó Árpád, 26
 Szabó Dénes, 65
 Szabó Margit, 72
 Szabó Zoltán, 22
 Szalágyi Géza, 22
 Szemerényi Oswald, 30
 Szendy Károly, 69
 Szenczi Miklós, 62
 Szendrői Jenő, 16
 Székely Ferenc, 38
 Székelyhidy Rózsa, 72
 Széll János, 70
 Szép Ödön, 23
 Szirmai János, 38
 Szöllősy Klára, 63
 Sztrókay Kálmán, 74
 Takács János, 49
 Tamássy Srubek Gyula, 42
 Teveli Zoltán, 23
 Tomori Viola, 30
 Tóth Kálmán, 72
 Tóth László, 28
 Törő Imre, 70
 Trócsányi László, 23, 29
 Tuzson János, ifj., 24
 Udvarhelyi Béla, 24
 Varga Imre, 57
 Varga Tibor, 16
 Vértess Olga Augusztá, 57
 Vizi Albert, 17
 Weltzl János, 52
 Zajtay Imre, 53

Összesen: 170

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK

Augustin Vince, 84	Lehner Ferenc, (800 P), 94
Balogh János, (800 P), 87	Losonczy István, 83
Bardon Alfrédné Bató Mária, 88	Máthé Imre, (800 P), 100
Báros Alajos, 85	Mátrai Lászlóné Zemplén Jolán, 105
Benda Kálmán, 88	Móritz Dénes, 84
Benedek Pál, 104	Nagy László, vitéz, 86
Berkes Zoltán, 88	Puskás Károly, 82
Bezsák Miklós, 88	Romhányi Gyula, 108
Boda László, 89	Rónay György, 95
Budó Ágoston, 89	Rónay Gyula, 82
Czeider István, 106	Sajó Géza, 95
Elek Péter, 107	Sátori József, 101
Farkas Ignác, 81	Segesváry Lajos, 81
Fél Edit, 108	Siklósi Szaboles, 104
Gagyí József, 87	Sinkovics István, (800 P), 95
Gáldi László, (800 P), 89	Soós Árpád, 96
Gerő Lóránd, (800 P), 105	Sótér István, (800 P), 96
Gombás Pál, (800 P), 90	Szelényi Gusztáv, 96
Göbel Ervin, 102	Szelényi Tibor, 108
Gruber Ferenc, 107	Szent-Iványi Béla, 97
Gunda Béla, (800 P), 91	Szökefalvi Nagy Béla, 103
Guoth Kálmán, (800 P), 91	Temesi Alfréd, 102
Gyórfi János, (800 P), 106	Tolnai Gábor, 99
Gyóry János, 91	Török Gyula, 99
Hadrovics László, (800 P), 92	Turán Pál, 98
Halász Márta, (200 P), 92	Udvardy László, 86
Hámori Artur, 85	Ujsághy Pál, 87
Hegedűs Lajos, 93	Ungár László, 102
Horváth Albert, (800 P), 100	Urbán János, 83
Juhász Lajos, 93	Vajda György Mihály, 98
Kampis Antal, 93	Valló József, 83
Kerpel-Fronius Ödön, (800 P), 84	Varjas Rudolf Béla, 109
Kormos József, 103	Vásárhelyi Dezső, 105
Kovács László, 107	Végh József, (800 P), 101
Krámli András, (800 P), 103	Vértes O. András, 98
Kulhay Gyula, 94	Visy József, (800 P), 100
Lakó György, (800 P), 94	Voit Pál, 99

Összesen: 74. Akiknél nincs külön megjelölve az összeg, azok félösszegű, 400 pengős ösztöndíjat nyertek. Akik teljes összegű, 800 pengős ösztöndíjban vagy töredékösszegben részesültek, azoknak neve mellett a kapott összeget feltüntettük.

F Ü G G E L É K

Az Országos Ösztöndíjtanács Tagjainak névsora 1938. január 1-én.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 13.826—1934—IV. szám alatt 1934. február 19-én kelt rendelete alapján az évi jelentések függelékeként közlésre kerül az Országos Ösztöndíjtanács tagjainak a jelentés megjelenési évének első napján fennálló állapot szerinti névsora is. A nevek mellett zárójelben lévő évszám azt az évet jelenti, amelynek december 31-én az illető tanácstag megbízatása lejár. Azok tanácstagsága, akik hivatalból tagok, nincs időhöz kötve.

I. Elnökség:

Elnök: *dr. Bakay Lajos* (1943)

Alelnök: *dr. Heller Farkas* (1943)

Ügyvezető igazgató: *dr. Domanovszky Sándor* (1943)

II. Hivatalból tagok:

a) A Magyar Nemzeti Múzeum önkormányzati szervezetébe tartozó öt közgyűjtemény első tisztviselői:

Országos Levéltár főigazgatója:	<i>dr. Herzog József</i>
Országos Széchenyi Könyvtár főigazgatója:	<i>dr. Fitz József</i>
Magyar Történelmi Múzeum főigazgatója:	<i>dr. gróf Zichy István</i>
Szépművészeti Múzeum főigazgatója:	<i>dr. Csánki Dénes</i>
Természettudományi Múzeum főigazgatója:	<i>dr. Pongrácz Sándor</i>

b) A külföldi magyar intézetek kuratóriumának elnöke, tagjai és az intézetek igazgatói:

A Kuratórium elnöke:	<i>dr. gróf Teleki Pál*</i>
A Kuratórium tagjai:**	<i>dr. Gerevich Tibor</i>
	<i>dr. Szekefű Gyula</i>
Bécsi Magyar Kultúrintézetek főigazgatója:	<i>dr. Miskolczy Gyula</i>
Berlini Magyar Intézet igazgatója:	<i>dr. Farkas Gyula</i>
Római Magyar Intézet igazgatója:	<i>dr. Koltay-Kastner Jenő</i>
Római Magyar Papi Kollégium igazgatója:	<i>dr. Luttor Ferenc</i>
Varsói Magyar Intézet igazgatója:	<i>dr. Divéky Adorján</i>
Franciaországi Magyar Tanulmányi Központ igazgatója:	<i>dr. Molnos Lipót</i>

* Vallás- és közoktatásügyi miniszterré kineveztetvén, 1938. május 21-én e tisztségéről lemondott.

** A többi kuratóriumi tag más címen is tagja a Tanácsnak, ezért itt nem soroltatnak fel, hanem nevük után **-gal jelöltetnek meg.

III. Kiküldetés alapján tagok:

- A budapesti hittudományi kar részéről: *dr. Pataky Arnold* (1939)
 „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. Kolosváry Bálint* (1941)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Burger Károly* (1943)
 „ „ bölesészettud. „ „ *dr. Kornis Gyula* (1942)
 A szegedi jog- és államtud. „ „ *dr. Ereky István* (1942)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Baló József* (1939)
 „ „ bölesészettud. „ „ *dr. Sik Sándor* (1938)
 „ „ mat.-természettud. „ „ *dr. Szentpétery Zsigmond* (1941)
 A debreceni hittudományi kar részéről: *dr. Varga Zsigmond* (1941)
 „ „ jog- és államtud. kar részéről: *dr. szentpéteri Kún Béla* (1938)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Bodnár János* (1940)
 „ „ bölesészettud. „ „ *dr. Hankiss János* (1943)
 Apécsi egyetem soproni hittud. kara részéről: *dr. Pröhle Károly* (1943)
 „ „ jog- és államtudományi kar részéről: *dr. Kérészy Zoltán* (1939)
 „ „ orvostudományi „ „ *dr. Gorka Sándor* (1942)
 „ „ bölesészettud. „ „ *dr. Halasy-Nagy József* (1940)
 A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
 a) mérnöki osztálya részéről: *Rohringer Sándor* (1938)
 b) építészmérnöki osztálya részéről: *dr. Kotsis Iván* (1941)
 c) gépészmérnöki osztálya részéről: *Schimanek Emil* (1942)
 d) vegyészmérnöki osztálya részéről: *dr. Vuk Mihály* (1939)
 e) soproni bánya- és kohómérnöki osztálya részéről: *Boleman Géza* (1943)
 f) soproni erdőmérnöki oszt. részéről: *Lesenyi Ferenc* (1940)
 g) állatorvosi osztálya részéről: *dr. Zimmermann Agoston* (1938)
 h) mezőgazdasági osztálya részéről: *dr. Doby Géza* (1941)
 i) közgazdasági és kereskedelmi osztálya részéről: *dr. Fellner Frigyes* (1940)
 j) közigazgatási osztálya részéről: *dr. Bud János* (1943)
 A képzőművészeti főiskola részéről: *Benkhardt Ágost* (1942)
 A zeneművészeti főiskola részéről: *dr. Székelyhidny Ferenc* (1940)
 A Magyar Nemzeti Múzeum Tanácsa részéről:
 I. *Csányi Károly* (1942)
 II. *dr. Pasteiner Iván* (1939)
 Az Országos Természettudományi Tanács részéről:
 I. *dr. Gulyás Antal* (1942)
 II. *dr. Mauritz Béla* (1943)
 III. *dr. Pogány Béla* (1938)
 IV. *dr. Szabó Gusztáv* (1938)
 V. *dr. Szarvassy Imre* (1939)
 VI. *dr. Széki Tibor* (1940)
 VII. *dr. Tangl Károly* (1940)
 VIII. *dr. Vámosy Zoltán* (1941)
 Az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács részéről:
 I. *dr. Horváth János* (1943)
 II. *Réti István* (1939)
 III. *dr. Dohnányi Ernő* (1941)

IV. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által az Országos Ösztöndíj-tanács intézőbizottságának felterjesztése alapján meghívott tanácsstagok:

- a) tudománypolitikusok:
 I. *dr. Szily Kálmán* (1943)
 II. *dr. Magyar Zoltán*** (1940)
- b) műépítésszek:
 I. *dr. Hüttl Dezső*** (1942)
 II. *Wülder Gyula* (1939)
- c) szobrászművészek:
 I. *Szentgyörgyi István* (1938)
 II. *Kisfaludy Stróbl Zsigmond* (1941)
- d) festőművészek:
 I. *Dudits Andor* (1943)
 II. *Glatz Oszkár* (1940)
- e) zeneművészek:
 I. *Bartók Béla* (1942)
 II. *Kodály Zoltán* (1939)
- f) iparművész:
 I. *Helbing Ferenc* (1938)
- g) tudományszakok képviselői:
 I. *dr. Navratil Ákos* (1942)
 II. *dr. Orsós Ferenc* (1942)
 III. *dr. Hajnal István* (1942)
 IV. *dr. Tiefenthaler József* (1943)
 V. *dr. Szent-Györgyi Albert*** (1943)
 VI. *dr. Yolland Artúr* (1943)
 VII. *dr. Prinz Gyula* (1938)
 VIII. *dr. Eckhardt Sándor*** (1938)
 IX. *dr. Szabó Zoltán* (1938)
 X. *dr. Zambra Alajos* (1938)
 XI. *dr. Glattfelder Gyula* (1939)
 XII. *dr. Schmidt Henrik* (1939)
 XIII. *dr. Jchan Béla* (1939)
 XIV. *dr. Melich János* (1940)
 XV. *dr. Huszti József* (1940)
 XVI. *dr. Schütz Antal* (1940)
 XVII. *dr. Szentpétery Imre* (1941)
 XVIII. *dr. Ravasz László* (1941)
 XIX. *dr. Moravcsik Gyula* (1941)
 XX. egyelőre betöltetlen (1941)
- h) a Földtani Intézet és kísérletügyi intézetek vezetői közül a földművelésügyi miniszter úr hozzájárulásával meghívott tagok:
 I. *dr. Lóczy Lajos* (1942)
 II. *Dicenty Dezső* (1939)

V. Hivatal.

(Budapest, VIII., Múzeum-körút 6–8.)

Titkár: *dr. Párdányi Miklós* nemzeti múzeumi alkönyvtárnok
 Beosztva: *dr. Meznerics Ilona* leánygimnáziumi r. tanár.

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 10117/195 2. sz.

